

VAASAN HALLINTO-OIKEUS

Korsholmanpuistikko 43
PL 204, 65101 VAASA
Puhelin 029 56 42611
Faksi 029 56 42760

PÄÄTÖS

Antopäivä

Nro 12/0078/1

Sähköposti vaasa.hao(at)oikeus.fi

13.3.2012

00509/11/5201

ASIA

Valitus vesitalouslupa-asiassa

MUUTOKSENHAKIJA

Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL - Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF ry,
Turku

LUVAN HAKIJA

Suurhiekk Offshore Oy, Espoo

PÄÄTÖS, JOHON ON HAETTU MUUTOSTA**Viranomainen****Päivämäärä**

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

21.2.2011

Nro 10/11/2

Aluehallintovirasto on myöntänyt Suurhiekk Offshore Oy:lle luvan Perämerellä Iin ja Haukiputaan kuntien edustalla valtion yleisellä vesialueella 20-25 km länteen rannasta sijaitsevan Suurhiekan alueelle tuulivoimapuiston rakentamista ja sieltä mantereelle sähköön siirtämistä varten tehtäviin toimenpiteisiin seuraavasti:

- Pohjan ruoppaamiseen Suurhiekan alueella 80:n tuulivoimalan ja kahden merisähköaseman perustuksen rakentamista varten sekä kulkuväylien ruoppaamiseen kaluston kuljettamisen mahdollistamiseksi rakennuskohteisiin.
- Ruoppausmassojen läjittämiseen mereen kahdelle läjitysalueelle Suurhiekan matalikon itä- ja länsipuolella.
- Edellä mainittujen tuulivoimaloiden ja merisähköasemien perustusten rakentamiseen mereen.
- Tuulivoimaloiden sekä niiden ja merisähköasemien välisten keskijännitekaapeliin kaivamiseen ja peittämiseen sekä suurjännitekaapeliin kaivamiseen ja peittämiseen meren pohjaan merisähköasemilta Iin ja Haukiputaan kuntien alueella sijaitsevan Räinänlahden rantaan Iin kunnassa.

Luvan saaja on velvoitettu kalastolle ja kalastukselle aiheutuvien vahinkojen ehkäisemiseksi suorittamaan kalatalousmaksu sekä selvittämään ammattimaiselle kalastukselle rakentamispaikeilla ja hankkeen vaikutusalueella aiheutuvat edunmenetykset sekä tekemään selvityksen perusteella esitys edunmenetysten kor-

vaamisesta.

Hankkeesta ei ennalta arvioitu aiheutuvan muuta korvattavaa tai toimenpitein hyvitetävää vahinkoa.

Luvan saajan on noudatettava päätökseen sisältyviä lupamääräyksiä 1 - 22.

Töidenaloittamislupa

Aluehallintovirasto on oikeuttanut luvan saajan ryhtymään aluehallintoviraston päätöksessä tarkoitettuihin töihin jo ennen lupapäätöksen lainvoimaiseksi tule-
mista.

Töidenaloittamislupa käsittää seuraavat toimenpiteet:

- suurjännitekaapelien asentaminen,
- merisähköasemien perustusten rakentaminen sekä
- tuulivoimalaitosten sijoituspaikkakohtaiset kairaukset ja muut vastaavat raskaammat pohjatutkimukset voimalaitosten perustusten sijoituspaikkakohtais-
ten suunnitelmien viimeistelemiseksi.

Töidenaloittamislupaan liittyvän vakuuden asettaminen

Luvan saajan on ennen töidenaloittamisluvan nojalla tehtävien toimenpiteiden aloittamista asetettava Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle 3.500.000 euron suuruinen vakuus niiden vahinkojen, haittojen ja kustannusten korvaamiseksi, jotka päätöksen kumoaminen tai lupamääräysten muuttaminen voivat aiheuttaa.

Määrätty vakuus on asetettava Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle omavel-
kaisena pankkitakauksena, jonka edunsaajana on Pohjois-Suomen aluehallinto-
virasto.

Päätöksen saatua lainvoiman luvan saaja voi hakea erillisellä hakemuksella Poh-
jois-Suomen aluehallintovirastolta vakuutta palautettavaksi.

Lupamääräykset

Rakenteita koskevat määräykset

1. Suurhiekan merialueen pohjaa saadaan ruopata tarvittavaan, noin 5,5 metrin syvyyteen tuulivoimaloiden ja merisähköasemien perustusten raken-
tamista varten hakemussuunnitelman sivulla 144 olevaan karttaan punaisilla täh-
dillä merkityissä rakentamispaidoissa. Rakentamispaidoia voidaan rakentami-
sen yhteydessä tarkentaa edellä mainittuun karttaan merkityn sisemmän murto-
viivan rajaamalla alueella. Kunkin asennusalueen pinta-ala on noin 5 400 m² (60
m * 90 m).

Lisäksi merenpohjaa saadaan ruopata noin 5,5 metrin syvyyteen asennuskalus-
ton kuljettamisen mahdollistamiseksi rakennuskohteisiin hakemussuunnitelman
sivulla 73 kuvassa 8-9 olevaan karttaan merkityillä väylillä, joiden sijaintia voi-
daan rakentamisaikana tuulivoimaloiden ja merisähköasemien sijoitussuunnitel-
ma-alueen sisällä vielä tarkentaa.

Ruopattavia alueita tuulivoimapuiston alueella on yhteensä noin 289 ha.
Kaapeliojien kaivua ja täyttöä kaivumateriaalilla on noin 59 ha:n suuruisella

alueella. Ruopattavien alueiden pinta-alat ja ruopattavien massojen määrät ovat noin: kaluston kuljetusreitit 248 ha, 1 908 000 m³ ktr, tuulivoimaloiden asennus-alueet 28 ha, 362 500 m³ ktr, voimalaperustukset 11 ha, 542 000 m³ ktr ja merisähköasemat perustuksineen 2 ha, 42 000 m³ ktr. Ruopattavien massojen määrä on yhteensä noin 3 000 000 m³.

2. Ruopatut massat saadaan läjittää hakemussuunnitelman sivulla 81 olevasta kartasta ilmenevään kahteen meren pohjan syvänteeseen valtion vesialueella. Läjitysalue 1 (46,5 ha) sijaitsee Suurhiekan matalikon itäpuolella 0,9 km matalikon reunalta ja 5,2 km matalikon keskiosasta. Läjitysalue 2 (58 ha) sijaitsee Suurhiekan matalikon länsipuolella noin 5,1 km matalikon reunalta ja 9,2 km matalikon keskiosasta.

Läjitysalueet on merkittävä työn ajaksi Liikenneviraston Länsi-Suomen väyläyksikön hyväksymällä tavalla selvästi havaittavin merkein. Ruoppausmassat tulee sijoittaa läjitysalueen keskelle mahdollisimman tasaisesti ja siten, että läjitys ei saa nousta läjitysalueella 1 yli tason

MW₂₀₀₉ - 18,0 m ja läjitysalueella 2 yli tason MW₂₀₀₉ - 26,0 m. Pohjan korkeus läjitysalueilla on mitattava läjityksen jälkeen ja ilmoitettava Liikenneviraston Länsi-Suomen väyläyksikölle.

Ruoppausmassojen käsittelyssä ja läjityksessä tulee huolehtia, että hakemussuunnitelman sivulla 19 olevan kuvan 3-4 karttaan merkityn suunnittelun yleisen kulkuväylän aluetta ei mataloiteta.

3. Tuulivoimaloita ja merisähköasemia varten saadaan rakentaa hakemussuunnitelmassa kuvatun mukaisesti ja sivulla 43 olevan kuvan 4-16 periaatepiirustuksesta ilmenevän perustusratkaisun ja hakemuksen liitteenä 10.2 olevien piirustusten

- "Suurhiekkä - planning input. Foundation Concept. Concrete Gravity Foundation for 4 meters water depth. Project No. 23.5301.01 Draw No. 1." MK 1:250,

- "Suurhiekkä - planning input. Foundation Concept. Concrete Gravity Foundation for 6 meters water depth. Optimal Conditions. Project No. 23.5301.01 Draw No. 5." MK 1:250,

- "Suurhiekkä - planning input. Foundation Concept. Concrete Gravity Foundation for 9 meters water depth. Project No. 23.5301.01 Draw No. 2." MK 1:250 ja

- "Suurhiekkä - planning input. Foundation Concept. Concrete Gravity Foundation for 15 meters water depth. Project No. 23.5301.01 Draw No. 3." MK 1:250

mukaisia noin 4 m merenpinnan yläpuolelle ulottuvia kasuuniperustuksia. Perustuslaatan halkaisijat merenpohjassa ovat vesisyvyydestä riippuen noin 18,5-22 m. Valmiin perustuksen ympärille saadaan louheesta ja lohkarista rakentaa eroosiosuojaus, jonka leveys saa olla noin 10 m.

Perustusten ja eroosiosuojauksen rakentamiseen käytettävät maa- ja kiviainekset eivät saa sisältää haitta-aineita.

4. Tuulivoimaloissa tuotetun sähkön siirtämiseksi jakeluverkkoon mantereelle saadaan meren pohjaan rakentaa

- Keskijännitekaapelit Suurhiekan alueella tuulivoimaloiden välille sekä tuulivoimaloilta merisähköasemille hakemuksen liitteessä 5.6 olevan kartan "Sisäinen kaapelointi "Räinänlahti". 29.9.2009." mukaisesti ja mahdollisuuksien mukaan ruoppausväylien reunaan,
- Suurjännitekaapelit kahdelta merisähköasemalta mantereelle saadaan rakentaa hakemuksen liitteenä 5.10 olevan kartan "Suurjännitekaapelin reitti "Räinänlahti". 29.9.2009", liitteenä 5.13. olevan kartan "Räinänlahden kaapelikäytävän rantautuminen. 28.9.2009" MK 1:20 000 sekä kaapelien sijoittamista koskevien sopimuksien mukaisesti,
- Valtion vesialueella Iin kunnan Etelä-Iin kylässä (401) kiinteistöllä Satakari RN:o 39:131, Valtion metsämaalla (893) kiinteistöllä Iin valtionmaa RN:o 10:1 ja Yleisellä vesialueella (894) kiinteistöllä Yleinen vesialue RN:o 1:0 yhteensä noin 600 hehtaarin suuruisella alueella ja noin 30 kilometrin matkalla hakemuksen täydennyksenä aluehallintovirastoon 13.9.2010 toimitetusta, Metsähallituksen kanssa tehdystä vuokrasopimuksesta (liite I-1) ja siihen liitetyistä kolmesta kartasta "Suurhiekan merituulipuisto. Merikaapelireitit Räinänlahti. 2.9.2009" MK 1:50 000 ilmenevälle alueelle,
- Haukiputaan kunnassa Haukiputaan osakaskunnan yhteisellä vesialueella RN:o 1:0 aluehallintovirastoon 9.4.2010 hakemuksen täydennyksenä toimitetusta kartasta (liite A) "Räinänlahden kaapelireitin käyttöoikeusalueet" MK 1:50 000 sekä vesialueen omistajan Haukiputaan kylän yhteisten vesialueiden osakaskunnan kanssa tehdystä vuokrasopimuksesta (liite A) ja siihen liitetyistä kartoista "Räinänlahden kaapelireitti" MK 1:250 000 ja "Räinänlahden kaapelireitti ja -käytävä" ilmeneville, osittain 200 metrin levyiselle ja osittain 100 metrin levyiselle kaapelikäytävälle yhteensä noin 4,1 kilometrin matkalla,
- Iin kunnan Etelä-Iin kylässä Etelä-Iin osakaskunnan yhteisellä vesialueella RN:o 876:1 aluehallintovirastoon 9.4.2010 hakemuksen täydennyksenä toimitetusta kartasta (liite A) "Räinänlahden kaapelireitin käyttöoikeusalueet" MK 1:50 000 sekä vesialueen omistajan Etelä-Iin yhteisten vesialueiden osakaskunnan kanssa tehdystä vuokrasopimuksesta (liite A) ja siihen liitetyistä kartoista "Räinänlahden kaapelireitti" MK 1:250 000 ja "Räinänlahden kaapelireitti ja -käytävä" ilmenevälle, 100 metrin levyiselle kaapelikäytävälle noin 400 metrin matkalla ja muutoin hakemussuunnitelmasta ilmenevällä tavalla.

Kaapelit on kaivettava meren pohjaan hakemuksen liitteessä 10.6 olevien karttojen "Suurhiekan merituulipuisto. Kaapelien upotus, Räinänlahden reitti. 16.9.2009. Lehti 1" MK 1:50 000, "Suurhiekan merituulipuisto. Kaapelien upotus, Räinänlahden reitti. 16.9.2009. Lehti 2" MK 1:50 000 ja "Suurhiekan merituulipuisto. Kaapelien upotus, Räinänlahden reitti. 16.9.2009. Lehti 3" MK 1:50 000 ilmenevän mukaisesti.

Luvan saajan on hakemukseen liitettyyn karttaan "Liite 5.11. 28.9.2009" MK 1:200 000 merkityn Oulu-Kemi 10 metrin väylän alueella kaapelien 2 metrin syvyyteen kaivamisen lisäksi, mikäli väylää vastaisuudessa syvennetään, kustannuksellaan huolehdittava suurjännitekaapelien asentamisesta riittävään syvyyteen väylän kohdalla.

Lisäksi kaapelit on kaivettava meren pohjaan tai suojattava meren pohjassa hakemuksen täydennyksenä aluehallintovirastoon 10.4.2010 toimitetuista kartoista "Pyyntipaikat vuonna 2008. LIITE C. Pyyntipaikat ja kaapelireitit. 8.4.2010" ja

"Pyyntipaikat vuonna 2008. LIITE E. Pyyntipaikat ja läjitysalueet. 8.4.2010" ilmenevien troolausreittien alueella troolikalastuksen mahdollistavalla tavalla.

Muualla kuin rannan läheisyydessä kaapelikaivanto on mahdollisuuksien mukaan täytettävä paikalta kaivetulla maa-aineksella. Ranta-alueella kaapeli on suojattava jääeroosiolta. Kaapelikaivannon peittämiseen muualta tuodut maa- ja kiviainekset eivät saa sisältää haitta-aineita. Pintamaana kaivannossa tulee mahdollisuuksien mukaan käyttää kaivannosta saatavaa maa-ainesta.

Muutoin kaapelien rakentaminen tulee toteuttaa hakemussuunnitelman kohdissa 8.1.3 ja 8.1.6 kuvatulla tavalla.

Kaapeleiden sijainti Räinälahdella on merkittävä rannalle asetettavilla selvästi näkyvillä tauluilla, joissa on ilmoitettava kaapelin omistaja ja tämän puhelinnumero.

5. Kaikki korkeudet on mitattava hakemusasiakirjoissa käytetyssä korkeustasossa ja esitettävä lisäksi merialueelle soveltuvassa korkeustasossa.

Rakentamisaika

6. Rakennustyöhön on ryhdyttävä viimeistään neljän (4) vuoden kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta uhalla, että lupa on muutoin katsottava rauenneeksi. Työt on suoritettava loppuun seitsemän (7) vuoden kuluessa siitä, kun tämä päätös on saanut lainvoiman.

Työnaikaisten haittojen minimointi

7. Ruoppaus, läjitys sekä tuulivoimaloiden ja merisähköasemien perustusten rakentaminen ja kaapelien asentaminen on ajoitettava siten ja toteutettava sellaisilla työmenetelmillä, ettei niistä aiheudu veden haitallista samentumista tai muuta sellaista vahingollista seurausta, joka kohtuullisin kustannuksin on vältettävissä. Kuljetusproumuja on käytettävä siten, ettei ruoppausmassoja valu mereen kuljetuksen aikana.

Luvan saajan on huolehdittava siitä, ettei työn aikana vesistön käyttöä vaikeuteta enempää kuin tarkoitetun tuloksen saavuttamiseksi on välttämätöntä ja ettei työalueella olevia toisten omistamia rakenteita tai laitteita vahingoiteta.

Luvan saaja on vastuussa tämän päätöksen mukaisista töistä aiheutuvasta vahingosta, haitasta ja muusta edunmenetyksestä vesilain 11 luvun säännösten mukaisesti. Työstä aiheutuvat välittömästi ilmenevät vahingot on viipymättä korvattava vahingonkärsijälle.

Hankkeeseen kuuluvat työt, töidenaloittamisluvan nojalla tehtävät mukaan lukien, tulee tehdä hakemussuunnitelman luvussa 8.5. esitetyssä aikataulussa enintään kolmen avovesikauden aikana.

Viimeistelytyöt

8. Luvan saajan on poistettava merestä ja rannoilta rakennusjätteet ja ylimääräinen maa-aines sekä huolehdittava rakennustöiden jälkien poistamisesta ja siistimisestä.

Kunnossapitomääräykset

9. Luvan saajan on pidettävä tuulivoimaloiden ja merisähköasemien perustukset sekä meren pohjaan ja ranta-alueille rakennettavat kaapelit ja niiden sijaintia osoittavat taulut asianmukaisessa kunnossa siten, ettei niistä aiheudu vahinkoa yksityiselle tai yleiselle edulle.

Kirjaamis- ja tarkkailumääräykset

10. Luvan saajan on ruoppauksia tehtäessä, ruoppausmassaa läjitettäessä, tuulivoimaloiden ja merisähköasemien perustuksia sekä kaapelireittejä rakennettaessa pidettävä työmaapäiväkirjaa, johon merkitään sääolosuhteet, päivittäin työskentelyajat, töiden laatu, ruopattujen ja läjitettyjen massojen määrä ja laatu, muualta tuotujen maa- ja kiviainesten laatu, määrä ja alkuperä, silmämääräisen tarkkailun perusteella havaitut samentumisalueet karttapohjalle merkittynä ja muut havainnot, joilla voi olla merkitystä töiden vaikutusten arvioinnissa sekä vesistön käyttöä rajoittavat toimenpiteet.

Työmaapäiväkirja on säilytettävä viiden vuoden ajan töiden päättymisestä ja pyydettyä esitettävä valvoville viranomaisille sekä niille, joiden oikeuteen tai etuun siihen merkityillä tiedoilla on vaikutusta.

11. Tarkkailut

Vesistö ja vesiluonto

Luvan saajan on ennen töiden aloittamista, työn aikana ja sen jälkeen tarkkailtava hankkeen vaikutuksia vedenlaatuun, kasvillisuuteen ja pohjaeläimistöön hakemuksen täydennyksenä 9.4.2010 aluehallintovirastoon toimitetun, päivitetyn tarkkailuohjelmaehdotuksen "Esite Suurhiekan meritulipuiston vesistö- ja kallaloustarkkailuohjelmaksi" mukaisesti lukuun ottamatta Karsikkoon johtavaa kaapelireittiä, jota tämä lupa ei koske.

Ennakkotarkkailu on suoritettava avovesikaudella 2011.

Luvan saajan tulee toimittaa vedenlaadun, kasvillisuuden ja pohjaeläimistön tarkkailun osalta näytteenottopisteiden tai -alueiden sijaintia koskeva ehdotus Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen hyväksyttäväksi kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen antamisesta. Ehdotuksessa tulee ottaa huomioon, että tarkkailupisteitä on riittävästi hankkeesta aiheutuvien vaikutusten luotettavasti selvittämiseksi ja ottaen huomioon myös vesienhoidon järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettu seurantaohjelma ja hankkeen vaikutusalueella koskevat muut seurantavelvoitteet ja että tarkkailu voidaan järjestää vaikutusten selvittämiseksi hankkeen vaikutusalueella sijaitsevien Natura 2000 -verkostoon sisällytettyjen alueiden niihin luontoarvoihin, joiden perusteella alueet on sisällytetty mainittuun verkostoon (vesistötarkkailu), sekä hankkeen vaikutusalueella sijaitseviin upossarpion esiintymiin.

Mikäli edellä sanotuista tarkkailupisteistä tai -alueista ei päästä yksimielisyyteen, luvan saajan on saatettava asia erillisellä hakemuksella aluehallintoviraston ratkaistavaksi.

Töidenaloittamisluvan nojalla tehtävien toimenpiteiden aikana on rakentamisai-

kainen tarkkailu tehtävä soveltuvin osin Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla.

Muutoin tarkkailu tulee tehdä tarkkailuohjelmaehdotuksen mukaisessa aikataulussa tuulivoimaloiden kahtena rakentamisvuotena sekä rakentamisen jälkeisinä ensimmäisenä, kolmantena ja kuudentena vuotena.

Tarkkailu on toteutettava siinä laajuudessa, että eri rakentamiskohteista tehdyistä toimenpiteistä vesistössä mahdollisesti aiheutuvat vahingot, haitat ja muut edunmenetykset voidaan selvittää.

Kalasto ja kalastus

Edellä mainitun tarkkailuohjelmaehdotuksen kohdissa 8.2.1, 9.2.1 ja 10.2.1 esitetty ammattikalastuksen seuranta tulee toteuttaa vuosittain vuodesta 2011 alkaen ja vielä kuudentena rakennustöiden päättymistä seuraavana vuotena seuraavasti:

Ammattimaista kalastusta hankkeen vaikutusalueella harjoittaville kalastajille tehdään Kainuun ELY-keskuksen ohjeiden mukainen kalastustiedustelu asianomaisen vuoden marras–joulukuun aikana. Kalastajat ilmoittavat töiden aikana ja sen jälkeen, mukaan lukien tuulivoimaloiden käyttö, kalastukselleen aiheutuneet haitat kuten pyydysten likaantumisen, puhdistukseen kuluneen ajan, kalastuspaikan siirtämisen, matkan jatkumisen, saaliin määrän, laadun ja saalin arvon muutokset. Tiedustelulla on kalastajakohtaisesti pyrittävä selvittämään hankkeesta mahdollisesti aiheutuvaa saalismäärien ja saaliin arvon vähenemistä, pyyntipaikkojen menetyksiä ja uusien korvaavien pyyntipaikkojen löytymistä. Mikäli kalastustiedustelun sisällöstä ei päästä yksimielisyyteen, luvan saajan on saatettava asia erillisellä hakemuksella aluehallintoviraston ratkaistavaksi.

Muutoin luvan saajan on tarkkailtava hankkeen vaikutuksia kalastoon ja kalastukseen Kainuun ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla. Tarkkailuohjelmaehdotus on toimitettava Kainuun ELY-keskuksen hyväksyttäväksi kahden kuukauden kuluessa aluehallintoviraston päätöksen antamisesta.

Räinänlahden erityiseen käyttöön otettujen rantojen tarkkailu

Tarkkailuohjelmaehdotuksessa esitetyn lisäksi luvan saajan on tehtävä selvitys Räinänlahden rakentamalla tai muutoin erityiseen käyttöön otettujen ranta-alueiden tilasta ennen suurjännitekaapeleiden asentamista ja 2 - 3 kuukauden kuluttua asennustöiden päättymisen jälkeen. Maastossa kohteet on valokuvattava ja kuvat sekä tehdyt havainnot muun muassa pohjan laadusta ja veden samentumisesta on tallennettava erikseen tehtävään kirjalliseen raporttiin, joka on laadittava kolmen kuukauden kuluessa tarkkailun päättymisestä.

Tarkkailun tulosten tiedoksianto

Vesistö- ja vesiluonnontarkkailun sekä kalasto- ja kalastustarkkailun tulokset on toimitettava Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle ja Kainuun ELY-keskukselle, Iin ja Haukiputaan kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille, Keski-Perämeren kalastusalueelle sekä Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto ry:lle.

Räinänlahden erityiseen käyttöön otettuja ranta-alueita koskevan tarkkailun tulokset on edellä mainittujen valtion ja kuntien viranomaisten lisäksi toimitettava

Eija Ollilalle ja Helena Jokipiille (muistutus 15).

12. Luvan saajan on vuosina, joina massoja ruopataan ja läjitetään vesialueelle, erikseen ennakolta hyvissä ajoin kirjallisesti ilmoitettava töiden aloittamisesta hankkeen vaikutusalueella ammattimaista kalastusta harjoittaville henkilöille.

Aloittamis- ja valmistumisilmoitus

13. Töiden aloittamisesta on ennakolta ilmoitettava Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle, Kainuun ELY-keskukselle, Iin ja Haukiputaan kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille sekä Pohjois-Perämeren ammattikalastajat ry:lle ja Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto ry:lle.

14. Rakennustyöstä Oulu–Kemi -laivaväylän kohdalla on tiedotettava ennakolta Oulun Satamalle, Kemin Satamalle, Haukiputaan Martinniemen Satamalle ja Liikenneviraston Länsi-Suomen väyläyksikölle. Rakennustyöstä Iin ja Haukiputaan kuntien edustalla sijaitsevien 5 metrin ja 2,4 metrin väylän kohdalla on tiedotettava ennakolta Martinniemen Satamalle ja Liikenneviraston Länsi-Suomen väyläyksikölle. Kaapelien rakennustyöstä Räninlahden alueella on tiedotettava ennakolta vesialueen omistajille Etelä- Iin yhteisten vesialueiden osakaskunnalle ja Haukiputaan kylän yhteisten vesialueiden osakaskunnalle sekä Eija Ollilalle ja Helena Jokipiille (muistutus 15).

15. Töiden valmistumisesta on ilmoitettava kirjallisesti aluehallintovirastolle, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle, Kainuun ELY-keskukselle, Iin ja Haukiputaan kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille, Pohjois-Perämeren ammattikalastajat ry:lle, Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto ry:lle sekä Liikenneviraston Länsi-Suomen väyläyksikölle kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa töiden päättymisestä lukien. Liikennevirastolle tehtävään ilmoitukseen on liitettävä kartta, johon suurjännitekaapelin sijainti on merkitty kkj -järjestelmässä.

Vahinkoa estävät toimenpiteet

16. Hanke on toteutettava niin, että hankkeen työkohteet ja kuljetusreitit sijaitsevat vähintään kolmen kilometrin etäisyydellä Astekarista.

17. Aluehallintovirastoon 13.4.2010 toimitetun hakemuksen täydennyksenä olevan Museoviraston lausunnon yhteenvedossa lausutun mukaisesti viistokaikuluotauksessa Räninlahdella, Ulko Pallosella sekä "läjitysalueella A" havaittujen poikkeavuuksien mahdollinen merkitys muinaisjäänneksinä on tarkastettava Museoviraston kanssa sovittavalla tavalla ennen tämän luvan mukaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä.

Kalatalousmaksu

18. Luvan saajan on maksettava Kainuun ELY-keskukselle hankkeesta kalastolle ja kalastukselle aiheutuvien vahinkojen ja haittojen ehkäisemiseksi vuotuista kalatalousmaksua. Suurjännitekaapelien rakentamisesta ja muista töidenaloittamisluvan mukaisista töistä on kalatalousmaksuna maksettava 1.000 euroa vuodessa niinä vuosina kuin edellä mainittuja töitä tehdään. Ensimmäinen kalatalousmaksu on maksettava kuukauden kuluessa tämän päätöksen antamisesta. Tuulivoimaloiden rakentamisvuosilta ja kahdelta seuraavalta vuodelta kalatalousmaksu on 25.000 euroa vuodessa ja sen jälkeen 5.000 euroa vuodessa. Ra-

kentämisen aikana ja sen jälkeen vuotuinen kalatalousmaksu on suoritettava asianomaisen vuoden tammikuun loppuun mennessä, kunnes luvan saaja aluehallintovirastoon erikseen vireille pantavalla hakemuksella tarkkailutuloksiin perustuen hakee kalatalousmaksun määrän muuttamista tai maksun lakkauttamista. Maksun muuttamista voivat hakea myös kalatalousviranomaisen ja asianosaiset.

Maksu on ensisijaisesti käytettävä hankealueella kalojen lisääntymisen heikentymisestä aiheutuvan kalaston vähenemisen kompensoimiseen kalanpoikasten istutuksin tai muilla toimenpiteillä.

Ammattimaiselle kalastukselle aiheutuvien vahinkojen korvaaminen ja vakuus

19. Hankkeesta ammattimaiselle kalastukselle töidenaloittamisluvan nojalla tehtävistä toimenpiteistä ja tuulivoimaloiden rakentamisesta ja käytöstä aiheutuneista sekä mahdollisesti vielä rakentamisen jälkeen todetuista vahingoista on pyrittävä sopimaan. Jos sopimukseen jonakin vuotena aiheutuneista vahingoista ei päästä, on luvan saajan asianomaisen vuoden loppuun mennessä pantava aluehallintovirastossa vireille ammattimaiselle kalastukselle aiheutuneiden vahinkojen korvaamista koskeva asia. Hakemukseen on liitettävä jäljempänä annettaviin tarkkailumääräyksiin perustuva selvitys hankkeen vaikutuksista merialueella ja arvio aiheutuneista vahingoista, haitoista tai muista edunmenetyksistä, tehdyt korvaussopimukset sekä ammattikalastajakohtainen korvausesitys.

20. Luvan saajan on kuukauden kuluessa aluehallintoviraston päätöksen antamisesta asetettava aluehallintovirastolle 100.000 euron suuruinen pankkitakaus tai muu hyväksyttävä vakuus ammattimaiselle kalastukselle toiminnasta aiheutuvien edunmenetysten korvaamiseksi. Vakuuden palauttamiseksi luvan saajan on pantava aluehallintovirastossa vireille hakemus, jossa korvausten todetaan tulleen suoritetuksi ja korvausvelvollisuuden päättyneen.

Rantojen käytön vaikeutumisesta aiheutuvan haitan korvaaminen

21. Luvan saajan on kahden kuukauden kuluessa lupamääräyksessä 11 määrätyn Räänänlahden ranta-alueiden tarkkailuraportin valmistumisesta pantava aluehallintovirastossa vireille suurjännitekaapelien rakentamisesta Räänänlahden rakennetuilla rantatiloilla tai muutoin erityiseen käyttöön otetuilla ranta-alueilla mahdollisesti aiheutunutta korvattavaa rantojen käytön vaikeutusta koskeva asia.

Yhteyshenkilö

22. Luvan saajan on nimettävä hyvissä ajoin ennakolta henkilö, johon voidaan ottaa yhteys lupapäätöksen määräysten noudattamiseen liittyen. Henkilön nimi ja yhteystiedot on ilmoitettava kirjallisesti Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle, Kainuun ELY-keskukselle sekä Iin ja Haukiputaan kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille.

Ohjaus ennakoimattoman vahingon varalta

Mikäli lupapäätöksessä tarkoitettu rakentamisesta aiheutuu sellainen vahinko, jota lupapäätöstä annettaessa ei ole ennakoitu ja josta luvan saaja on vesilainsäädännön mukaan vastuussa, voidaan korvausta tai toimenpiteitä vahinkojen poistamiseksi aiemman ratkaisun estämättä vaatia aluehallintovirastoon toimitet-

tavalla hakemuksella.

Ennakoimattoman vahingon korvaamista koskevan hakemuksen yhteydessä voidaan esittää myös luvasta poiketen aiheutetun vahingon korvaamista koskeva vaatimus.

Päätöksen perustelut

Hankkeen haitallisten vaikutusten arviointi ja selvitysten riittävyys

Aluehallintovirastossa käsiteltävä lupahakemus koskee tuulivoimaloiden rakentamista varten tarpeellisia vesilain nojalla luvanvaraisia toimenpiteitä, mistä aiheutuvat vaikutukset voidaan ottaa huomioon asian käsittelyssä aluehallintovirastossa. Tuulivoimaloiden rakentamisesta ja käytöstä muualla kuin vesistöissä aiheutuvat vaikutukset käsitellään kaavoitukseen pohjautuvassa erillisessä rakennuslupamenettelyssä tai eri viranomaisissa (Ilmailulaitos, oikeastaan Finavia). Näin ollen aluehallintoviraston toimivaltaan ei ole kuulunut tutkia esimerkiksi tuulivoimaloiden vaikutuksia lentoliikenteeseen, laivaliikenteeseen tai lintujen lentoreitteihin.

Hakemusasiakirjoissa esitetyt arviot hankkeen toteuttamisesta aiheutuviin vaikutuksiin perustuvat useisiin ja monipuolisiin selvityksiin, joissa on otettu huomioon myös muissa vastaavanlaisissa hankkeissa todettuja seurauksia ja hankkeen vesiluonnon muutoksia ja palautumista ennalleen rakentamisen jälkeen. Toisaalta Suurhiekan matalikko ja suurjännitekaapeleiden rakentamisalueet ympäristöineen ovat olosuhteiltaan ja merkitykseltään erityisesti kalastolle ja kalastukselle erityislaatuista muihin merialueelle rakennettuihin tuulivoimahanke-alueisiin verrattuna.

Aluehallintovirasto on katsonut, että hanketta koskevassa ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä ja lupahakemuksessa on riittävästi selvitetty vesilain mukaisten luvanvaraisten toimenpiteiden todennäköisiä vaikutuksia vesistöoloihin, vesikasvillisuuteen, pohjaeliöstöön, pesivään linnustoon sekä kalastoon ja kalastukseen. Rakentamisesta aiheutuvien seurausten selvittämiseksi Perämeren olosuhteissa ja erityisesti Suurhiekan matalikon alueella ympäristöineen sekä niiden toimenpitein lieventämiseksi, hyvittämiseksi ja korvaamiseksi luvan saaja on kuitenkin tarpeen riittävässä laajuudessa velvoittaa tarkkailemaan hankkeen vaikutuksia ennen rakentamistoimenpiteitä, niiden aikana ja hankkeen toteuttamisen jälkeen.

Vaikutukset luonnonarvoihin

Aluehallintovirasto on katsonut, että hakemuksessa on riittävästi selvitetty tehtävien toimenpiteiden todennäköisiä vaikutuksia vesistöoloihin, vesikasvillisuuteen, pohjaeliöstöön ja pesivään linnustoon. Selvitysten perusteella voidaan riittävän tarkasti arvioida toimenpiteistä luonnonarvoille aiheutuvat vaikutukset.

Asiassa saadun selvityksen mukaan rakennuskohteissa ei ole tavattu luonnonsuojelulain 47 §:ssä tarkoitettuja erityisesti suojeltavia lajeja tai 49 §:n mukaisia luontodirektiivin lajeja.

Tuulivoimapuiston ja suurjännitekaapeleiden vaikutusalueella osin sijaitsevat Perämeren saaret (FI1300302), Röyttä (FI1100602) ja Laitakari–Häyrysenniemi–Purjekari (FI1100405) on sisällytetty Natura 2000-verkostoon. Aluehallinto-

virasto on arvioinut, että hankkeessa aluehallintoviraston lupapäätöksen nojalla tehtävistä toimenpiteistä mainituilla alueilla aiheutuvat ennalta arvioiden väliaikaiset vaikutukset eivät merkittävästi vaaranna upossarpion esiintymiä tai muita luonnonarvoja, joiden perusteella alueet on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon.

Räyskien pesinnän turvaamiseksi Astekarissa on tarpeen antaa erillinen lupamääräys.

Ruoppausmassojen käsittely

Asiassa saadun selvityksen mukaan tuulivoimapuiston alueella ruopattavat massat ovat tehtyjen haitta-ainemääritysten perusteella ja myös muutoin mereen läjityskelpoisia.

Hakemuksessa esitetyt läjitysalueet 1 ja 2 ovat lupamääräyksen 2 mukaista läjitystä ja läjitystasoa koskevan määräyksen mukaisesti toteutettuina tarkoitukseen sopivia.

Vaikutukset kalastoon ja kalastukseen

Aluehallintovirasto on arvioinut, että hankkeen toteuttamisen rakentamisaikaisesta vesistön samentumisesta sekä rakennustöiden takia kalastuksen vaikeutumisesta tai estymisestä aiheutuu hankkeen vaikutusalueella ammattimaista kalastusta harjoittaville henkilöille korvattavia edunmenetyksiä.

Hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä Suurhiekan matalikon tai sen lähialueen tärkeimmät kalojen lisääntymisalueet ja pääosin matalikon kalastusalueet on rajattu tuulivoimapuiston ulkopuolelle. Lisäksi rakentamistoimenpiteiden kohteeksi joutuvien alueiden yhteenlaskettu pinta-ala koko hankealueen pinta-alasta on verrattain vähäinen ja niillä tehtävistä rakentamistoimenpiteistä aiheutuvat samentumis- ja muut haitalliset vaikutukset rajoittuvat pääosin rakennusaikaan ja rakentamiskohteiden läheisyyteen. Näillä perusteilla aluehallintovirasto on arvioinut, että hankkeen toteuttamisesta kalastolle ja kalastukselle aiheutuvat olosuhteiden muutokset palautuvat pääosin rakentamisen jälkeen.

Hankkeesta voi kuitenkin aiheutua myös pysyvää haittaa kalastolle ja kalastukselle, mikäli hankkeen ja sen vaikutusalueella, lähinnä Suurhiekan matalikolla tuulivoimapuiston rakennustöiden vaikutusalueella, kalaston lisääntymis-, syönnös- tai muissa olosuhteissa tapahtuu pysyviä muutoksia. Tällöin voidaan menettää ennen hankkeen toteuttamista käytettyjä tuottoisia pyyntipaikkoja ja niitä varten erityisesti tehdyt pyydykset voivat käydä tarpeettomiksi. Lisäksi pysyvää haittaa voi tuulivoimaloiden ja merisähköasemien perustusten sijainnista aiheutua troolaukskalastuksen reittien muuttumisena.

Suurjännitekaapeli rakentamisreitin varrella sijaitsevalle perinteiselle kotitarvekalastukselle aiheutuvat haitat rajoittuvat ennalta arvioiden kaapeli rakentamisen aikaan ja ovat siten kestoltaan lyhytaikaisia.

Luvan myöntämisedellytykset

Tuulivoimaloiden rakentamista varten tarvittava alue on varattu Pohjois- Pohjanmaan maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueeksi (en-tv). Merikaapelireittiä Suurhiekalta mantereelle hakemuksessa tarkoitettua itäistä reittiä ei ole osoitettu

kaavoissa. Näin ollen rakentaminen ei ole hankealueella voimassa olevien kaavamääräysten vastaista.

Hankkeessa vesilain mukaan luvanvaraisista toimenpiteistä asennuskaluston kulun sekä tuulivoimaloiden ja merisähköasemien perustusten rakentamisen ja tuulivoimapuiston sisäisen kaapeloinnin mahdollistavat Suurhiekan vesialueella tehtävät ruoppaukset määrältään yhteensä noin 3 000 000 m³ ja ruoppausmassojen läjitys kahdelle syvänealueelle tuulivoimapuiston itä- ja länsipuolella ovat merkittävimmät toimenpiteet. Nämä toimenpiteet kohdistuvat pinta-alaltaan verrattain pieneen osaan Suurhiekan matalikon alueesta. Hankealueen ulkopuolelle on rajattu tärkeimmät kalojen lisääntymisalueet ja pääosin kalastusalueet. Suurjännitekaapeleiden rakentaminen on yhteenlasketulta pinta-alaltaan merkittävä, mutta niiden rakentamisesta usean kymmenen kilometrin matkalla aiheutuvat veden samentumis- ja muut vaikutukset rajoittuvat rakentamisaikaan ja kulloisenkin kaapelin lasku- tai kaivukohdan lähiympäristöön.

Hakemusasiakirjoihin liitettyjen selvitysten perusteella aluehallintovirasto on arvioinut, että hankkeessa edellä sanotuista vesialueella tehtävistä toimenpiteistä aiheutuvat vaikutukset ja muutokset ovat sellaisia, että ennalta arvioiden rakentamiskohteissa tai niiden ympäristössä olosuhteet palautuvat pääosin ennalleen rakentamisen jälkeen. Näin ollen hankkeesta ei aiheudu huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa taikka muita vesilain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitettuja luvan myöntämisen ehdotmana esteenä olevia seurauksia.

Luvan myöntämisedellytykset arvioidaan hankkeesta aiheutuvat seuraukset huomioon ottaen vesilain 2 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitetun intressivertailun perusteella. Luvan myöntämisen edellytyksenä tällöin on, että rakentamisesta saatava hyöty on siitä johtuvaan vahinkoon, haittaan tai muuhun edunmenetykseen verrattuna huomattava.

Asiassa saadun selvityksen perusteella aluehallintovirasto on arvioinut, että lupapäätöksen mukaisista tuulivoimaloiden rakentamista varten tarvittavista mittavista ruoppauksista sekä tuulivoimaloiden perustusten ja tuulivoimapuiston sisäisten kaapelien vesialueelle rakentamisesta aiheutuu rakentamisen aikaisina kahtena avovesikautena vesiluonnolle, kalastolle ja kalastukselle merkittävää haittaa. Rakentamisen jälkeen olosuhteet palautunevat kuitenkin rakentamisalueiden ympäristössä ja mantereelle johtavalla kaapelireitillä pääosin ennalleen. Olosuhteiden palautuminen voi kuitenkin kestää hakemuksessa arvioitua kauemmin, mikä otetaan huomioon annettavissa tarkkailumääräyksissä ja niihin liittyvissä selvityselvoitteissa. Hankkeesta kalastolle ja kalastukselle mahdollisesti aiheutuvan pysyvän haitan tai vahingon selvittämiseksi sekä hyvittämiseksi ja korvaamiseksi annetaan tarkkailumääräykset.

Yleiselle ja yksityiselle kalataloudelle hankkeesta aiheutuvien vahinkojen ehkäisemiseksi määrätään kalatalousmaksu. Lisäksi korvattavaa edunmenetystä aiheutuu alueella ammattimaista kalastusta harjoittaville henkilöille ainakin rakentamisaikana kalastuksen estymisestä tai vaikeutumisesta, mistä syystä luvan saaja veloitetaan selvittämään nämä edunmenetykset ja korvaamaan ne.

Myös Räinälahden alueella suurjännitekaapeleiden rakentamisesta rannan käytölle mahdollisesti aiheutuva haitta veloitetaan selvittämään ja tarvittaessa korvaamaan.

Hanke on tarpeen tuulivoimaloiden rakentamista ja käyttöä varten. Hakemuksessa kerrotun mukaista vuotuista sähkötuotantoa 1,5 TWh ja ilmoitettua takuuhintaa käyttäen Suurhiekan vuotuisen sähkötuotannon arvo olisi 125 miljoonaa euroa.

Hankkeesta kalastukselle aiheutuvat vahingot, haitat ja edunmenetykset ovat rahamääräisesti vaikeasti ennakolta arvioitavissa, minkä lisäksi kalastolla on myös luonnonolosuhteiden säilymisen kannalta merkitystä ja perinteisellä kotitarvekalastuksella virkistysarvolla merkitystä. Näissä olosuhteissa on luvan edellytyksiä harkittaessa verrattava hankkeen ja menetettävän edun merkitystä yleiseltä kannalta katsottuna. Aluehallintovirasto on arvioinut edellä lausutusta ilmenevästi, että hankkeesta edunmenetyksiä aiheuttavat vaikutukset rajoittuvat pääosin rakentamisaikaan ja että kalastolle ja kalastukselle aiheutuvat haitat tai vahingot voidaan korvata tai ehkäistä kalatalousmaksulla tehtävin toimenpitein.

Intressivertailussa on lisäksi otettava huomioon, mitä vesienhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa on esitetty hankkeen vaikutusalueen vesien tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista.

Vuoteen 2015 hyväksytyn Oulujoen–Iijoen vesienhoitosuunnitelman mukaan Suurhiekan alueella veden ekologinen tila on hyvä ja samoin mantereelle johtavalla suurjännitekaapelireitillä lukuun ottamatta rannikon tuntumaa, jossa tila on tyydyttävä. Koko hankealueella veden kemiallinen tila on hyvä. Vesienhoitosuunnitelman tilatavoitteena on pintavesien hyvän tilan säilyttäminen tai saavuttaminen. Natura 2000 -verkostoon kuuluvilla alueilla pintavesien tilaa tarkastellaan suhteessa alueen suojeluperusteena oleviin vesiluontotyyppeihin ja lajeihin.

Vesienhoitosuunnitelmaan liittyvän toimenpideohjelman 2010–2015 mukaan Haukipudas–Martinniemi–Räinälahti-alueella tarvitaan toimenpiteitä veden hyvän ekologisen tilan saavuttamiseksi. Kohdan "Ehdotukset lisätoimenpiteiksi" mukaan vesiympäristölle vaarallisten ja haitallisten aineiden pääsy mereen tulee minimoida. Lisäksi tulee vähentää pohjasedimenteissä olevien yhdisteiden (mm. orgaaniset tinayhdisteet) haittoja ja leviämistä ruoppausten ja läjitysten yhteydessä. Vesimuodostumakohtaisina lisätoimenpiteinä Haukipudas–Martinniemi–Räinälahti-alueen osalta on mainittu Kiiminkijoen valuma-alueelle esitetyt lisätoimenpiteet kuormituksen vähentämiseksi ja viitattu toimenpideohjelman osaan 4. Nämä toimenpiteet on arvioitu riittäviksi vesien hyvän ekologisen tilan ja Natura-tilatavoitteiden saavuttamiseksi vuoteen 2015 mennessä Haukipudas–Martinniemi–Räinälahti-alueella.

Aluehallintovirasto on arvioinut vesienhoitosuunnitelmassa ja siihen liittyvässä toimenpideohjelmassa esitetty huomioon ottaen, että lupapäätöksen mukainen vesistöön rakentaminen, hankkeen ennalta arvioiden ohimenevät vaikutukset huomioon ottaen, ei heikennä Suurhiekan matalikon ja suurjännitekaapelin reitillä ulompana merellä tai niiden ympäristössä vesistön hyvää ekologista ja kemiallista tilaa taikka rannikon tuntumassa suurjännitekaapelien reitillä ja sen ympäristössä vesien hyvän ekologisen tilan saavuttamista vuoteen 2015 mennessä tai hyvää kemiallista tilaa.

Edellä lausutun perusteella aluehallintovirasto on arvioinut, että lupapäätöksen mukaisesta vesistöön rakentamisesta saatava hyöty on siitä vesiluonnolle, linnustolle sekä kalastolle ja kalastukselle johtuvaan vahinkoon, haittaan ja muuhun edunmenetykseen verrattuna huomattava, ja lupa voidaan vesilain 2 luvun 6 §:n 2 momentin perusteella myöntää. Hakijalla on myös oikeus hanketta varten

tarvittaviin alueisiin.

Ottaen huomioon asiassa tehdyt selvitykset sekä aluehallintoviraston päätöksessä asetetut lupamääräykset hankkeesta ei aiheudu terveyshaittaa tai merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, minkä vuoksi lupaa ei voitaisi myöntää. Lupa ei myöskään ole jätelain tai luonnonsuojelulain taikka muinaismuistolain vastainen.

Töidenaloittamisluvan myöntämisen edellytyksistä on lausuttu erikseen jäljempänä kohdassa "Töidenaloittamisluvan ja siihen liittyvän vakuuden perustelut".

Lupamääräysten perustelut

Rakenteita ja kaapeleita sekä niiden sijaintia koskevat lupamääräykset 1–5 on annettu sellaisella tarkkuudella, että niiden rakentamisesta aiheutuvat vaikutukset on voitu riittävästi arvioida.

Luvan saaja on velvoitettu lupamääräyksessä 2 huolehtimaan, että hankealueen eteläpuolelle mahdollisesti rakennettavan yleisen kulkuväylän aluetta ei ruoppausmassojen käsittelyllä ja läjityksellä mataloiteta.

Hankkeen mahdollisimman haitattomasti toteuttamiseksi lupamääräyksissä 3 ja 4 on tarpeen määrätä, että perustusten eroosiosuojauksen rakentamisessa sekä kaapelikaivannon peittämisessä muualta tuotavat ainekset eivät saa sisältää haitta-aineita kuten kadmium, kupari, kromi, lyijy, nikkeli, sinkki, elohopea ja PCB.

Kalastukselle sekä vesiliikenteelle aiheutuvien vahinkojen estämiseksi sähkökaapelit on velvoitettu kaivamaan merenpohjaan tai suojaaman lupamääräyksessä 4 ilmenevästi. Lisäksi siltä varalta, että Oulun–Kemin 10 metrin väylää vastaisuudessa syvennetään, luvan saaja on velvoitettu kustannuksellaan huolehtimaan kaapelien asentamisesta tarvittavaan syvyyteen.

Muutoin pääasiasratkaisun perusteluissa lausutun lisäksi yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi lupamääräyksissä 6–9 sekä 12–16 on annettu tavanomaiset ja tarvittavat lupamääräykset töiden aloittamisesta ilmoittamisesta, rakentamisajasta sekä työnaikaisten haittojen minimoinnista, kunnossapidosta ja valmistusilmoituksesta.

Lupamääräyksessä 10 on työmaapäiväkirjan pitämistä, esittämistä ja säilyttämistä koskevat määräykset.

Luvan saajan tarkkailuohjelmaehdotukseen on tehty hankkeen vaikutusten selvittämiseksi, hyvittämiseksi tai korvaamiseksi lupamääräyksestä 11 ilmenevät muutokset ja täsmennykset.

Kalastoa ja kalastusta koskeva tarkkailu on, ammattikalastajille tehtävää kyselyä lukuun ottamatta, määrätty kokonaisuudessaan kalatalousviranomaisen hyväksyttäväksi, koska luvan saajan esittämää tarkkailuohjelmaehdotusta on kalatalousviranomaisen esittämällä perusteilla tarpeen täydentää.

Lupamääräyksen 11 mukaan tarkkailun näytteenottopisteet tulee valita siten, että voidaan selvittää mahdolliset vaikutukset hankkeen vaikutusalueella sijaitsevien Natura 2000 -verkostoon sisällytettyjen alueiden niihin luontoarvoihin, joiden perusteella alueet on sisällytetty mainittuun verkostoon sekä hankkeen

vaikutusalueella sijaitsevien upossarpion esiintymiin (vesistötarkkailu).

Räyskäyhdyskunnan pesinnän turvaamiseksi luvan saaja on velvoitettu lupamääräyksessä 16 toteuttamaan hanke siten, että työkohteet ja kuljetusreitit sijaitsevat vähintään 3 km:n etäisyydellä Astekarista.

Vedenalaisten muinaisjäännösten selvittämiseksi on annettu lupamääräys 17.

Hankkeesta yleiselle ja yksityiselle kalatalousedulle aiheutuvat edunmenetykset on määrätty hyvitetäväksi lupamääräyksestä 18 ilmenevästi kalatalousmaksulla. Maksua määrättäessä aluehallintovirasto on arvioinut, että kysymyksessä olevan, vesiluontoa laajalla alueella muuttavan hankkeen haitalliset vaikutukset kalastolle ja kalastukselle jatkuvat hankkeen toteuttamisen jälkeen. Tästä syystä kalatalousmaksu on määrätty suoritettavaksi vuosittain rakentamisen jälkeenkin, kunnes tarkkailutulosten perusteella voidaan todeta, että olosuhteet ovat palautuneet niin, että yleiselle ja yksityiselle kalatalousedulle ei enää aiheudu vahinkoa. Aluehallintovirasto on arvioinut, että kalatalousviranomaisen vaatimus kalatalousmaksun määrästä rakentamisen aikana ja sen jälkeen on tarkemman selvityksen puuttuessa oikea.

Päätöksessä määrättyjen velvoitteiden toteuttamisen ja tarvittaessa luvan saaneen yhtiön edustajan tavoittamiseksi on tarpeen nimetä lupamääräyksen 22 mukaisesti hankkeen yhteyshenkilö.

Korvausvelvoitteiden perustelut

Ammattimaiselle kalastukselle mahdollisesti aiheutuvat vahingot on määrätty selvitetäväksi ja korvattavaksi vesilain 16 luvun 24 §:n 2 momentin perusteella lupamääräyksistä 11 ja 19 ilmenevästi mahdollisuuksien mukaan jo niiden aiheutumisvuotena. Korvausten perustana oleva kalastustiedustelu velvoitetaan tehtäväksi vuosittain vielä kuudentena rakentamisen jälkeisenä vuotena, jotta voitaisiin luotettavasti selvittää, milloin hankkeen toteuttamisesta ei enää aiheudu korvattavaa vahinkoa ammattimaiselle kalastukselle.

Edellä mainitun lainkohdan 3 momentin mukaan, kun korvauskysymys siirretään luvan myöntämisen jälkeen tehtävän selvityksen perusteella ratkaistavaksi, hakija on velvoitettava asettamaan hyväksyttävä vakuus toiminnasta aiheutuvien edunmenetysten korvaamiseksi. Aluehallintovirasto on arvioinut lupamääräyksessä 20 asetetun 100.000 euron vakuuden riittäväksi.

Suurjännitekaapelin rakentamisen seurauksena Räinälahteen rajoittuvien, erityiseen käyttöön otettujen kiinteistöjen rannan käyttö saattaa tilapäisesti vaikeutua lähinnä vesistön samentumisen ja pohjan laadussa mahdollisesti tapahtuvien muutosten takia. Tästä syystä luvan saaja on lupamääräyksen 11 mukaisesti syytä velvoittaa tarkkailemaan näitä vaikutuksia sekä tarvittaessa velvoittaa korvaamaan rannan käytön vaikeutuminen erityiseen käyttöön otetuilla ranta-alueilla lupamääräyksestä 21 ilmenevästi.

Töidenaloittamisluvan ja siihen liittyvän vakuuden perustelut

Hakemuksessa hankkeen suunnittelusta sekä toteutuksesta esitetyn perusteella aluehallintovirasto on katsonut, että töiden kiireellistä aloittamista on pidettävä tärkeänä pitkäaikaiseen, hakemuksen perustana olevaan rakentamissuunnitelmaan sisältyvän työn aloittamiseksi tai valmistamiseksi ja että töiden aloittami-

sen lykkääntymisestä aiheutuisi luvan saajalle huomattavaa vahinkoa.

Asiassa saadun selvityksen perusteella aluehallintovirasto on arvioinut, että töidenaloittamisluvan nojalla tehtävistä toimenpiteistä kuten suurjännitekaapeliin rakentamisesta voi aiheutua kalastolle ja kalastukselle ennalta arvioiden lyhytaikaista haittaa ja rannan käytön vaikeutumista Räinälahden alueella. Merisähkötasemien perustusten rakentamisesta ja muista tuulivoimaloiden rakentamiseen valmistavista toimenpiteistä tuulivoimapuiston alueella työkohteiden ympäristössä kalastolle, kalastukselle ja vesiluonnolle lähinnä veden samentumisesta aiheutuvat haitat rajoittuvat ennalta arvioiden pienemmälle alueelle ja ovat lyhytaikaisia. Töidenaloittamisluvan nojalla tehtävät toimenpiteet rajoittuvat yksittäisiin työkohteisiin eivätkä ne muuta merenpohjaa laajalla yhtenäisellä alueella.

Työt ja toimenpiteet, joita töidenaloittamislupa koskee, voivat edellä sanotun perusteella tapahtua tuottamatta muille vesien käyttömuodoille tai luonnolle ja sen toiminnalle huomattavaa pysyvää haittaa, jos lupa muutoksenhaun johdosta evätään tai sen ehtoja muutetaan. Lisäksi näiden töiden ja toimenpiteiden suorittamiseen jälkeen olot voidaan olennaisilta osin palauttaa entisen veroisiksi siinä tapauksessa, että lupa evätään tai sen ehtoja muutetaan.

Aluehallintovirasto on arvioinut, että asetettava 3.500.000 euron vakuus on riittävä niiden vahinkojen, haittojen ja kustannusten korvaamiseksi, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan ehtojen muuttaminen voi aiheuttaa mukaan lukien yksityiselle ja yleiselle kalataloudelle mahdollisesti aiheutuvat edunmenetykset, merisähkötasemien poiskuljettaminen ja rakenteiden purkamiseen liittyvät kustannukset. Suurjännitekaapeliin paikalleen jättämisestä taikka kokonaan tai osittain poistamista koskeva kysymys ratkaistaan tarvittaessa erikseen.

Vakuus on velvoitettu sen mahdollisen realisoimisen turvaamiseksi asettamaan omavelkaisen pankkitakauksena luvan saajan esityksen mukaisesti.

Sovelletut säännökset

Vanha vesilaki (264/1961) 1 luku 23 c §, 2 luku 3 §, 4 §, 6 § 2 momentti, 11 §, 11 a §, 12 §, 14 a §, 15 §, 22 § 1 ja 3 momentti, 26 § 1 momentti, 1 ja 2 kohdat, 2, 3, 5 ja 6 momentti ja 31 § 1 momentti sekä 16 luku 23 a § ja 24 § 2 ja 3 momentti

Vesiasetus (282/1962) 85 § 1 momentti

Ympäristönsuojelulaki 41 §, 42 § 1 ja 2 momentti sekä 43 § 1 ja 3 momentti

VAATIMUKSET HALLINTO-OIKEUDESSA

Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL - Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF ry (jäljempänä "Ammattikalastajaliitto") on vaatinut, että Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätös kumotaan ja hakemus hylätään.

Toissijaisesti Ammattikalastajaliitto on vaatinut, että lupamääräyksissä määrättyä kalatalousmaksua korotetaan aluehallintoviraston päätöksessä määrätystä niin, että sen suuruudeksi määrätään 50.000 euroa vuodessa töiden aloittamisajankohdasta lähtien viideksi vuodeksi, minkä jälkeen kalatalousmaksun suuruutta arvioidaan tehtyjen selvitysten perusteella. Kalatalousmaksu tulee käyttää istutustoimintaan. Istutussuunnitelma tulee tehdä yhdessä kalatalousviranomai-

sen ja ammattikalastajien kanssa.

Hankkeen vaikutusalue tulisi laajentaa vähintään 30 kilometrin päähän Suurhie-
kasta ja korvaukset ammattikalastukselle hankkeesta aiheutuvista vahingoista
tulee maksaa myös kauemmaksi kuin hankealueelle. Lisäksi töidenaloittamislup-
pa on kumottava.

Ammattikalastajaliitto on vaatimustensa perusteina todennut, että selvitykset
tuulivoimarakentamisen vaikutuksista matalien merenalueiden luontoarvoihin ja
erityisesti kalastukseen ovat puutteelliset. Koko rannikon matalien merialueiden
vedenalaiset luontoarvot pitäisi kartoittaa ennen kuin tuulivoimaloita rakenne-
taan matalikoille. Luonnonsuojelun kannalta hankkeesta tulee olemaan suurempi
haitta meriluonnolle ja kalastolle kuin siitä saatava hyöty ilmastonmuutokselle.
Perämerellä on myös suunnitteilla useita erillisiä tuulivoimahankkeita, joiden
yhteisvaikutus tulisi huomioida. Perämeren harvinaisen vähäinen lajien määrä
on osoitus alueen äärimmäisen haastavista ympäristöolosuhteista. Perämeren ka-
lakannat ovat pieniä, joten vähäininkin muutos kutupaikoissa voi aiheuttaa suu-
ria muutoksia kalakantojen määrissä.

Alueen merkitys kalastolle ja kalastukselle ilmenee hyvin selvästi hakijan teke-
missä selvityksissä, joissa todetaan myös, että rakentamisen aikaiset vaikutukset
kalastukseen ovat merkittäviä. Lopullinen vaikutus kalastukseen nähdään vasta
kun tuulivoimapuisto rakennetaan alueelle.

Lisäksi toiminnan lopettamisen vaikutusten arvioinnin yhteydessä on todettu,
että perustukset tulisi jättää paikoilleen, koska poistamisella voi olla haitallisia
vaikutuksia.

Matalikon läpi tehtävät ruoppauskaistat tuhoavat lähes kokonaan luonnontilai-
sen matalikon rakennusvaiheessa. Matalikko on lähes täysin hietikkoa, mistä
seuraa, että ruoppauskaistat täyttyvät muutamassa vuodessa hiekalla. Tuulimyl-
lyjen rikkoutuessa niin, että korjauksessa käytetään nostokalustoa, ruoppaus-
kaista joudutaan avaamaan uudelleen. Tämä merkitsee, että matalikko ei ole
koskaan luonnontilassa tuulipuiston toiminnan aikana.

Tuulipuisto aiheuttaa myös meluhaittaa. Melun aiheuttamasta vaikutuksesta ka-
lan kutuun ei ole riittävästi tietoa.

Kalatalousmaksu on suuresti alimitoitettu. Jos vaikutusalueella kutee miljoonia
kiloja silakkaa, kymmeniä tuhansia kiloja siikoja, harvinaisia meriharjuksia ja
muuta kaloja, niitä ei voi korvata päätöksen mukaisilla rahamäärillä. Jos alueelle
suoritetaan istutusta, jo pelkästään kuljetus maksaa niin paljon.

Hanke aiheuttaa ammattikalastukselle haittoja paljon laajemmalti, kuin vain
Suurhiekkan alueella, mikä johtuu alueen suuresta kalataloudellisesta merkityk-
sestä.

Lisäksi Ammattikalastajaliitto on viitannut valituksensa liitteisiin, 24.2.2011
päivätyyn kannanottoonsa ympäristöministeriön asettamalle työryhmälle ja
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tutkijan, Antti Lappalaisen, Helsingin
Sanomissa 28.4.2010 julkaistuun kirjoitukseen.

Ammattikalastajaliiton 24.2.2011 päivätyssä kannanotossa on todettu muun
ohella, että tuulivoimaa ei tulisi rakentaa merelle, vaan jo rakennettuun ympäris-
töön tai maalle, jossa rakentamisen vaikutukset ovat helpommin todennettavissa.

Ongelmallista on, että vesirakentamishankkeissa ympäristövaikutusten arviointimenettely kohdistuu vain yhteen hankkeeseen ja siihen haettavaan lupaan, vaikka samalla seudulla voi olla meneillään tuulivoimaloiden lisäksi myös väylä- ja soranottosuunnitelmia, jotka niin kalastuksen kuin ympäristönkin kannalta saattavat johtaa katastrofiin. Perustutkimusta on tehty vain vähän ja vedenalaisen luonnon kartoitushanke Velmu on vielä kesken. Suunnitellut tuulipuistohankkeet yhdessä Morenia Oy:n Perämeren merihiekan noston kanssa tuhoavat toteutuessaan esimerkiksi Pohjois-Perämeren Suomen puoleiselta alueelta yli puolet alueen matalikoista, mikä aiheuttaisi suuren ekokatastrofin ja tuhoaisi alueen merikutuiset kalakannat. Pienikin muutos Perämeren pienten kalakantojen kutupaikoissa voi aiheuttaa suuria muutoksia kalakantojen määrissä.

Mantereelle tulevat merikaapelit tulevat kulkemaan alueen parhaimpien pohjatroolauks-, rysä- ja verkkokalastusalueiden läpi. Alueen matalikoilla tulevat kulkemaan tuulimyllyistä lähtevät sähkönsiirtokaapelit, jotka aiheuttavat alueelle lähes täydellisen kalastuskiellon.

Varovaisuusperiaate saa tuulipuistohankkeiden kohdalla uuden sisällön. Näin suurten hankkeiden rakentamisesta lähelle rannikkoa ja rantamatalikoille ei ole Itämerellä kokemusta.

Merituuiluistoja ohjataan asutuksen läheltä merelle. Tuulipuiston sijoittaminen vaatii sopivan rakennuspaikan. Meren pohjan syvyys on tärkeä taloudellinen tekijä. Perustamiskustannukset ovat selvityksen mukaan alimmillaan 3 - 6 metrin syvyydessä ja nousevat lineaarisesti aina 10 metrin syvyyteen saakka ja sen jälkeen jyrkästi.

Tilanne on sama kalastuksen kannalta, jos asiaa tarkastellaan kiinteiden pyydysten, kuten rysien osalta. Niin materiaali- kuin työkustannukset lisääntyvät, jos pyyntisyvyys kasvaa. Kalastuksen tuottoja tai niiden menettämistä ei oteta kustannuslaskelmissa huomioon, vaan todetaan, että haittoja ei voida arvioida. Kuitenkin monilla suunnitelluilla alueilla tuulivoimaloille sopivat sijoituspaikat, noin 10 metrin syvyiset matalikot, ovat myös perinteisiä rysäapajia. Erilaisten hankkeiden vaikutukset kalastukseen ovat joko suoraan fyysisesti kalastustapahumaan (pyyntiin, pyydyksiin, niiden käyttöön tai jopa kalastajan turvallisuuteen) vaikuttavia tai vesiluonnon muutosten johdosta kalakantoihin, saaliin määrään, laatuun tai käytettävyyteen vaikuttavia.

Töidenaloittamisluvan kumoamista koskevaa vaatimustaan Ammattikalastajaliitto on perustellut toteamalla, että töiden aloittamisen salliminen muutoksenhausta huolimatta tekee muutoksenhaun hyödyttömäksi. Kohteiden ja toimenpiteiden ennallistaminen on mahdollista töiden aloittamisen jälkeen.

ASIAN KÄSITTELY HALLINTO-OIKEUDESSA

Suurhiekkä Offshore Oy on vastineessaan todennut muun ohella, että valtioneuvosto on asettanut Suomen ilmasto- ja energiastrategiassa tavoitteeksi tuulivoimatuotannon nostamisen 6 TWh:n tasolle vuoteen 2020 mennessä, mikä edellyttää 2 000 - 2 400 MW:n tuulivoimakapasiteetin rakentamista. Suurin osa Suomen tuulivoimapotentiaalista sijaitsee merellä, joten asetettuun tavoitteeseen pääseminen edellyttää merituuiluistojen rakentamista. Suurhiekan merituuiluvoimapuisto, joka on kapasiteetiltaan noin 400 MW, tuottaisi 1,5 TWh sähköä ja täyttäisi näin ollen jopa neljäsosan valtioneuvoston tavoitteesta.

Merituulivoimarakentamisen merkitys valtioneuvoston tavoitteiden saavuttamiseksi on korostumassa entisestään, mikä johtuu maalle rakennettavan tuulivoiman hankalaksi ja ennakoitua huomattavasti hitaammaksi osoittautuneesta hankkekehityksestä. Vain osa huomattavasta määrästä maalle suunnitelluista tuulivoimahankkeista on toteutumassa vuoteen 2020 mennessä. Hankkeiden toteutusta hidastavat, tai mahdollisesti jopa estävät, sekä pitkät ja vaativat kaavoitus- ja lupamenettelyt että useiden hankkeiden pysähtyminen muun muassa puolustusvoimien edellyttämiin vaativiin tutkavaikutusselvityksiin sekä Finavian ja Trafín laajalle ulottuviin ja suuria alueita poissulkeviin rakenteiden korkeus- ja etäisyysrajoituksiin. Avomerelle rakennettaessa monet näistä kysymyksistä eivät ole ongelmallisia.

Suurhiekan merituulipuistohankkeella on myös huomattava maakunnallinen merkitys. Maakuntaliittojen laatimassa Pohjois-Suomen strategia 2011 -ohjelmassa tavoitteena on erityisesti merituulivoiman lisääminen. Suuren rakennushankkeen toteuttamisella on alueella myös merkittävä työllistävä vaikutus. Suurhiekan hankkeen rakennustyöt ajoittuvat noin kolmelle vuodelle ja jatkossakin tuulivoimapuiston käyttö edellyttää huolto- ja ylläpitotoimintaa. Hankkeella on siten merkittäviä energiapolittisia ja taloudellisia vaikutuksia sekä yleiseltä että yksityiseltä kannalta.

Hankkeessa tarvittava asennuskalusto ja laitteet ovat poikkeuksellisia ja niiden saatavuus on maailmanlaajuisestikin tarkasteltuna rajoitettua ja siten hyvin aika- ja tila- ja laatuvarustusta. Työvaiheiden sekä materiaalitilauksien ja palveluntarjoajien työpanoksen hallinnointi tekee hankkeesta varsin monimutkaisen ja siten herkan viivästyksille. Tästä syystä valitusasian käsittely kiireellisenä on hankkeen ja sen aikataulun toteuttumisen kannalta keskeistä.

Päätöksen kumoamista koskeva vaatimus

Ruoppaus ei aiheuta matalikon tuhoutumista eikä kohteen ylläpito vaadi toistuvia ruoppauksia käytön aikana. Kaikki ruoppaukset ovat kertaluonteisia ja ne koostuvat sekä asennuskaluston vaatimien väylien että tuulivoimapuiston perustusten ruoppauksesta. Kaapeliojien kaivuu ei edellytä läjitettävien massojen ruoppaamista, vaan kaivuunmassat käytetään pääsääntöisesti ojan täyttömateriaalina tai jätetään ojan viereen. Hanke ei kustannussyistäkään voi perustua toteuttamistapaan, jossa kunnossapito edellyttäisi ruoppauksiin perustuvaa pääsyä tuulipuistoalueelle. Kunnossapitoruoppaukset ovat ennalta arvioiden joko kokonaan tarpeettomia tai hyvin poikkeuksellisia. Mikäli kunnossapitoruoppauksia tarvittaisiin, toimenpiteeseen haettaisiin lupa, jolloin arvioitaisiin siitä aiheutuvat haitat erikseen. Tuulipuiston käyttöön ja kunnossapitoon käytetään lähtökohtaisesti huomattavasti kevyempää kalustoa kuin rakentamisen aikana. Perusteita lupapäätöksen kumoamiselle ei ole.

Hankkeen vaikutukset vesiluontoon, kalastoon, kalastukseen ja muuhun luonnonympäristöön on selvitetty YVA-menettelyn ja lupahakemuksen valmistelun yhteydessä kattavasti. Selvitysten perusteella haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi tehty merkittävät suunnitteluratkaisut huomioon ottaen, voidaan luotettavasti arvioida, että hankkeesta aiheutuvat vaikutukset ja muutokset ovat pääsääntöisesti luonteeltaan tilapäisiä ja olosuhteet hankealueella palautuvat rakentamisen jälkeen pääosin ennalleen. Hankkeesta ei aiheudu huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa taikka muita vesilain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitettuja luvan

myöntämisen ehdottomana esteenä olevia seurauksia.

Vesilain 2 luvun 6 §:n mukaisen intressivertailun perusteella luvan myöntämisen oikeudellisena edellytyksenä on, että hankkeesta saatava hyöty on siitä johutuvaan vahinkoon, haittaan ja muuhun edunmenetykseen verrattuna huomattava. Kun yrityksellä tai menettävällä edulla on raha-arvon lisäksi muutakin merkitystä, hankkeen hyötyä ja haittaa on vesilain 2 luvun 11 §:n mukaan arvioitava yleiseltä kannalta katsottuna.

Hankkeen ympäristövaikutukset ilmenevät pääasiassa rakentamisen aikana ja ovat paikallisia ja ohimeneviä. Tuulipuiston merkittävimmät käytön aikaiset ympäristövaikutukset liittyvät maisemakuvan muuttumiseen. Pysyviä vaikutuksia aiheutuu lisäksi lähinnä perustusten laskemisesta merenpohjaan. Haitallisia vaikutuksia ympäristölle ja kalastukselle pystytään rajoittamaan erilaisin lieventämistoimin.

Hankkeesta on arvioitu aiheutuvan rakentamisaikaisia sekä mahdollisesti myös tuulipuiston käytön aikaisia korvattavia haittoja ammattikalastukselle, mutta kuten lupapäätöksessä on todettu, haitat on mahdollista kompensoida yksityiselle kalatalousedulle maksettavin korvauksin. Lisäksi lupapäätöksessä on määrätty kalatalousmaksu kalastukselle aiheutuvien vahinkojen ehkäisemiseksi. Silloin, kun hyödyt ovat haittoja suuremmat ja aiheutuvia haittoja voidaan kompensoida korvauksin, vesilain mukaisia esteitä luvan myöntämiselle ei ole.

Vesilain mukaisessa intressivertailussa on lisäksi otettava huomioon, mitä vesienhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa on esitetty hankkeen vaikutusalueen vesien tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista. Vesienhoitosuunnitelmassa ja siihen liittyvässä toimenpideohjelmassa esitetty huomioon ottaen lupapäätöksen mukainen vesistöön rakentaminen, hankkeen ennalta arvioiden ohimenevät vaikutukset huomioiden, ei heikennä Suurhiekan matalikon ja suurjännitekaapelin reitillä ulompana merellä tai niiden ympäristössä vesistön hyvää ekologista ja kemiallista tilaa eikä rannikon tuntumassa suurjännitekaapelin reitillä ja sen ympäristössä vesien hyvän ekologisen tilan saavuttamista vuoteen 2015 mennessä eikä myöskään vesistön hyvää kemiallista tilaa. Hankkeen hyödyt ovat sen haittoja huomattavasti suuremmat.

Vesilain 2 luvun 1 a §:n mukaisesti esimerkiksi ruoppauksia koskevan vesitalouslupa-asian käsittelyssä on lisäksi soveltuvin osin noudatettava, mitä ympäristönsuojelulain 41 - 44, 46, 55, 57 ja 58 §:ssä säädetään. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että ympäristönsuojelulain mukaiset luvanmyöntämisedellytykset tulee huomioida myös vesilupaharkinnassa. Tällöin luvan myöntäminen edellyttää erityisesti 42 §:n perusteella, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa esimerkiksi terveyshaittaa tai merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.

Suurhiekan merituulipuiston haitalliset ympäristövaikutukset keskittyvät lähinnä rakentamisen aikaisiin vaikutuksiin ja ovat siten luonteeltaan tilapäisiä. Hankkeen käytön aikaiset vaikutukset eivät aiheuta ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua haittaa alueen muulle käytölle tai lähialueiden toiminnoille. Melun sekä valon ja varjon liikkeen vaikutukset eivät ulotu lähimmille rakennetuille saarille (Selkäletto ja Ulkokrunni). Ruopattavien, läjitettävien ja kaivettavien massojen laatu on tutkimusten mukaan sellainen, ettei ympäristönsuojelulaissa mainittuja kiellettyjä seuraamuksia arvioida aiheutuvan. Kuten lupapäätös osoittaa, hanke

ei edellytä erillistä ympäristölupaa, koska siitä ei aiheudu ympäristönsuojelulain tarkoittamaa ympäristön pilaantumista tai kohtuutonta rasitusta.

Hankkeen vesistö- ja kalastusvaikutukset aiheutuvat pääosin rakentamisvaiheen aikana. Tuulipuiston käytön aikaisia vaikutuksia ei ole arvioitu merkittäviksi. Vaikutusten lopullinen suuruus todetaan ELY-keskusten hyväksymän tarkkailuohjelman mukaisesti. Ammattikalastukselle aiheutuvat haitat on lupapäätöksessä määrätty selvitettäväksi vuosittaisten kalastuskyselyjen avulla. Kyselyt on toteutettava ELY-keskuksen ohjeiden mukaisesti.

Ammattikalastukselle aiheutuvat haitat voidaan määrättyjen tarkkailujen ja kyselyiden perusteella selvittää luotettavasti ja aiheutuvat vahingot kompensoida korvauksin. Koska aiheutuvat haitat voidaan kompensoida ja hankkeen hyödyt ovat haittoja merkittävästi suuremmat, vesilain mukaisia esteitä luvan myöntämiselle ei ole.

Kalatalousmaksun korottamista koskeva vaatimus

Kalatalousmaksun määrää on arvioitu muista hankkeista saatujen kokemusten sekä alueen kalastosta ja kalastuksesta tehtyjen selvitysten perusteella. Muun muassa Kainuun ELY-keskuksen muistutuksessa on todettu, että hakijan esittämä kalatalousmaksu on arvioituihin haittoihin nähden riittävä. Kalatalousmaksun korottamiselle ei ole perusteita.

Kalastukselle ja kalastolle tärkeät alueet on ympäristövaikutusten arviointimenettelyn aikana selvitetty, ja tietoja on tarkennettu ammattikalastuskyselyissä. Hankkeeseen liittyvä ammattikalastuskysely on tähän mennessä toteutettu vuosien 2008 ja 2009 kalastuksesta. Parhaillaan on menossa vuoden 2010 kalastusta koskevan kyselyn raportointi. Luvan saaja on esittänyt, että ammattikalastajille selvitysten perusteella aiheutuvat haitat korvataan todennettujen haittojen suuruisina hankkeen vaikutusalueella kalastaville eli nimenomaan niille, joille haittoja aiheutuu. Lupaehdon 19 mukaan hankkeesta ammattimaiselle kalastukselle töidenaloittamisluvan nojalla tehtävistä toimenpiteistä ja tuulivoimaloiden rakentamisesta ja käytöstä aiheutuvista sekä mahdollisesti vielä rakentamisen jälkeen todetuista vahingoista on pyrittävä sopimaan vuosittain. Jos sopimukseen ei päästä, korvausasia voidaan käsitellä erillisenä aluehallintovirastossa. Ammattikalastukselle mahdollisesti aiheutuvat vahingot on määrätty selvitettäväksi vuosittain tehtävän tiedustelun avulla. Tiedustelu on toteutettava Kainuun ELY-keskuksen ohjeiden mukaisesti. Tällä menettelyllä voidaan varmistaa, että kalastuskorvauksen määrä voidaan asettaa todelliselle tasolle aiheutuneisiin menetyksiin nähden.

Lupaehdon 20 mukainen vakuus turvaa ensisijaisesti ammattikalastajien yksityiselle kalatalousedulle aiheutuvia menetyksiä, ja mahdollisuus erilliseen korvausmenettelyyn suojaa intressejä niissäkin tilanteissa, kun sopimukseen ei muuten päästäisi. Lupamääräysten muuttamiselle ei ole perusteita.

Töidenaloittamisluvan kumoamista koskeva vaatimus

Perusteita töidenaloittamisluvan kumoamiselle ei ole. Myönnetty töidenaloittamislupa ei kata hanketta kokonaisuudessaan, vaan ainoastaan lupapäätöksessä määrättyt, valmistelevat toimet. Näin ollen olojen ennallistamista tulee arvioida ainoastaan niiden osalta. Kaikki töidenaloittamisluvan piiriin kuuluvat toimet ovat kumottavissa ja palautettavissa. Töidenaloittamisluvan mukaiset työt koh-

distuvat hyvin pieneen osaan tuulipuiston alueesta. Se on Metsähallituksen hallinnoimaa aluetta, johon hakijalla on käyttöoikeus. Merisähkösäemien perustusalueiden ruoppaamiseksi ja niille pääsemiseksi on ruopattava arviolta noin 100 000 m³, joka on noin 3 prosenttia lupahakemuksen ja lupapäätöksen mukaisesta yhteensä noin 3 000 000 m³:n ruoppausvolyymistä. Suurjännitekaapeleiden asentaminen on yhteenlasketulta pinta-alaltaan merkittävää, mutta niiden rakentamisesta usean kymmenen kilometrin matkalla aiheutuvat veden samentumis- ja muut vaikutukset rajoittuvat rakentamisaikaan ja kulloisenkin kaapelin laskutai kaivukohdan lähiympäristöön. Suurjännitekaapelien rakentamisesta voi aiheutua kalastolle ja kalastukselle ennalta arvioiden hyvin lyhytaikaista haittaa ja rannan käytön vaikeutumista Räninlahden alueella.

Töiden aloittamisesta on lupaehojen mukaisesti ilmoitettava ennakolta lupapäätöksessä määrätyille tahoille. Tällä varmistetaan, että töiden vaikutuspiirissä olevat tahot saavat riittävät tiedot töiden edistymisestä ja voivat näin varautua rakentamisaikaan omissa toiminnoissaan.

Töidenaloittamisluvan myöntämiselle on vesilain 2 luvun 26 §:n 1 ja 2 kohtien mukaiset edellytykset. Lupapäätöksen perusteluissa on katsottu, että töiden kii-reellistä aloittamista on pidettävä tärkeänä pitkäaikaiseen, hakemuksen perustana olevaan rakentamissuunnitelmaan sisältyvän työn aloittamiseksi tai valmistamiseksi ja että töiden aloittamisen lykkääntymisestä aiheutuisi luvan saajalle huomattavaa vahinkoa. Töidenaloittamisluvan tarkoittamat toimenpiteet voidaan edellä kuvatuilla tavoilla suorittaa tuottamatta muille vesien käyttömuodoille tai luonnolle ja sen toiminnalle huomattavaa pysyvää haittaa, jos lupa muutoksenhaun johdosta evätään tai sen ehtoja muutetaan. Lisäksi näiden töiden suorittamisen jälkeen otot voidaan olennaisilta osin palauttaa ennalleen. Lupapäätöksen mukaisesti luvan saajan on ennen töiden aloittamista asetettava Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle 3.500.000 euron suuruinen vakuus niiden vahinkojen, haittojen ja kustannusten korvaamiseksi, jotka päätöksen kumoaminen tai lupamääräysten muuttaminen voivat aiheuttaa. Vakuus on riittävällä tasolla haittojen enallistamiseen nähden.

Vastine valituksen perusteluissa ja sen liitteissä esitettyyn

Valituksessa ei yksilöidä, miltä osin Suurhiekan merituulipuiston lupahakemuksaineiston selvityksiä on pidettävä puutteellisena. Väite on aiheeton ja perusteeton.

Hankealueen ja sen vaikutusalueen vesiluontoa, kalastoa ja kalastusta on selvitetty sekä hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA-menettelyn) että vesilupahakemuksen valmisteluvaiheessa perusteellisesti ja lukuisin eri tutkimuksin ja selvityksin. Näihin selvityksiin sisältyy muun muassa jo YVA-menettelyn aikana tehty "Suurhiekan vesiluonto ja kalasto" -selvitys, jonka toteutuksesta vastasivat asiantuntijayritykset Kala- ja vesitutkimus Oy sekä Alleco Oy. Selvityksen yhteydessä tutkittiin Suurhiekan alueen pohjaeläimiä ja vesikasvillisuutta keräämällä pohjaeläinnäytteitä 54 eri pisteestä ja sukeltamalla 12 kasvillisuuslinjaa. Sukellusten yhteydessä havainnoitiin myös alueen pohjanlaatua, jota kartoitettiin lisäksi veneestä laskettavan videokameran avulla pohjaeläinnäytteenoton yhteydessä. Suurhiekan alueella suoritettiin koekalastuksia Coastal-verkkopyyntimenetelmällä alueen kalaston koostumuksen selvittämiseksi. Muina jo YVA-menettelyn yhteydessä tehtyinä kenttätutkimuksina teetettiin Geobotnia Oy:llä pohjan laatututkimus jään päältä tehdyin kairauksin. Perämeren kalatalousyhteisöjen liitto ry selvitti alueen kalastusta ensimmäisen kerran

YVA-menettelyn yhteydessä. Näin ollen valituksen liitteissä esitetty arvio vaikutusten arvioinnista ilman käytännön tutkimuksia on perusteeton.

Lupahakemus ei perustu ainoastaan YVA-menettelyn yhteydessä tehtyihin kenttätutkimuksiin, vaan lupahakemuksen valmisteluvaiheessa on tehty huomattava määrä uusia kenttätutkimuksiin perustuvia selvityksiä, jotka sisältävät muun muassa vesikasvillisuutta, sedimenttien laatua, läjitysalueiden pohjaeläimiä sekä vedenlaatua ja sen alueellista vaihtelua koskevia selvityksiä. Pohjan laatua on kartoitettu mittavilla luotaus- ja kairaustutkimuksilla. Lisäksi on tehty siian ja muikun kutuun sopivan habitaatin kartoitus ja kalanpoikasselvitys haavitsemis- ja Gulf-Olympia-menetelmillä. Tehtyjen selvitysten ja tutkimusten avulla koko Suurhiekan matalikko luonto-, kalasto- ja kalastusarvioineen on tutkittu ja kartoitettu kattavasti erityisesti kenttätutkimusten perusteella, joten hankkeen vaikutukset alueen vesiluontoon on voitu arvioida luotettavasti.

Vaatimus, jonka mukaan koko rannikon matalien merialueiden vedenalaiset luontoarvot tulisi kartoittaa ennen tuulivoimaloiden rakentamista, on kohtuuton ja perusteeton. Hankkeen YVA- ja lupamenettelyjen aikana Suurhiekan merituulipuiston vaikutusalueella ei ole ollut käsiteltävänä muita konkreettisia ja selvityksen alaisia tuulipuistohankkeita ja tilanne on tiettävästi edelleen sama. YVA-menettelyn ja luvituksen tarkoituksena ei ole arvioida yhteisvaikutuksia sellaisille mahdollisille tuleville hankkeille, joiden laajuutta ja toteuttamisaikataulua ei tiedetä. Konkreettisia projekteja, joiden yhteisvaikutukset tuulivoima-
puiston kanssa olisi voitu arvioida luvanhakuhetkellä ei ole ollut.

Hankkeen rakentamisen aikaiset vaikutukset on seikkaperäisesti arvioitu lupahakemuksessa esitetyssä aineistossa, eikä tehdyissä selvityksissä ole arvioitu Suurhiekan matalikon tuhoutuvan. Toisensuuntaiset arviot tulisi perustella ja esittää, mihin tosiseikkoihin ne perustuvat. Koko matalikon läpi ei tehdä ruoppauskajoja. Ruoppausten kokonaispinta-ala on 348 hehtaaria, joka vastaa vain noin 3,5 prosenttia Suurhiekan matalikon pinta-alasta. Koska ruopattava massa on valtaosaltaan hiekkaa tai hienoa hiekkaa, ruoppaus- ja muiden kaivutöiden kiintoainevaikutukset ovat ulottuvuudeltaan suhteellisen pienialaisia ja lyhytaikaisia. Merkittävimmät samentumisvaikutukset jäävät keskimäärin noin 200 metrin etäisyydelle työkohteesta, ja rakentamistöiden loputtua kiintoainepitoisuudet puutoavat nopeasti. Lisäksi ruopattavat massat ovat tehtyjen tutkimusten mukaan puhtaita, eivätkä ne sisällä juurikaan ravinteita.

Näin ollen, vaikka ruoppausten vaikutusalue on jonkin verran suurempi, kuin itse ruopattava pinta-ala, edelleenkin valtaosa matalikosta jää ruoppausten välittömien vaikutusten ulkopuolelle. Rakennustyöt eivät myöskään kohdistu koko alueelle samanaikaisesti, joten pääosa matalikon alueesta on rakentamisesta huolimatta häiriötöntä. Suurhiekan matalikko on myös alue, jolle ovat luontaisestikin tyypillistä vaihtelevat olosuhteet ja johon kohdistuu vuosittain muun muassa voimakkaita jää- ja aaltovoimia, jotka muokkaavat myös pohjaa. Alueella tehtyjen tutkimusten yhteydessä on havaittu vielä 10 metrin syvyydessäkin aaltovaikutusta, jonka ansiosta pohjalla oli hyvin vähän irtosedimenttiä. Myrskyolosuhteissa alueen kiintoainepitoisuus saattaa luonnostaankin nousta samalle tasolle kuin vesirakentamistöiden aikana. Näin ollen tuulipuiston rakentamistöiden vaikutukset aiheuttavat samansuuntaisia olosuhdemuutoksia kuin alueen vuosittaiset luonnonvoimien aiheuttamat vaikutukset.

Hankkeen suunnittelussa on keskeisenä lähtökohtana ollut merkittävien haitallisten ympäristövaikutusten välttäminen kokonaan ja muiden haitallisten vaiku-

tusten minimointi. Tämä on tarkoittanut muun muassa sitä, että tuulivoimatuotantoon varatusta Suurhiekkan alueesta 15 300 ha on suunnitelmien loppuvaiheessa rajattu tuulipuistokäyttöön vain 5 800 ha eli 38 % käyttöoikeussopimuksen alueesta. Tällä toimenpiteellä on kokonaan hanketoimenpiteiden ulkopuolelle rajattu muun muassa kaikki Suurhiekkan alueen kalastolle, kalastukselle ja muulle vesiluonnolle merkittävimmät alueet, kuten Pohjoiskivikko, Ulko-Palloon ja K-matala.

Kunnossapito- ja korjaustoimenpiteissä voidaan pääsääntöisesti käyttää huomattavasti kevyempää ja siten matalammassa uivaa kalustoa kuin rakentamisen aikaisissa töissä, koska on erittäin epätodennäköistä että konehuone jouduttaisiin kokonaisuudessaan nostamaan alas ja kuljettamaan mantereelle korjattavaksi. Normaalit huoltokäynnit suoritetaan sulan veden aikaan kalastusaluekokoluokan kalustolla ja talviaikaan esimerkiksi hydrokopterilla tai moottorikelkoilla, mahdollisesti myös helikopterilla. Kunnossapitoon käytettävä kaluston valinta perustuu siihen, että alusten operointisyyvyys ei edellytä uusia ruoppauksia, vaikka rakentamisen aikaiset väylät umpeutuisivat. Yhtiö varautuu kalusto- ja logistiikkasuunnitelmissaan myös niihin poikkeuksellisiin tilanteisiin, että konehuone joudutaan kuljettamaan toisaalle perusteellisempia korjauksia varten. Sellaisen ennalta arvioiden hyvin poikkeuksellisen tilanteen sattuessa, että tuulipuiston käytön aikaisia kunnossapitoruoppauksia jouduttaisiin tekemään kalustosyistä, yhtiön on haettava erikseen lupaa kunnossapitoruoppauksille.

Tuulipuiston toteutuspäätös ei myöskään kustannussyistä voi perustua vaihtoehtoon, jossa tuulipuiston kunnossapito edellyttäisi ruoppauksiin perustuvaa pääsyä tuulipuistoalueelle. Avomeriolosuhteisiin suunniteltaviin ja valmistettaviin tuulivoimaloihin kohdistetaan täysin eri luokkaa olevia teknisiä vaatimuksia kuin maalle suunniteltuihin tuulivoimaloihin, juuri käyttövarmuussyistä. Muun muassa tästä syystä merituulivoimalat ovat myös huomattavasti maatuulivoimaloita kalliimpia. Maatuulivoimaloiden huoltotarvetta ei voi suoraan verrata merituulivoimaloihin. Tulee myös ottaa huomioon, että tekninen kehitys tuulivoimalalla on ollut huomattavaa.

Rakennustöistä syntyvä melu tulee olemaan yksi merkittävimmistä häiriötekijöistä kalojen kannalta rakentamisen aikana. Rakentamisen aikaista melua aiheuttavat ruoppauksista ja läjityksestä, porauksista ja kairauksista, perustusten asennustöistä ja työkonoiden äänistä. Nämä ovat myös muille vesistöaluesuunnittelun hankkeille tyypillisiä toimintoja, ja rakentamisaikaisia vaikutuksia onkin arvioitu muista hankkeista saatujen kokemusten perusteella.

Tuulivoimaloiden käytön aikaisten äänien ja värähtelyn vaikutuksesta kaloihin on osittain ristiriitaisia tuloksia. Kalojen on havaittu kuulevan tuulivoimaloiden aiheuttamat äänet jopa useiden kilometrien päähän. Tuulivoimaloiden aiheuttamat äänet eivät kuitenkaan tutkimusten mukaan välttämättä karkota kaloja kuin muutaman metrin säteellä. Tutkimuksissa on jopa havaittu kalojen sopeutuvan voimalameluun. Tähän arviointiin liittyy kuitenkin epävarmuustekijöitä.

Kalastoon ja kalan kutuun kohdistuvien vaikutusten osalta on keskeisintä, että hankesuunnittelu on toteutettu niin, että sekä tuulipuistoalueen että kaapelireitin sijoituksessa on voitu välttää kalastolle, kalojen kudulle ja kalastukselle tärkeimmät alueet kokonaan, kuten edellä on esitetty. Näin ollen hankkeen merkittävimmät vaikutukset on voitu ehkäistä ennakolta ja vaikutukset sekä alueen kalastoon että kalastukseen Suurhiekkan vaikutusalueella on kokonaisuutena voitu arvioida luotettavalla ja riittävällä tavalla.

Alueen ammattikalastajat toivat omana ehdotuksenaan esiin hankkeessa toteutukseen valitun Räninlahden pääkaapelireitin hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä reittinä, jolla olisi vähiten haitallisia vaikutuksia kalastukselle. Lupahakemusaineistosta ilmenee, että valittu kaapelireitti välttää suurimman osan pyyntipaikoista.

Niin koko tuulipuistoalueella ja troolireittien risteämäkohdissa kuin kaikilla muillakin tunnetuilla kalastusalueilla kaapelit upotetaan pohjaan tai suojataan betonikansin niin, että muun muassa troolikalastus voi jatkua normaalisti. Kalastuskieltoja ei hankkeen vuoksi ole tulossa millekään alueelle, ei tuulipuistoalueelle, sen lähiympäristöön eikä myöskään kaapelireiteille.

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousryhmä on ilmoittanut, ettei sillä ole uutta lausuttavaa asiassa.

Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon ilmoittanut, ettei se anna lausuntoa asiassa.

Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL - Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF ry on vastaselityksessään todennut muun ohella, että hakemuksen kohteena oleva lähes 60 km²:n suuruinen ainutlaatuinen merenalainen matalikkomuodostuma, josta huomattava osa on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon, muodostaa sellaisen rikkomattoman ja monipuolisen kokonaisuuden, johon kajoaminen, vaikka itse Natura 2000 -kohteita välttäen, mutta Natura-naapuruusvaikutuksia aiheuttaen, käsittää tilanteen ja olosuhteet huomioon ottaen toimenpiteen, johon vesilain 2 luvun 5 § soveltuu.

Käytännössä Suurhiekan matalikkoon kohdistuvien töiden vaikutukset ulottuvat lisäksi monessa ympäristöllisessä suhteessa ja kalataloudellisilta vaikutuksiltaan yli 30 kilometrin säteelle itse matalikkoalueesta. Kysymys on erittäin laajakantoisista vaikutuksista.

Hakijan toimenpidekokonaisuus sellaisenaan saa tässä tapauksessa aikaan huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonolosuhteissa sekä vesiluonnossa ja sen toiminnassa. Toimenpidekokonaisuus myös huonontaa merkittävästi paikkakuntien elinkeino-oloja nimenomaisesti ammattikalastuksen, mutta myös vapaa-ajan kalastuksen, kalastusmatkailun ja seudun yleisen matkailumienkiinnon osalta, joka pääosin perustuu luontoon ja perinteisiin arvoihin, hyvin pitkälti juuri kalastuselinkeinoon ja siihen liittyviin toimintoihin ja tähän perustuvaan kulttuuriperintöön.

Myös varovaisuusperiaatteen soveltaminen puoltaa hakemuksen hylkäämistä kokonaisuudessaan. Hankkeen vaikutuksista ja niiden todennäköisyyksistä ei ole riittävästi sellaista tutkimusaineistoa, joka varmistaisi sen, ettei näin radikaalilla ja laajamittaisella puuttumisella pysyvästi vaurioitettaisi kysymyksessä olevan matalikon ja sen ympäristön kokonaisuudessaan muodostamaa luonnontilaista erityisaluetta, jossa vain Natura-alueiden ja ympärillä olevan muun poikkeuksellisen arvokkaan vesiluonnon selvä vuorovaikutus voi ylläpitää tämän ainutlaatuisen kohteen arvoa.

Vesioikeudellisessa intressivertailussa intressien kirjo ja arvostus on sekä laajentunut että kasvanut. Näin on siitä riippumatta, että tilannetta osin arvioidaan korvausajattelun pohjalta. Intressivertailuunkin vaikuttaa varovaisuusperiaate, jon-

ka mukaisesti mahdollinen seuraus voi olla myös todennäköinen ja näin ollen asiaan vaikuttava seuraus. Intressivertailussa tulee ottaa huomioon myös seuraavia näkökohtia. Hiekalle rakentaminen kauas rannikosta on huomattavasti kalliimpaa kuin maalle rakentaminen. Kustannusta lisäävät vielä yhteensä satojen kilometrien merikaapelit. Laitosten huolto, koneistojen vaihto ja muut toimenpiteet, jotka ennen pitkää ovat edessä, ovat huomattavasti kalliimpia ja Perämeren kyseessä olevissa osissa joissakin oloissa kevättalvella pitkään käytännössä mahdottomia suorittaa. Tuulivoimalla on elinkaarensa. Tuulivoimapuiston jälkien ja sen koko infran ennallistaminen on lähes ylivoimainen ja erittäin kallis tehtävä. Vedenalaisten betonirakenteiden, kasuunien ynnä muiden ennallistaminen purkutöineen on kallista. Ennallistaminen jää varmuudella vähintäänkin vajaasti suoritetuksi, eikä se näytä sisältyvän hakijan aikeisiin.

Vertailua ei voida suorittaa esimerkiksi tarkastelemalla kalastuselinkeinon tämänhetkistä tuottoa ja alueen kalatalouselinkeinon toimijoiden tuottojen summaa taikka vastaavasti matkailuelinkeinon ja kalastusmatkailun tulevia tuottoja. Pitää huomioda, mikä arvo on kokonaisen elinkeinon ja sen perinteen häviämällä taikka ilmeisellä häviämisen vaaralla.

Tuulivoimaa ei voitaisi taloudellisesti järkevästi rakentaa merelle ilman erittäin suurta yhteiskunnan subventiota. Todellisuudessa hanke on reaalitaloudessa valmiiksi kannattamaton ja ainoastaan tukitoimilla se saadaan keinotekoisesti, välttävästi kannattavaksi, kylläkin samalla lähes päästöttömän energian tuotannon lisäämiseksi. Tällaista tukea ei voida ottaa huomioon hankkeesta saatavana hyötyinä. Näin arvioiden hankkeen intressin määrä on jo valmiiksi negatiivinen, jo ilman edellä lueteltuja offshore-rakentamisesta johtuvia erityisiä lisäkustannuksia.

Valtion tuki käsittää vain niin sanotun syöttötariffin. Tämä ei yksin riitä tekemään merituulivoimaa kannattavaksi, kun otetaan huomioon sen korkeat rakentamis- ja ylläpitokustannukset. Tämä merkitsee, että hakija tarvitsisi vielä merkittävästi muita yhteiskunnan tukia, jotta hanke olisi edes niiden avulla hakijan kannalta tasapainossa.

Tavoitteiden mukainen ja riittävä tuulivoima voidaan sijoittaa aivan hyvin maalle ilman, että joudutaan tuhoamaan Suurhiekan kaltaisia tärkeitä vesiluontokohteita taikka kuormittamaan vapaa-ajan rakentamiseen jo otettuja tai siihen tulevaisuudessa sopivia alueita. Maalle on rakennettavissa tuuliolosuhteiltaan hyvälle ja toiminnalle otollisille alueille kapasiteetiltaan vastaavaa tuulivoimaa pienemmin kustannuksin. Tämä vaihtoehto säästää pidemmällä aikavälillä julkisia menoja ja jo lyhyellä aikavälillä hyödyttää koko kansantaloutta. Tässäkin suhteessa intressivertailu Suurhiekan hankkeen osalta on laajemmin ja objektiivisesti tarkasteltuna hakijan lähtökohdista jo valmiiksi negatiivinen.

On myös pohdittava sitä, millä mitataan kysymyksessä olevan ainutlaatuisen matalikkovyöhykkeen luontoarvot ja kokonaisarvo, jotka hankkeen myötä enemmän tai vähemmän menetetään käytännössä pysyvästi. Vesilain 2 luvun 11 §:n 3 momentti jo sinällään antaa tähän tarvittavat viitteet.

Se, että hankkeen toteuttamiskohteeksi on valittu merialue ja nyt tässä tapauksessa Suurhiekan matalikko käytännössä vain siksi, että luvan saaminen olisi helpompaa ja edullisempaa vähemmän vastustuksen vuoksi, ei luonnollisesti ole intressivertailussa huomioitava sijainnivalintaperuste, kun valinnan seurauksina ovat suuret ympäristövaikutukset.

Hankkeen työllistävä vaikutus toteutuu myös maalle rakennettaessa ja erityisesti Pohjanmaalla on tarkoitukseen merkittävästi tilaa ja sijoittamismahdollisuuksia hyvien liikenneyhteyksien tuntumaan.

Kuvatessaan hankkeen toteutusta pitkäaikaisena rakennushankkeena ja sen vaiheita ruoppauksineen ja läjityksineen, perustusten rakentamisineen ja kaapeleiden asentamisineen hakija tulee samalla todenneeksi, miten voimakkaasti hankkeella puututaan Suurhiekan erityiseen ja laajuudeltaan ainutlaatuiseseen luonnonmuodostelmaan. Todetessaan, että tarvittavat asennuskalustot (alukset, uivat nosturit, osin jopa ruoppauskalusto) ovat poikkeuksellisia ja niiden saatavuus maailmanlaajuisestikin tarkasteltuna rajoitettua, hakija samalla vahvistaa sen, että merialueelle rakentaminen sinällään on huomattavasti kalliimpaa ja hankalampaa.

Ruoppaustoimet jo sinällään pysyvästi tuhoavat alueen luontoarvoja merkittäväällä tavalla ja vaikuttavat kalataloudellisiin ominaisuuksiin. Väylien ja osittain kaapelikaivantojenkin massat läjitetään väylän tai kaivannon viereen. Hydrologiset ja luonnontaloudelliset muutokset ovat tällöin huomattavia, erityisesti kun ajatellaan kaapelikaivantojen ja väylien määrää. Lisäksi uusintaruoppaukset ovat todennäköisiä ja näin luonnonoloihin joudutaan alueella vastaisuudessa toistuvasti puuttumaan ainakin huoltoväylien osalta. Huollossa tarvitaan asian luonteen vuoksi verraten järeää kalustoa, kun joudutaan kajoamaan voimaloiden koneikkoihin, turbiineihin ja runkoihin tai korjaamaan ahtojäiden vaurioittamia kasuuneja tai muita perustusrakenteita, mikä puolestaan edellyttää väylien ylläpitoa.

Intressivertailun perusteena on sekä yleisen että yksityisen edun loukkaamisen määrä. Hankkeen vaikutusten painopiste jakautuu molempiin eikä kysymys ole pelkästään menetettävän edun raha-arvosta, kuten hakijakin toteaa, vaan nimenomaan ympäristövaikutusten kannalta kysymys on suuremmista, mutta vaikeasti raha-arvoiksi muutettavista arvoista sekä liian suurista ja vakavista seurauksista. Tällaisissa tilanteissa on jo pitkään noudatettu vesilain 2 luvun 11 §:n 3 momentin soveltavaa tulkintaa. Samalla kysymys on siitä, voidaanko tuulivoimapuistoja sijoittaa muihin vähemmän haavoittuviin tai vähemmän arvokkaisiin kohteisiin, erityisesti maalle.

Kaikkein vähiten intressivertailussa voi olla kysymys siitä, että toimenpiteen kohteena olevan kiinteän omaisuuden (vesialue pohjineen) arvo nousisi toimenpiteen johdosta. Arvonmuutos on negatiivinen. Tuulipuiston käytönkään aikaiset vaikutukset eivät liity pelkästään maisemakuvan muuttumiseen. Luonnonoloihin vaikutetaan pysyvällä ja erittäin kielteisellä tavalla, mitä korostaa vielä aikomus jättää tuulivoimalan perustukset matalikolle voimaloiden elinkaaren päätyttyä. Alueella tarvittaisiin tällöin laajat merkintä- ja muut tukitoimet ympäristön tilan kohentamiseksi eikä varsinaista ennallistamista kuitenkaan tapahtuisi, jolloin syntyisi pysyvä menetys tai kustannus yhteiskunnalle.

Hankkeen todennäköisiä, mutta tutkimattomia ja siten varovaisuusperiaatteen mukaan huomioon otettavia ja intressivertailuun vaikuttavia haittoja ovat alueelle risteilevien ja sieltä johtavien korkeajännitekaapelien aiheuttamat magneettikentät. Sekä yleistä tietoa ja selvityksiä että siihen pohjautuvaa hakemuskohtaista selvitystä puuttuu.

Kalatalousintressi on sekä yksityisenä että yleisenä kompensoitava täysimääräi-

sesti. Tämä kompensointi ei kuitenkaan luo hankkeelle edes vesilain 2 luvun 6 §:n tarkoittamia edellytyksiä, vaan vesioikeudellinen intressivertailu jää kokonaisuudessaan negatiiviseksi hankkeen vahingoksi. Näin ollen tässäkin suhteessa ja sanotun lainkohdan osalta tarkastellen, luvan myöntämisen edellytyksiä ei ole olemassa.

Hankkeen vaikutukset eivät ole ennalta arvioiden ja varovaisuusperiaate huomioon ottaen ohimeneviä vaan kysymys on hankkeesta, jolla on maassamme tähän asti viime vuosikymmeninä toteutettuihin tai haettuihin ympäristöhankkeisiin verrattuna poikkeuksellisen laajoja ekologisia, sosioekonomisia, maisemallisia ja kulttuuriarvoihin kohdistuvia vaikutuksia.

Valtakunnallisen vesienhoitosuunnitelman tarkoittamasta vesien hyvän kemiallisen tilan saavuttamisesta tai muihin suoranaisesti veden laatuun liittyvistä kysymyksistä ei ole tässä asiassa kysymys rakennusvaihetta lukuun ottamatta.

Hakemus on ennenaikainen, koska Metsähallituksen hallitsemien yleisten vesialueiden käyttöä tällaisiin tarkoituksiin ei ole tähän mennessä läheskään riittävästi tutkittu ja selvitetty, puhumattakaan siitä, että alueiden kesken olisi tehty preferenssejä tärkeiden ja käytön ulkopuolelle jätettävien alueiden säästämiseksi.

Yksityiskohtien osalta asiassa ei myöskään ole kysymys kaivettavien massojen laadusta vaan alueella aiheutettavista laajoista muutoksista. Massat ovat epäilemättä Suomen merialueiden puhtaimpia, mutta matalikon laajamittainen kaivaminen ja sen myötä laajamittainen pohjan muodon muuttelu ovat niitä syitä, joista sekä ekologiset että sosioekonomiset haitat aiheutuvat. Kysymys ei ole myöskään siitä, ulottuvatko tuulivoimaloiden turbiinien varjojen liikkeet lähihaarille, vaan olennaista on se, että valon ja varjon vaihteluja kirkasvetisellä vesialueella ei ole tutkittu siitä näkökulmasta, mikä sen pelotevaikutus on esimerkiksi alueella kuteviin tai siellä oleskeleviin kalaparviin. Ylhäältä suuntautuva, nopeasti liikkuva varjo on kaloille vaaran merkki. Tämä ilmenee kalojen refleksitoiminnassa.

Hankkeesta aiheutuu ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista ja 2 kohdassa tarkoitettua merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. Lupamääräyksillä näitä seurauksia ei ole voitu riittävästi ehkäistä, mikä johtuu hankkeen peruuttamattomasta luonteesta ja sen laaja-alaisista vaikutuksista.

Hankkeen vesistö- ja kalastusvaikutuksia sekä rakentamisvaiheen että käytön aikana ei ole riittävästi ennakolta arvioitu, jotta niiden perusteella voitaisiin selvittää luvan myöntämisen edellytyksiä vesioikeudellisen intressivertailunkaan lähtökohdista. Vaikutukset ovat niin suuria, että yhdessä hankkeen yleisempien ekologisten ja sosioekonomisten haittojen ja vaikutusten kanssa ne johtavat intressivertailussa hakijan kannalta kielteiseen lopputulokseen. Hankkeen mahdolliset hyödyt ovat selvästi sen haittoja pienemmät eikä vesilain mukaisia edellytyksiä luvan myöntämiselle ole olemassa.

Jo pelkästään hankkeen laajuus, sen piiriin kuuluva perusalue ja noin 30 kilometrin säteelle hankealueen muusta rajauksesta ulottuva kalataloudellinen ja muu ekologinen vaikutusalue jo osoittavat, että kalatalousmaksu on sekä rakentamisvaiheen että käyttövaiheen osalta täysin riittämätön ja edellyttää merkittävää korotusta ensimmäiseksi viideksi vuodeksi valituskirjelmässä vaaditun

mukaisesti, minkä jälkeen kalatalousmaksun suuruutta tulee arvioida tehtävien selvitysten mukaisesti.

Ammattikalastukselle aiheutuvien vahinkojen ja haittojen varalta määrätty 100.000 euron vakuussumma on liian vähäinen. Erillisen käsittelyn vuoksi summasta ei ole valitettu, mutta se ei tarkoita sitä, että ammattikalastajat olisivat määritelleet alkuvaiheensa vahinkonsa näin vähäisiksi, vaan kysymys on monikymmenkertaisesta vahingosta. Käytännössä tilanne saattaa merkitä osalle ammatin menettämistä.

Mikäli työt aloitettaisiin, muutoksenhaku kävisi hyödyttömäksi. Töiden kiireinen aloittaminen ei edellä todetuissa olosuhteissa ole tärkeää. Pelkkä taloudellinen intressi päästä aloittamaan toiminta aikaisemmin ei ole tällainen intressi eikä töiden aloittamisen lykkääntymisestä aiheudu hakijalle vahinkoa. Töiden aloittamislupa ei saa olla ennakkokanta varsinaiseen vesitalousluvan myöntämiseen tai sen ehtoihin, mitä hakija tarkoittanee vedotessaan aloittamisluvan yhteydessä myös näkemykseensä intressivertailun tuloksesta. Päinvastoin pitää varautua siihen, että olot voitaisiin todella palauttaa entisen veroisiksi siinä tapauksessa, että lupa evätään tai sen ehtoja muutetaan. Väite olosuhteiden palautumisesta alueella ennalleen rakentamisen jälkeen on mahdoton. Merkittävä osa luvan mukaisista töistä sisältyy aloittamisluvan piiriin, eivätkä ne ole pelkästään valmistelevia toimia.

Melu aiheuttaa suurella todennäköisyydellä merkittäviä vaikutuksia kalakantojen käyttäytymiseen ja erityisesti kutuun. Tämä ei tarkoita, että kun ei ole tietoa, voitaisiin rakentaminen aloittaa todennäköisestä häirtatekijästä huolimatta. On huomioitava varovaisuusperiaate, joka edellyttää tällaisen selvästi mahdollisen ja todennäköisen vaaran selvittämistä ja tutkimista, mitä ei ole tapahtunut. Rakennusaikainen melu on sekä vesiliikenteen että itse töiden osalta erittäin huomattavaa. Vesi johtaa ääntä erittäin hyvin ja jopa voimistaa sitä. Äänenjohtavuus ulottuu kauas. Ei ole epäilystäkään siitä, etteikö ääniefekti tavoittaisi kaloja koko hankealueella eikä siitä, että melun vaikutus on kielteinen. Melulla on todennäköisesti huomattava kielteinen, häiritsevä ja karkottava vaikutus kalakantoihin kaikissa olosuhteissa.

Jokainen upottamaton kaapeli merkitsee suurta haittaa kalastustoiminnalle (pohjatroulaus, rysä- ja verkkokalastus). Upotettu kaapeli tai huoltokulkureitti, jonka varrelle on jätetty ruoppausmassoja, merkitsee niin ikään haittaa kalastukselle. Sama koskee läjitysalueita ja tuulivoimaloiden ja voima-asemien perustuksia sekä niiden lähiympäristöä. Se, että jotkut ammattikalastajat ovat jossakin yhteydessä ilmoittaneet, millä alueella haitallisia vaikutuksia olisi vähiten, ei tarkoita sitä, että he toteaisivat kysymyksessä olevan alueen olevan haitaton. Kaapeleiden upottaminen pohjan alapuolelle ei juuri Suurhiekan alueen olosuhteissa takaa sitä, että tilanne säilyy pysyvänä. Voimakkaat merivirrat ja syvälle ulottuva aaltoenergia saattavat nopeastikin muuttaa olosuhteita siten, että kaapelit viimeistään joidenkin vuosien kuluttua voivat olla koholla meren pohjasta hiekkaharjanteen päällä.

Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL - Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF ry on toimittanut hallinto-oikeudelle lisäselvitystä.

Suurhiekan Offshore Oy on Ammattikalastajaliiton vastaselityksen johdosta antamassaan vastineessa muun muassa vaatinut valituksen hylkäämistä kokonaisuudessaan ja aluehallintoviraston päätöksen pysyttämistä kaikilta osin.

Valittaja ei ole esittänyt oikeudellisesti relevantteja perusteluja valituksen tueksi vaan ainoastaan useita perustelemattomia ja paikkansapitämättömiä tai hyvin subjektiivisesta näkökulmasta esitettyjä toteen näyttämättömiä väitteitä. Valitus on lähtökohtaisesti periaatteellinen, yleisesti merituulivoimarakentamista vastustava kannanotto eikä niinkään tähän hankkeeseen liittyvä.

Perusteita lupapäätöksen kumoamiselle ei ole. Hanke täyttää suunnitellussa muodossaan sekä vesilain että ympäristönsuojelulain mukaiset luvan myöntämisedellytykset. Objektiivisessa tarkastelussa on myös selvää, että hankkeen hyödyt ovat huomattavasti sen aiheuttamia haittoja suuremmat ja aiheutuvia haittoja voidaan toimenpitein ja korvauksin kompensoida.

Hanke perustuu poikkeuksellisen kattaviin ja laajoihin asiantuntijaselvityksiin ja pitkäjänteiseen asiantuntijatyöhön, jolla on voitu varmistaa se, että hankkeen vaikutukset on pystytty arvioimaan erittäin tarkasti jo lupavaiheessa. Hankkeen suunnittelussa on otettu huomioon ympäristöarvot ja mahdollisimman vähän haitan aiheuttaminen ympäristölle. Hankkeen toteuttamista suunniteltaessa on otettu huomioon muun muassa varovaisuusperiaate, toiminnanharjoittajan selvilläolovelvollisuus ja ympäristön kannalta paras käyttökelpoinen tekniikka.

Voimassaoleva oikeusjärjestys ei mahdollista erilaisten yleisten merituulivoiman vastaisten näkökohtien huomioon ottamista. Lupaviranomaisella ei ole oikeusharkinnan lisäksi muunlaista, esimerkiksi tarkoituksenmukaisuuteen perustuvaa harkintavaltaa. Vastoin valittajan näkemystä lupaprosessin tarkoituksena ei ole verrata hanketta tai arvioida yhteisvaikutuksia sellaisten mahdollisten tulevien hankkeiden kanssa, joiden laajuutta ja toteuttamisaikataulua ei tiedetä.

Tässä tapauksessa oikeusharkinta tulee tehdä voimassaolevan vesilain tarkoituksen pohjalta ottaen huomioon sen aikaisempi soveltamiskäytäntö. Mikäli harkinnassa voidaan ottaa huomioon vallitsevia ympäristöarvoja ja uusia ympäristöoikeudellisia näkökulmia, hanke täyttää täysimääräisesti myös tällaiset tarkastelukriteerit. Erityisesti tulee huomioda hankkeen positiiviset vaikutukset koko Suomen uusiutuvien energianlähteiden käytön lisäämiselle ja tätä kautta saavutettavat hyödyt myös maailmanlaajuisen ilmastomuutoksen torjumiselle.

Valtioneuvosto hyväksyi 6.11.2008 Suomen ilmasto- ja energiastrategian, joka pohjautuu EU:n ilmasto- ja energiapoliittisiin linjauksiin ja velvoitteisiin. Suomen tavoitteena on nostaa uusiutuvan energian osuus energian kokonaisloppukulutuksesta 38 prosenttiin vuonna 2020. Suomi on sitoutunut nostamaan tuulivoiman kokonaistehon nykyisestä noin 120 MW:n tasosta noin 2 000 MW:iin vuoteen 2020 mennessä. Suurhiekan tuulivoimahanke pystyy täyttämään lähes neljäsosan tästä tavoitteesta. Tuulivoiman edistämistä koskeva tavoite on kirjattu myös nykyiseen hallitusohjelmaan, minkä lisäksi työ- ja elinkeinoministeriössä on meneillään merituulivoiman edistämiseen tähtäävä selvitystyö. Hanke itsessään on ympäristön kannalta suotuisa, koska se on lähes päästötön.

Vesilain niin sanottua ehdotonta luvanmyöntämisestettä koskevan 2 luvun 5 §:n tarkoitus on ollut estää erittäin laajat ja ympäristön tilaa huomattavasti vahingoittavat hankkeet, ja se on tarkoitettu viimesijaiseksi pykälässä yksilöityjä oikeushyviä suojaavaksi säännökseksi. Kyseistä säännöstä on sovellettu lain historian oikeuskäytännössä vain kerran, niin sanotussa Vuotos-tapauksessa KHO:2002:86. Tällöin kyse oli täysin toisen mittakaavan hankkeesta. Suurhie-

kan hanketta ei voi verrata miltään osin tähän tapaukseen ja yhdenvertaisuuden vuoksi on huomattava, että vesilain 2 luvun 5 §:ää ei ole koskaan sovellettu tapauksiin, joiden vaikutukset ovat nyt kysymyksessä olevan hankkeen kanssa samantyyppisiä. Suomessa on vesilain voimassa ollessa toteutettu useita nyt kysymyksessä olevaa hanketta huomattavasti suurempia hankkeita, joilla on ollut huomattavasti merkittävämpiä vaikutuksia ympäristöön, esimerkiksi niin sanottu Vuosaaren tapaus (KHO 2002:64), Raahen väylä ja satama, Haminan väylän oikaisu ja satama sekä Jätkäsaaren alueen rakentaminen. Valittajan väitteet siitä, että vesitalouslupaa ei tulisi myöntää vesilain 2 luvun 5 §:n nojalla, ovat oikeuskäytännön yhtenäisyyden ja oikeusvarmuuden kannalta kestäättömiä.

Valittajan väite siitä, että Suurhiekkan matalikko ja siten hankealue sisältäisivät huomattavilta osin Natura 2000 -verkostoon ei pidä paikkaansa. Hankealueet eivät miltään osin sisälly Natura 2000 -verkostossa osoitettuihin alueisiin. Sekä tuulipuiston että sen sähkönsiirtoyhteyden Natura-arviointi tai sen tarve on asianmukaisesti käsitelty ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteydessä, minkä lisäksi Natura-tarkastelua on tarkennettu edelleen kaapelin rantautumisalueen osalta Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle 9.4.2010 toimitetussa lupahakemuksen täydennyksessä. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus on 17.8.2009 antamassaan lausunnossa yhtynyt hankkeesta tehdyn Natura 2000 -vaikutusarvion päätelmiin ja todennut, ettei hanke merkittävästi heikennä niitä luontoarvoja, joiden perusteella alueet on liitetty Natura 2000 -verkostoon.

Vesilain 2 luvun 6 §:n mukaiseen intressivertailuun ei ole mahdollista sisällyttää kaikenlaisia yhteiskunnallisia haittavaikutuksia. Vertailtavien tekijöiden tulee liittyä vesien käyttöön, joten etäisiä yhteiskunnallisia tai liiketaloudellisia tekijöitä, kuten esimerkiksi toiminnan kannattavuutta, ei tule ottaa huomioon. Oikeuskäytännössä on todettu myös, että hankkeen kustannuksia ei oteta huomioon etujen ja haittojen vertailussa muutoin kuin vesilain 2 luvun 11 §:n 2 momentissa säädetyin tavoin.

Intressivertailussa tulee hankkeen välittömien hyötyjen lisäksi vesilain 2 luvun 11 §:n 3 momentin tarkoittamalla tavalla arvioida hankkeen hyötyjä myös yleiseltä kannalta katsottuna. Oikeuskäytännössä on katsottu, että hankkeen edellä mainittuina hyötynä voidaan pitää hankkeella saavutettavia yleisiä etuina huomioon otettavia alueellisia ja yhteiskunnallisia hyötyjä. Hankkeen vuotuisen sähköntuotannon arvo olisi 125 miljoonaa euroa. Hankkeen edunmenetyksiä aiheuttavat vaikutukset rajoittuvat pääosin rakentamisaikaan, ja kalastolle ja kalastukselle aiheutuvat haitat ja vahingot voidaan korvata tai kompensoida kalatalousmaksulla tehtävin toimenpitein.

Hankkeen edellä mainittujen välittömien hyötyjen lisäksi vesilain 2 luvun 11 §:n tarkoittamana hyötynä yleiseltä kannalta katsottuna on ennen kaikkea otettava huomioon päästöttömän sähköntuotannon lisääntyminen. Hanke vaikuttaa merkittävästi Suomea velvoittavien ilmastopoliittisten tavoitteiden saavuttamiseen ja ilmastomuutoksen torjumiseen.

Hankkeen suunnittelun lähtökohtana on ollut haittojen minimointi ja tämän perusteella hanketta on muutettu merkittäväällä tavalla hankesuunnittelun edetessä. Hanke on näin ollen vesilain 2 luvun 3 §:n mukainen. Hankealueella ei ole asemakaavaa ja hanke on Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa osoitettu tuulivoimaloiden alueeksi (en-tv). Hanke on näin ollen vesilain 2 luvun 4 §:n mukainen. Hanke ei ole Oulujoen-Iijoen vesienhoitosuunnitelman vastainen ja se täyt-

tää vesilain 2 luvun 11 a §:n ja vesienhoidon järjestämisestä annetun lain mukaiset vaatimukset.

Valittaja on viitannut ympäristöoikeudelliseen varovaisuusperiaatteeseen, jonka mukaan tiettyihin ympäristöä suojeleviin toimenpiteisiin ryhtymistä ei estä tiedeellisen varmuuden puuttuminen tuon toimenpiteen seurauksista. Varovaisuusperiaate edellyttää tietyissä rajatuissa tapauksissa epävarmuuden tulkittamista ympäristön hyväksi. Periaatteen tarkoitus on korostaa ympäristöarvoja, mutta sen tarkoituksena ei ole estää kaikkia ympäristön tilaa muuttavia hankkeita. Varovaisuusperiaate tarkoittaa ennen kaikkea sitä, että toiminnanharjoittajan tulee olla selvillä toimintansa haitallisista vaikutuksista ja pyrkiä toiminnassaan varovaisuuteen. Näin ollen periaate korostaa lähtökohtaisesti sitä, että toiminnassa tulee pyrkiä välttämään tarpeettomien vaikutusten syntymistä aina, milloin se teknis-taloudellisesti on mielekästä. Varovaisuusperiaate ei arvota erilaisia ympäristöarvoja keskenään. Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja päästöttömän energian lisääminen ovat itsessään ympäristöllisiä arvoja, jotka puoltavat hankkeen toteuttamista.

Jo vesilain 2 luvun 3 § edellyttää haittojen minimointia, mikä on otettu huomioon koko hankkeen suunnittelussa. Lainkohta kuitenkin samalla vahvistaa sen, että vesilaki ei säädä absoluuttisesta velvollisuudesta välttää kaikkia haittoja vaan vesilaki lähtee siitä tosiasiasta, että jokaisella hankkeella on omat haittavaiikutuksensa, mutta nämä haitat tulee minimoida.

Hanke ei ole vastoin luonnonsuojelulain tai sen nojalla annettujen säännösten määräyksiä eikä tuulivoimapuiston toiminnasta aiheudu edes yhdessä muiden toimintojen kanssa ympäristönsuojelulain 42 §:ssä tarkoitettuja seurauksia. On selvää, että hankkeesta ei aiheudu merkittävää terveyshaittaa eikä muuta merkittävää ympäristön pilaantumista, kuten lupahakemuksessa ja sen liitteenä olevissa selvityksissä on seikkaperäisesti osoitettu. Haitat luonnolle ja sen toiminnalle eivät ole merkittäviä. Ympäristön yleinen viihtyvyys ja erityiset kulttuuriarvot eivät hankkeen johdosta merkittävästi vähenny. Alueen soveltuvuus virkistyskäyttöön ei heikkene, sillä alueen huonon saavutettavuuden vuoksi virkistyskäyttöä ei ole. Merkittävää vahinkoa tai haittaa omaisuudelle ei aiheudu eikä myöskään vastaavia yleisen tai yksityisen edun loukkauksia. Alueen ainoa käyttömuoto on ammattikalastus, jolle aiheutuvat haitat kompensoidaan ja johon liittyvien haittojen minimointiin ja lieventämiseen on kiinnitetty erityistä huomiota läpi koko hankkeen suunnitteluprosessin. Kalastolle tärkeät alueet on rajattu hankealueiden ulkopuolelle ja kalastuksen jatkuminen mahdollisimman normaalinä on varmistettu monin eri keinoin. Hankkeesta ei myöskään aiheudu eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta.

Toiminnasta ei aiheudu ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista. Tarkasteltaessa kyseistä lainkohtaa on huomattava korkeimman hallinto-oikeuden linjaus siitä, että lainkohdan valossa voidaan tarkastella ainoastaan toiminnan aiheuttaman pilaantumisen vaikutusta lainkohdassa mainittuihin luonnonolosuhteisiin (KHO:2005:27 ja KHO:2010:32).

Hankkeessa ei ole kysymys ympäristönsuojelulain 6 §:ssä tarkoitettua ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta toiminnasta. Lain esitöissä on selkeästi todettu, että lainkohta tulee kysymykseen vain pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen sijoittumisessa. Lisäksi mahdollinen tarkastelu vaihtoehtoisesta

sijoittumispaikasta tulisi tehdä sellaisten paikkojen välillä, jotka ovat toiminnanharjoittajan hallussa. Tässä tapauksessa yhtiö on jo ilman lainkohdan velvoitetakin sijoittanut tuulivoimapuiston hankealueella sellaiseen paikkaan, jossa se aiheuttaa mahdollisimman vähän haittoja ennen kaikkea kalastukselle ja kalastolle. Maakuntakaavavaruksen mukaan Suurhiekan alueen ensisijainen käyttömuoto on tuulivoimatuotanto.

Suurhiekan aluetta ei voi pitää lainkohdan tarkoittamana erityisenä luonnonolosuhteena. Suurhieka ei ole pohjoisen Perämeren olosuhteissa ainutlaatuinen eikä erityinen. Eliöstö Suurhiekan alueella on samanlaista kuin muuallakin vastaavissa olosuhteissa ja vaikka vedenalaisista luontotyypeistä ja olosuhteista on yleisesti ottaen vain vähän tietoja, tiedetään Suurhiekkaa vastaavia olosuhteita esiintyvän muun muassa Hailuodon lounais-, länsi- ja luoteispuolella. Myös ympäristönsuojelulain 43, 44, 46, 55, 57 ja 58 §:ien mukaiset vaatimukset on huomioitu jo lupahakemuksessa sekä valituksenalaisessa luvassa ja sen lupamääräyksissä. Hanke täyttää vesilain vaatimusten lisäksi myös ympäristönsuojelulain asettamat vaatimukset.

Suurhiekan alue on vahvistetussa ja lainvoimaisessa maakuntakaavassa osoitettu tuulivoimalle varatuksi alueeksi, joten valittajan näkemys siitä, että hanke ei perustuisi maakunnalliseen alueiden käytön suunnitteluun, ei ole merkityksellinen. Yhtiö kiistää lisäksi sekä oikeudellisen merkityksen osalta että asiasisällöllisesti valittajan väitteen siitä, että lupahakemus on ennenaikainen ja puutteellinen siitä syystä, että Suomessa ei ole ehditty vielä tarpeeksi tutkia ja selvittää eri vesialueiden soveltuvuutta merituulivoiman rakentamiseen. Merituulivoima on viime vuosina ollut valtion aktiivisessa ohjauksessa sekä selvityksessä, ja se on nostettu valtakunnallisissa tavoiteohjelmissa tärkeäksi tulevaisuuden energiatuotannon kannalta. Työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee hallitusohjelmalinjauksen pohjalta toimenpiteitä, joilla merituulivoimarakentaminen on tarkoitus käynnistää kuluvalle hallituskaudella.

Valittaja on lisäksi katsonut muun muassa, että hankkeella on poikkeuksellisen laajoja kulttuuriarvoihin kohdistuvia vaikutuksia, vaikka tällaisia vaikutuksia ei keskelle merta sijoittuvalla hankkeella ole. Valittaja on myös korostanut, että hanke on taloudellisesti katsoen hyvin kyseenalainen ja että se ei olisi yhtiölle lainkaan taloudellisesti kannattava, minkä yhtiö kiistää.

Valittaja on väittänyt, että tuulivoimapuiston ylläpito vaatii väylien ruoppaamista hankealueella. Tällaisia toimia ei ole tarkoitus tehdä eivätkä ne sisälly nyt haettavaan lupaan. Lisäksi hankkeen toteuttamispaikka on valittu useiden eri kriteerien avulla ja vuosien selvitystyön tuloksena, eikä valittajan esittämällä tavalla siitä syystä, että hankkeelle olisi vähemmän vastustusta.

Yhtiö on kiistänyt valittajan kalatalousmaksua koskevat väitteet. Varsinaisille rakennusvuosille määrätyllä kalatalousmaksulla voidaan istuttaa esimerkiksi noin 250 000 kesänvanhaa vaellussiian poikasta. Takaisinsaannilla 50 kg 1 000 istukasta kohden laskettuna tämä tuottaisi siikasaalista 12,5 tonnia vuodessa. Tämä on lähes kolme kertaa enemmän kuin Suurhiekan alueen viime vuosien keskimääräinen vaellussiikasaalis on ollut ja noin kaksi kolmannesta Suurhiekan alueelta viime vuosina pyydetystä kokonaissiikasaaliista. Lisäksi tuulivoimapuiston rakentamisesta ja käytöstä ammattikalastajille aiheutuvat saalistappiot korvataan.

Yhtiö on kiistänyt valittajan töidenaloittamislupaa koskevat väitteet perusteetto-

mina ja vaatinut, että aluehallintoviraston päätös, jossa yhtiölle on myönnetty vesilain 2 luvun 26 §:n mukainen töidenaloittamislupa, tulee pysyttää.

Hankkeen töidenaloittamisluvan piiriin kuuluvat toimet ovat kumottavissa ja palautettavissa, joten suoritettavat toimenpiteet on mahdollista ennallistaa täysin siinä tapauksessa, että hankkeelle myönnetty lupa valitusprosessin seurauksena hylättäisiin tai sen ehtoja muutettaisiin. Töiden nopea aloittaminen on tärkeää, jotta vuosia tarkasti suunniteltu pitkäaikainen sekä erityisosaamista ja -kalustoa vaativa rakennushanke saadaan toteutettua aikataulussa, turvallisesti ja kustannustehokkaasti. Yleisen edun kannalta on myös tärkeää, että uusiutuvaa energiantuotantoa päästään hyödyntämään mahdollisimman nopeasti sen jälkeen, kun hanke on saanut lainvoimaisen luvan. Töiden aloittamisen lykkääntymisestä aiheutuisi yhtiölle huomattavaa vahinkoa.

Valittaja on tuonut useasti esille, että hankkeella olisi hyvin laajakantoisia vaikutuksia. Väite on perusteeton. Hankkeen vaikutusalue on useissa tutkimuksissa pystytty selvittämään tarkasti. Hankkeen vaikutuksia on vielä hankkeen suunnittelun yhteydessä rajattu entisestään ottaen huomioon muun muassa vesilain 2 luvun 3 §. Käytännössä tämä on tarkoittanut muun muassa sitä, että tuulivoimatuotantoon varatusta Suurhiekan alueesta 15 300 ha on suunnitelmien loppuvaiheessa rajattu tuulipuistokäyttöön vain 5 800 hehtaaria eli 38 prosenttia käyttöoikeussopimuksen alueesta. Tällä toimenpiteellä on rajattu kokonaan hanketoimenpiteiden ulkopuolelle muun muassa kaikki Suurhiekan alueen kalastolle, kalastukselle ja muulle vesiluonnolle merkittävimmät alueet, kuten Pohjoiskivikko, Ulko-Pallonen ja K-matala. Hankkeen tosiasiallisten mittasuhteiden osalta on syytä huomata, että matalikkoa muutetaan pysyvästi vain tuulivoimaloiden perustusten vaatimalta pinta-alalta, joka on yhteensä 11 hehtaaria eli noin 0,2 prosenttia hankealueen pinta-alasta.

Yhtiö on vesilupahakemuksen jättämisen jälkeen jatkanut hankkeen huoltostrategian suunnittelua yhdessä merikuljetusalan toimijoiden ja voimalatoimittajien kanssa. Tehtyjen selvitysten perusteella normaalihuolloissa käytettävän kaluston operointisyvyys on alle 2 metriä, ja suurtenkin konevaurioiden korjaamiseen on saatavilla jalkalauttakalustoa, jonka operointisyvyys on enintään noin 2,5 metriä. Tuulivoimalat sijoittuvat hankealueella vesisyvyyksille 3,2 - 15 metriä ja ovat kaikki näin ollen saavutettavissa edellä mainitulla jalkalauttakalustolla ilman ruoppauksia. Koneikot ja roottorit ovat purettavissa ja laskettavissa alas jalkalautan kannelle osa kerrallaan. Toisin kuin valittaja on väittänyt, kokonaisia konehuoneita tai torneja, perustuksista puhumattakaan, ei tuulipuiston käytön aikana tulla kuljettamaan maalle korjattavaksi. Alueella ei tarvitse ryhtyä huolto- ja korjaustoimenpiteitä varten ruoppaustoimenpiteisiin tuulipuiston käytön aikana. Asennuskaluston ja perustusrakenteen optimoinnilla on myös mahdollista vähentää merkittävästi rakennusaikaisia ruoppausvolyymeja vesilupahakemuksessa esitetystä.

Valittajan mukaan tuulivoimaa pitäisi rakentaa meren sijaan maalle. Näitä väitteitä ei voida lain mukaan ottaa huomioon tässä lupa-asiassa. Väitteet korostavat sitä, että valittaja vastustaa yleisellä tasolla tuulivoimaloiden rakentamista, eikä valitus kohdistu näin ollen pelkästään tähän hankkeeseen.

Valittaja on tuonut esiin muun muassa, että vesilain mukaisessa intressivertailussa tulisi ottaa huomioon esimerkiksi se, että tuulivoiman rakentaminen merelle on huomattavasti kalliimpaa kuin maalle rakentaminen ja se, että merellä olevien tuulivoimalaitosten ylläpito- ja huoltotoimet ovat huomattavasti kalliimpia

kuin maalla olevien tuulivoimaloiden. Intressivertailussa voidaan vesilain mukaan vertailla ainoastaan kyseessä olevan hankkeen hyötyjä ja haittoja. Laki ei anna mahdollisuutta vertailla hanketta kaikkiin mahdollisiin tapoihin toteuttaa sähkön tuotantoa tuulivoimalla, eikä tällainen vertailu olisi edes tarkoituksenmukaista.

Valittajan mukaan hankkeen saamia valtiontukia ei voitaisi lainkaan ottaa huomioon intressivertailussa, minkä yhtiö on kiistänyt. Vesilaissa ei ole säädetty, ettei tällaisia tukia voitaisi ottaa huomioon. Lain tarkoitus on, että hanketta katsotaan kokonaisuutena, jossa ei ole merkitystä sillä, mitä kautta hankkeen rahoitus toteutuu. Tämä on myös oikeuskäytännössä vakiintunut tulkintalinja. Oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi tätä hanketta tulee arvioida samalla tavalla. Lähes kaikissa Suomessa toteutetuissa suurissa vesitaloushankkeissa valtion erilaiset tuet ovat olleet merkittävässä asemassa.

Valittajan mukaan hankkeen vuoksi koko ammattikalastus elinkeinona häviäisi tai siihen olisi olemassa suuri vaara. Väite on täysin paikkansapitämätön ja suuresti liioiteltu. Hankkeen vaikutukset ammattikalastukselle ovat yleisellä tasolla katsottuna vähäiset. Lisäksi on syytä huomioda, että mahdolliset tulonmenetykset tullaan kompensoimaan. Tämän osalta asiassa lieenee syytä huomioda myös ammattikalastajien asenteissa tapahtunut muutos hanketta kohtaan. Aikaisempina tiedusteluvuosina ammattikalastajien suhtautuminen Suurhiekan merituulipuistoon on ollut pääasiassa kielteistä. Vuoden 2010 tiedustelun perusteella suhtautuminen on muuttunut huomattavasti neutraalimmaksi.

Lisäksi valittajan väitteet muun muassa hankkeen vesistö- ja kalastusvaikutuksista ovat yleisellä tasolla liioiteltuja ja perusteettomia. Valittaja on tarkastellut ennallistamiskysymystä selkeästi liian suppeasti. Vesitalouslupa on lähtökohtaisesti pysyvä ja vesilain 2 luvun 31 §:n mukaan vesistöön tehdyn rakennelman omistaja on velvollinen pitämään rakennelman kunnossa niin, ettei siitä aiheudu vaaraa taikka yleistä tai yksityistä etua loukkaavia vahingollisia tai haitallisia seurauksia. Näin ollen hakija vastaa suoraan lain nojalla muun muassa tuulivoimapuiston rakenteiden pitämisestä sellaisessa kunnossa, että ne eivät aiheuta haittaa tai vahinkoa Suurhiekan alueelle myöskään toiminnan päättymisen jälkeen. Nyt käsiteltävässä lupaprosessissa ei siis ratkaista alueen ennallistamista, eikä siihen ole edes tarkoitus ottaa kantaa. Alueen ennallistaminen tulevaisuudessa tultaisiin tekemään toiminnan päättymisen jälkeen silloin voimassaolevan lainsäädännön mukaisin vaatimuksin ja uuden luvan nojalla, jossa arvioidaan rakenteiden purkamisesta aiheutuvat hyödyt ja haitat.

Voimaloissa, perustusrakenteissa ja kaapeloinnissa käytettävillä metalleilla on vielä pitkän käyttöajan jälkeenkin jälleenmyyntiarvo, joka hyvin todennäköisesti ylittää niiden poistamisesta aiheutuvat kustannukset. Näin ollen tuulipuiston rakenteiden poistaminen käytön loputtua on myös yhtiön intressissä.

Suurhieka ei ole pohjoisen Perämeren olosuhteissa ainutlaatuinen eikä erityinen. Eliöstö Suurhiekan alueella on samanlaista kuin muuallakin vastaavissa olosuhteissa ja vaikka vedenalaisista luontotyypeistä ja olosuhteista on yleisesti ottaen vain vähän tietoa, tiedetään Suurhiekkaa vastaavia olosuhteita esiintyvän muun muassa Hailuodon lounais-, länsi- ja luoteispuolella sekä Suurhiekan luoteispuolella.

Valittajan mukaan tuulivoimaloiden siipien aiheuttamien varjojen liikkeillä olisi

kalojen refleksitoimintaan rakennettu pelotevaikutus, ja lisäksi valittajan mukaan asiaa ei ole tutkittu. Yhtiö ei kiistä, etteikö liikkuva varjo voi aiheuttaa kaloissa pakoreaktioita. Merituulivoimalan vaikutuksia kaloihin ei kuitenkaan voida rinnastaa esimerkiksi syönnöksellä olevien lintujen aiheuttamiin reaktioihin. Ensinnäkin tuulivoimalan varjo ei missään olosuhteissa ulotu lähisaarille tai kaloille tai kalastukselle tärkeille alueille. Näin ollen kaikki kaloille ja kalastukselle tärkeät alueet rajautuvat selkeästi teoreettisenkin varjovaikutusalueen ulkopuolelle.

Ollakseen selvästi havaittavissa veden pinnan alapuolella, varjon liike edellyttää verrattain tyyntä veden pintaa ja aurinkoista ilmaa. Tyynellä säällä tuulivoimalan siivet eivät liiku. Voimalat käynnistyvät vasta tuulenopeudella noin 4 metriä sekunnissa, jolloin veden pinnan väreily ja aallokko rikkovat vedenpinnan alapuolelle näkyviä varjoja.

Myös kalastusalue aiheuttaa liikkuvan varjon ja melua. Tästä huolimatta esimerkiksi troolikalastus tuottaa saalista. Yhtiö kiistää väitteen, jonka mukaan voimaloiden varjon liike aiheuttaisi merkityksellisiä kalastollisia vaikutuksia. Rakennettujen merituulipuistojen yhteydessä tehdyissä selvityksissä on seurannan avulla kiistatta osoitettu, etteivät kalat välttä voimaloiden aluetta, vaan pikemminkin suosivat voimaloiden perustusten läheisyydessä liikkumista, mikä johtuu muun muassa perustusten koville pinnoille muodostuvasta eliöstöstä. Kalat myös tottuvat olosuhteisiin tuulipuistoalueella.

Yhtiö kiistää väitteen, jonka mukaan hankkeen vaikutuksia kaloihin ei ole selvitetty. Vaikutukset kaloihin on hankkeen YVA-menettelyn ja lupahakemuksen laadinnan yhteydessä selvitetty parhaan olemassa olevan tiedon ja asiantuntemuksen mukaan. Lupahakemuksen jättämisen jälkeen on erityisesti Ruotsissa valmistunut uusia merituulivoiman ympäristövaikutuksiin liittyviä tutkimuksia ja seurantatuloksia, jotka tukevat aiemmin tehtyjä arvioita. Rakennusaikaisen melun osalta kyseessä on täysin normaali ja konventionaalinen vesistö rakentamishanke, johon sisältyy huolellisesti suunniteltuja ruoppauksia, läjittämistä ja perustusten laskemista veteen lohkareverhoiluineen. Hankkeen rakentamisen aikaiset vaikutukset ovat siten täysin rinnastettavissa mihin tahansa vesistö rakentamishankkeeseen.

Kalat kuulevat ääniä ja aistivat värinöitä. Kalojen kuulosta tiedetään nykyisin jo verrattain paljon. Kaloja on voitu muun muassa ryhmitellä esimerkiksi hyvin kuuleviin kaloihin, kuten silakka ja huomattavasti huonommin kuuleviin kaloihin, kuten lohi, ahven, siika ja muikku. Se, että kala kuulee tai aistii värinän, on kuitenkin eri asia kuin se, miten äänen aistiminen vaikuttaa kalan käyttäytymiseen.

Esimerkiksi hyvin kuulevan silakan on useissa eri yhteyksissä todettu olevan piittaamaton melunlähteistä eikä välttelevän niitä. Esimerkiksi Vuosaaren sataman rakentamisen yhteydessä silakan havaittiin useana vuotena kutevan satamatyömaan läheisyydessä sijaitsevalle perinteiselle kutupaikalle, vaikka intensiiviset vesistötyöt, ruoppaus ja täyttötyöt sekä vilkas alusliikenne, olivat käynnissä. Samanlaisia kokemuksia on muun muassa Helsingin Jätkäsaaren vesityömaalta, Airistolta Turusta ja Utgrundenin merituulipuistoalueelta.

Äänet ovat luonnollinen osa vedenalaista luontoa. Tuuli, aallokko, eläimet ja ihminen aiheuttavat paljon erityyppisistä ääntä veden alla. Aaltojen kohina aiheuttaa veden pinnan alapuolella huomattavan korkeita melutasoja etenkin suurilla

tuulennopeuksilla. Kovakin ääni on siis luonnollinen osa kalojen ja muun vesiluonnon elinympäristöä.

Hankkeen käytön aikaiset meluvaikutukset ovat rakentamisaikaisia vaikutuksia vähäisempiä. Tuulivoimalan aiheuttamaa vedenalaista ääntä ei voi verrata esimerkiksi valittajan esittämällä tavalla pienen perämoottorin korkeataajuiseen ääneen, vaan tuulivoimalan aiheuttama ääni on matalataajuisempaa. Suuret laivat aiheuttavat ääntä samalla frekvenssialueella kuin tuulivoimalat, mutta huomattavasti suuremmalla äänenvoimakkuudella. Laivojen aiheuttama vedenalainen ääni peittää muun muassa tuulivoimaloiden vedenalaisen äänen suurillakin etäisyyksillä.

Käytön aikaista melua aiheuttaa tuulivoimaloiden käyntiäänien lisäksi huolto- ja kunnossapidon alusliikenne, jota voidaan verrata kalastusalusliikenteen meluvaikutuksiin alueella. Tähän mennessä tehdyissä selvityksissä ja tutkimuksissa ei ole voitu osoittaa kalojen välttelevän tuulivoimaloista tulevaa ääntä. Kalastolle ja kalastukselle keskeisimmät alueet on rajattu kokonaan hankealueiden ulkopuolelle. Näin ollen kaiken käytettävissä olevan tiedon valossa hankkeessa tehtyjä vaikutusarvioita voidaan kriittisimmänkin varovaisuusperiaatteen näkökulmasta pitää luotettavina ja perusteltuina. Melusta esitetyille väitteille ei ole löydetävissä luonnontieteellistä tukea.

Enintään 12 metriä syvillä avovesialueilla kaapelit upotetaan pohjaan 3 metrin syvyyteen niiden suojaamiseksi jää- ja aaltoeroosiolta. Vastaavaa menettelyä on käytetty myös hiljattain käyttöön otetussa, Suomen ja Ruotsin välisessä FennoScan 2 -kaapeliyhteydessä. Tuulipuistoalueen itäreunan läheisyydessä kulkevan troolausreitit sekä laiva- ja veneväylien kohdalla kaapelit kaivetaan merenpohjaan metrin syvyyteen. Rantavyöhykkeellä kaapelit kaivetaan pohjaan kahden metrin syvyyteen. Pohjaan upotetut kaapelit suojataan 0,5 - 1 metrin paksuisella murskekerroksella, minkä jälkeen kaapelioja täytetään siitä kaivetulla alkuperäisellä maa-aineksella. Tarvittaessa lisäsuojauksena käytetään betonipainoja.

Kaapelin mahdollinen esiinhuuhtoutuminen tai vaurioituminen on koko tuulipuiston taloudellisuuden kannalta kriittinen tilanne, joten yhtiön intressissä on varmistaa kaapelien täysi toimivuus koko tuulipuiston käyttöajan. Pohjaan kaivetut kaapelit tarkastetaan sukeltamalla ja varmistetaan, etteivät kaapelit huuhtoutu esiin. Tarvittaessa ryhdytään korjaaviin toimenpiteisiin. Näin ollen kaapelit eivät milloin osin haittaa alueen kalastusta koko tuulivoimapuiston käyttöaikana.

Magneettikenttien vaikutuksia kalastoon on arvioitu lupahakemuksessa. Magneettikenttien vaikutuksista kaloihin on tehty selvityksiä, joissa on varmuudella voitu osoittaa ainoastaan ankeriaan reagoivan magneettikenttään. Ankeriasta ei esiinnyt Suurhiekan alueella ja ankeriaallakin vaikutus on ollut lähinnä vaelluksen hetkellinen keskeytyminen, joka on kuitenkin jatkunut pian kaapelin ylityksen jälkeen. Muutkin kalalajit voivat aistia magneettikenttää, mutta mitkään tutkimus- tai seurantatulokset eivät osoita havaittavissa olevia vaikutuksia kaloihin.

Hankkeen kaapelit eivät ole ainutlaatuisia eivätkä ensimmäisiä laatuaan. Suomen merialueilla on lukuisia keski- ja suurjännitekaapeleita aina maiden välisiin siirtoyhteyksiin asti. Mikäli kaapelien aiheuttamat magneettikentät aiheuttaisivat merkittäviä kalastovaikutuksia, olisi näitä ilmennyt kymmeniä vuosia sitten.

Hankkeeseen liittyvät selvitykset ovat riittävät. Yhtiö on vuodesta 2007 lähtien suunnitellut hanketta yhteistyössä lukuisten eri alan parhaiden konsulttien kanssa ja selvittänyt hankkeeseen liittyvät vaikutukset niin hyvin kuin se nykytietämyksen valossa on mahdollista. Lupahakemus liitteineen osoittaa erittäin kattavat ja laajat selvitykset. Valittaja ei ole missään vaiheessa yksilöinyt, millä tavalla selvitykset ovat riittämättömiä. Tällaiset väitteet ovat perusteettomia.

Valittaja on erityisesti katsonut, että valtion ja yhtiön tekemät selvitykset ovat luontoarvojen ja kalastuksen osalta puutteellisia. Valittaja ei ole kuitenkaan yksilöinyt, mitä asioita asiassa olisi vielä pitänyt selvittää. Kuten yhtiön lupahakemuksesta ja sen liitteistä käy ilmi, edellä mainittuja asioita on selvitetty ja tutkitu huolellisesti ja kattavasti.

Edellä esitetyillä perusteilla valitus on perusteeton ja perustuu osaltaan sellaisiin väitteisiin, joita ei voida lain mukaan edes ottaa huomioon tässä prosessissa. Valitus ei anna aihetta muuttaa aluehallintoviraston lupapäätöstä ja valitus tulee kokonaisuudessaan hylätä.

Suurhiekkä Offshore Oy on toimittanut hallinto-oikeudelle lisäselvitystä.

Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL - Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF ry on toimittanut hallinto-oikeudelle vastineen, jonka mukaan hakijan lisäaineistona toimittama tutkimustieto vaihtelee huomattavasti. Tämä merkitsee sitä, että valittajan ja muun muassa RKTL:n tutkijoiden mainitsemista hankkeen haittavaikutuksista on vahvat indisiot. Tilanne on juuri sellainen, johon on sovellettava vallitsevaan oikeusjärjestelmään ja ympäristönsuojelulainsäädäntöön, esimerkiksi ympäristönsuojelulain 4 §:n 1 momentin 2 kohtaan, sisältävää varovaisuusperiaatetta (varautumisperiaatetta), koska haittoja, niin rakennusvaiheen kuin hankkeen käytönkin osalta, todennäköisesti on olemassa, eikä niitä voida sulkea pois. Päinvastoin, näiden haitallisten ympäristövaikutusten syntymistä on syytä vahvasti epäillä tai pitää erittäin todennäköisenä.

Hankkeen toteutuessa haitat ovat peruuttamattomia. Tämän vuoksi ne on syytä ehkäistä ennalta jättämällä hanke toteuttamatta kokonaan, tai vaihtoehtoisesti tarkastella hankkeen toteuttamismahdollisuutta, laajuutta ja toteuttamistapaa, sen jälkeen, kun on käytettävissä luotettavaa ja yksiselitteistä tutkimustietoa ja vasta, kun tämä luotettava tutkimustieto kattaa RKTL:nkin useamman tutkijan kirjoituksissa edellytetyin tavoin ja vertailevasti sekä kokonaisvaikutukset koko Perämeren alueella ja vireillä olevien suurten hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen.

Hakija ei ole laajoissa lisäselvityksissäänkään selostanut, miten se aikoo hoitaa hankkeen ja alueen ennallistamisen hankkeen elinkaaren päättyessä. Kuitenkin tällä on ratkaiseva merkitys sekä ympäristön että erityisesti vesioikeudellisen intressivertailun kannalta. Tätä ei voida sivuuttaa sillä, että hankkeen elinkaari olisi 50 vuotta.

Hallinto-oikeus on 23.11.2011 toimittanut asiassa suullisen käsittelyn, josta laadittu pöytäkirja on liitetty asiakirjoihin.

Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL - Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF ry on toimittanut hallinto-oikeudelle vastaselityksen.

Suurhiekk Offshore Oy on toimittanut hallinto-oikeudelle lausuman, joka on lähetetty tiedoksi Suomen Ammattikalastaliitto SAKL - Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF ry:lle.

HALLINTO-OIKEUDEN RATKAISU

Käsittelyratkaisu

Hallinto-oikeus jättää tutkimatta ammattikalastajille maksettavia korvauksia koskevat vaatimukset. Muilta osin valitus tutkitaan.

Perustelut

Valittaja on todennut, että hanke aiheuttaa ammattikalastukselle haittaa paljon laajemmalti kuin vain Suurhiekan alueella, mikä johtuu alueen suuresta kalataloudellisesta merkityksestä. Valittaja on vaatinut, että hankkeen vaikutusalue tulisi laajentaa vähintään 30 kilometrin päähän Suurhieasta ja että ammattikalastukselle hankkeesta aiheutuvista vahingoista tulee maksaa korvaukset myös kauemmaksi kuin hankealueelle.

Aluehallintoviraston valituksenalaisella päätöksellä ei ole ratkaistu ammattikalastajille maksettavia korvauksia. Päätöksen lupamääräyksen 19 mukaan hankkeesta ammattimaiselle kalastukselle töidenaloittamisluvan nojalla tehtävistä toimenpiteistä ja tuulivoimaloiden rakentamisesta ja käytöstä aiheutuneista sekä mahdollisesti vielä rakentamisen jälkeen todetuista vahingoista on pyrittävä sopimaan. Jos sopimukseen jonakin vuotena aiheutuneista vahingoista ei päästä, luvan saajan on asianomaisen vuoden loppuun mennessä pantava aluehallintovirastossa vireille ammattimaiselle kalastukselle aiheutuneiden vahinkojen korvaamista koskeva asia. Hakemukseen on liitettävä päätöksessä annettuihin tarkkailumääräyksiin perustuva selvitys hankkeen vaikutuksista merialueella ja arvio aiheutuneista vahingoista, haitoista tai muista edunmenetyksistä, tehdyt korvaussopimukset sekä ammattikalastajakohtainen korvausesitys. Näin ollen ammattikalastajille maksettavat korvaukset tulevat arvioitavaksi ja ratkaistavaksi myöhemmin erikseen. Tämän vuoksi ammattikalastajille maksettavia korvauksia koskevat vaatimukset jätetään tutkimatta asian tässä vaiheessa valituksenalaiseen päätökseen kuulumattomina.

Sovellettu oikeusohje

Hallintolainkäyttölaki 51 § 2 mom

Pääasiasratkaisu

Hallinto-oikeus hylkää tutkituilta osin valituksen.

Perustelut

1. Selvitysten riittävyys

Ammattikalastajaliitto on valituksessaan katsonut, että puutteellisesti selvitettyjä asioita ovat tuulivoimarakentamisen vaikutukset matalien merenalueiden luontoarvoihin ja erityisesti kalastukseen. Ennen kuin tuulivoimaloita rakennetaan matalikoille, pitäisi koko rannikon matalien merialueiden vedenalaiset luontoarvot kartoittaa. Lisäksi Perämerellä on suunnitteilla useita erillisiä tuulivoimahank-

keita, joiden yhteisvaikutus tulisi huomioida.

Asiassa sovellettavan vanhan vesilain (264/1961) 16 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan hakemukseen on liitettävä tarpeelliset selvitykset sekä, jos hakemus tarkoittaa luvan saamista yritystä tai toimenpidettä varten, tarvittava suunnitelma ja selvitys yrityksen tai toimenpiteen vaikutuksista siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Saman lain 16 luvun 1 a §:n 1 momentin mukaan, jos hakemus koskee luvan myöntämistä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettulle hankkeelle, on hakemusasikirjoihin liitettävä mainitun lain mukainen arviointiselostus. Siltä osin kuin selostukseen sisältyy vesilain säännösten soveltamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, ei samaa selvitystä vaadita uudestaan.

Hakemussuunnitelmassa esitettävistä tiedoista säädetään asiassa sovellettavan 31.12.2011 asti voimassa olleen vesiasetuksen 3 luvussa. Vesiasetuksen 3 luvun 42 §:n 1 momentin mukaan hakemusasian suunnitelmassa tulee perustella yrityksen tarkoitus sekä selostaa suunnitellut työt ja toimenpiteet, yrityksen toimenpanosta aiheutuvat, yleiseen tai yksityiseen etuun kohdistuvat vaikutukset sekä ne seikat, joilla on merkitystä yrityksen oikeudellisia edellytyksiä harkittaessa. Saman pykälän 2 momentin mukaan suunnitelmassa on muun muassa esitettävä arvio yrityksen tuottamista hyödyistä sekä vahingoista, haitoista ja muista edunmenetyksistä. Arvio yrityksen haitallisista vaikutuksista on tehtävä tilakohtaisena, vesialueen omistajakohtaisena ja henkilökohtaisena. Vesiasetuksen 43 §:n 1 momentin mukaan suunnitelma on laadittava riittävän pätevyyden ja kokemuksen omaavan henkilön toimesta niin, että se voidaan vaikeudetta tarkastaa. Siitä on käytävä selville, mitä aineistoa, laskumenetelmiä ja kaavoja suunnitelmaa laadittaessa on käytetty.

Vesiasetuksen 3 luvun 45 a - 58 §:ssä säädetään vesistöä koskevissa hakemusasioissa esitettävistä yksityiskohtaisista selvityksistä.

Vanhan vesilain 1 luvun 19 §:n 1 momentin mukaan sen lisäksi, mitä 1 luvun 12 - 15 §:ssä säädetään, tarvitaan lupa muun muassa 1 luvun 30 §:ssä tarkoitettuun vesistön ruoppaamiseen ja 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettuun ruoppausmassan sijoittamiseen vesialueelle myös silloin, kun siitä voi aiheutua ympäristönsuojelulain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua pilaantumista vesialueella. Ympäristölupaa ei tällöin tarvita. Vanhan vesilain 2 luvun 1 a §:n mukaan käsiteltäessä 1 luvun 19 §:n 1 momentissa tarkoitettua lupa-asiaa, on lisäksi soveltuvin osin noudatettava, mitä ympäristönsuojelulain 41 - 44, 46, 55, 57 ja 58 §:ssä säädetään. Hallituksen esityksen 84/1999 vp, vesilain 2 luvun 1 a §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan vesilain 1 luvun 19 §:n 1 momentissa tarkoitettuja hankkeita koskevan lupa-asian käsittelyssä noudetaan pilaantumisvaikutusten osalta ympäristönsuojelulain säännöksiä.

Ympäristönsuojelulain 35 §:n 2 momentin mukaan hakemukseen on liitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen selvitys toiminnasta, sen vaikutuksista, asianosaisista ja muista merkityksellisistä seikoista siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Ympäristönsuojeluasetuksen 9 §:ssä säädetään lupahakemuksen sisällöstä.

Vesiluonnon, kalaston ja kalastuksen kannalta keskeisiä asiassa esitettyjä selvi-

tyksiä ovat erityisesti Kala- ja vesitutkimus Oy:n julkaisut "Suurhiekan merituulipuiston vesistö-, vesiluonto- ja kalatalousvaikutusarvio", "Suurhiekan merituulipuiston ja kaapelireittien ammattikalastusraportti koskien vuotta 2008", "Habitat- ja kalanpoikasselvitys Suurhiekan alueella kesällä 2009", "Suurhiekan suunniteltujen läjitysalueiden sedimentti- ja pohjaeläinselvitys", "Suurhiekan merituulipuiston ja kaapelireittien sedimentin pintakerroksen fysikaaliset ja kemialliset ominaisuudet", Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto ry:n laatima selvitys "Suurhiekan kalastuksen yhteiskunnallinen merkitys", Alleco Oy:n selvitys "Vesikasvillisuus suunnitellun Suurhiekan merituulipuiston kaapelireittien varrella", Luode Consulting Oy:n selvitys "Arvio läjitystoiminnan aiheuttamasta veden samenenemisestä Suurhiekan ympäristössä", FCG Planeko Oy:n selvitys "Suurhiekan tuulipuisto, Karsikon ja Räänänlahden maakaapelireittien sedimenttitutkimukset, tutkimusraportti 100-D2949", Pöyry Environment Oy:n selvitys "Suurhiekan merituulipuisto, Luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen Natura-arviointi, Perämeren saaret FI1300302 Röyttä FI1100602" ja Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto ry:n laatima "Suurhiekan kalastusselvitys".

Hankkeen vaikutukset vesiluontoon

Tuulivoimahanke vaikuttaa rakenteiden ja rakentamisen kautta välittömästi kalakantoihin ja merenpohjan ekologiaan. Rakenteet muuttavat pysyvästi luonnonoloja. Merenpohjan ruoppaukset ja täytöt muuttavat merenpohjaa ja vaikuttavat kalakantoihin pitkäaikaisesti tai lyhytkestoisesti. Hankealueen muutoksilla voi olla kerrannaisvaikutuksia kalakantoihin ja linnustoon myös laajemmalla alueella.

Asiassa esitettyjen selvitysten perusteella voidaan päätellä, että välittömät vaikutukset hankealueella tai sen ulkopuolella eivät muuta merkittävästi merialueen ekologiaa. Hanke aiheuttaa selvitysten perusteella kalataloudellisia menetyksiä, joiden korvaamisesta on luvassa annettu määräykset. Hallinto-oikeuden mielestä arvio hankkeen vaikutuksista on tältä osin luotettava.

Hankkeella saattaa olla pitkäaikaisia vaikutuksia hankealueella tai kerrannaisvaikutuksia Perämeressä Suurhiekan alueen ulkopuolella. Tällaisten vaikutusten laatua, laajuutta tai todennäköisyyttä ei ole mahdollista arvioida luotettavasti. Käsillä olevan tiedon perusteella hallinto-oikeus pitää epätodennäköisenä, että tuulivoimahanke vaikuttaisi Suurhiekan lähialuetta laajemmin Perämeren kalakantoihin tai linnustoon tai meren ekologiaan muuten. Epävarmuus hankkeen pitkäaikaisvaikutuksista ja kerrannaisvaikutuksista johtuu siitä, että perustieto Perämeren ekologiasta ja Suurhiekan alueen merkityksestä laajemman alueen kalakannoille tai linnustolle on puutteellista. Epävarmuutta ei ole mahdollista poistaa lisäselvityksillä lupakäsittelyn yhteydessä.

Hallinto-oikeus katsoo, että hakijan esittämä selvitys hankkeen vaikutuksista täyttää ne vaatimukset mitä lain ja oikeuskäytännön perusteella voidaan hakemukselle asettaa. Hankkeen vaikutukset voidaan esitetyn selvityksen perusteella arvioida sillä varmuudella mitä lupaharkinta edellyttää. Vaatimukset asian palauttamisesta ja hakemuksen hylkäämisestä puutteellisten selvitysten perusteella on tämän takia hylättävä.

Hallinto-oikeus katsoo myös, että vaikutusalue on hakemuksessa ja sen liitteissä arvioitu asianmukaisesti.

2. Luvan myöntämisen edellytykset

Luvitettava hanke

Hakijayhtiö on hakenut vesitalouslupaa Suurhiekan tuulivoimapuiston rakentamista varten tarpeellisille ruoppauksille, ruoppausmassan läjityksille mereen, tuulivoimaloiden ja merisähköasemien perustusten rakentamiselle ja kaapeleiden asentamiselle meren pohjaan. Hakemuksen perusteella Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on myöntänyt luvan näille toimenpiteille.

Hallinto-oikeus toteaa, että hakemuksessa ja lupapäätöksessä määritellyt työt ovat tarpeen Suurhiekan tuulivoimapuiston rakentamiselle, johon kuuluu luvassa mainittujen toimenpiteiden lisäksi myös tuulivoimaloiden ja muuntaja-asemien rakentaminen, käyttö ja huolto sekä sähkönsiirto tuulivoimaloista merisähköasemille ja edelleen mantereelle. Luvan myöntämisen edellytys on, että hankkeen hyödyt ovat vesilain mukaisessa intressivertailussa huomattavat hankkeesta aiheutuviin edunmenetyksiin verrattuna. Vanhan vesilain 2 luvun 11 §:n mukaan rakentamisesta johtuvaa hyötyä ja haittaa on arvioitava laajasti. Vesilain intressivertailusta johtuen vesitaloushanke on luvitettava kokonaisuutena, eikä voida katsoa, että vedenpinnan alapuolella tehtävät työt vaativat vesitalousluvan ja vedenpinnan yläpuolella tehtävät työt eivät vaadi vesitalouslupaa.

Riippumatta siitä, miten hakija muotoilee hakemuksensa, lupakäsittelyn lähtökohtana on hankekokonaisuus, joka lain mukaan on luvan tarpeessa. Hallinto-oikeus on tämän takia arvioinut tuulivoimapuiston lupaedellytyksiä laajemmin kuin aluehallintovirasto.

Suurhiekan tuulivoimapuistohanke sisältää elementtejä, jotka saattaisivat edellyttää myös ympäristölupaa, kuten voimaloiden käytöstä aiheutuva melu ja täriä. Koska sekä rakentamisen vaikutukset että hankkeesta aiheutuvien päästöjen vaikutukset kaikki kohdistuvat vesiympäristöön niitä ei ole tarkoituksenmukaista erotella toisistaan, vaan hankkeen vaikutuksia arvioidaan kokonaisuudessaan vesitalousluvassa.

Tuulivoimaloiden rakentamista varten tarvittava alue on varattu Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueeksi (en-tv).

Hankealue ei sijaitse Natura 2000 -verkostoon varatulla alueella. Hakemuksen liitteenä olevan, luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesti laaditun arvion mukaan hanke ei merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi Perämeren saaret ja Röyttä -nimiset alueet on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Hakemuksen täydennykseksi toimitetun, 1.4.2010 päivätyn selvityksen mukaan hanke ei myöskään merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi Laitakari-Häyrysenniemi-Purjekari-niminen alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon.

Sovellettavat säännökset

Vanha vesilaki (264/1961)

Vanhan vesilain 2 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan rakentaminen on, jos sen tarkoitus voidaan saavuttaa ilman kustannusten kohtuutonta lisääntymistä hankkeen kokonaiskustannuksiin ja aiheutettavaan vahinkoon verrattuna, suoritettava siten, ettei yrityksestä aiheudu vältettävissä olevaa vahinkoa, haittaa tai muuta

edunmenetystä rannan tai vesialueen omistajalle (1 kohta), ettei kalakantaa vahingoiteta (2 kohta), ettei enempää kuin tarkoitetun tuloksen saavuttamiseksi on välttämätöntä, vaikeuteta muun ohessa vesistössä kulkemista ja puutavaran uittoa, kalastuksen harjoittamista, heikennetä vesistön puhdistautumiskykyä tai muutoin vahingollisesti muuteta vesiluontoa ja sen toimintaa, huononnetta vesistön soveltuvuutta virkistyskäyttöön, vähennetä luonnonkauneutta, kulttuuriarvoja tai ympäristön viihtyisyyttä, taikka muutoin loukata yleistä tai yksityistä etua (3 kohta) sekä että vesistön erilaiset käyttämistarpeet vastedeskin voidaan tyydyttää mahdollisimman vähäisessä määrin supistettuina (4 kohta). Saman pykälän 2 momentin mukaan, mitä

1 momentissa on sanottu, on noudatettava silloinkin, kun lupaa rakentamiseen ei tarvita, sekä, milloin rakentamislupaa on haettu, sanotun luvan ehtoja määrätäessä. Sama on myös voimassa rakentamisen toimittamisesta siltä osin kuin rakentamisluvassa ei ole asiasta määräyksiä, sekä vesistöön tehdyn rakennelman käyttämisestä. Saman pykälän 3 momentin mukaan rakennustyö on tehtävä siten, että rakennelma kestävyydeltään täyttää kohtuulliset vaatimukset.

Samoin lain 2 luvun 5 §:n mukaan rakentamiseen ei saa myöntää lupaa, jos rakentaminen vaarantaa yleistä terveydentilaa tai aiheuttaa huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonolosuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa taikka jos se suuresti huonontaa paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja.

Samoin lain 2 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan, jos rakentaminen, ottamalla huomioon, mitä 2 luvun 3 §:ssä ja 2 luvussa jäljempänä on säädetty, ei sanottavasti loukkaa yleistä tai yksityistä etua, voidaan lupa siihen myöntää, mikäli yritys hyötyisän tai suojaavan tarkoituksensa vuoksi on tarpeen vesialueen tai sen rannalla olevan kiinteistön järkipäätä hyväksikäyttöä taikka muuta hyödyllistä taloudellista toimintaa varten.

Samoin pykälän 2 momentin mukaan, jos rakentamisesta edellä mainittujen säännösten mukaisesti toteutettuna aiheutuu 1 momentissa tarkoitettua suurempi yleisen tai yksityisen edun loukkaus tai rakentamiseen muutoin ei 1 momentin nojalla voida myöntää lupaa, on, jollei 2 luvun 5 §:stä muuta johdu, luvan myöntämisen edellytyksenä, että rakentamisesta saatava hyöty on siitä johtuvaan vahinkoon, haittaan tai muuhun edunmenetykseen verrattuna huomattava. Hyöty on määrättävä siten kuin 2 luvun 11 §:ssä säädetään ja, jos hakijalle samalla myönnetään 2 luvun

7 - 9 §:ssä tarkoitettu oikeus, on oikeuden myöntämisestä saatava hyöty ja aiheutuva edunmenetys myös otettava huomioon.

Vanhan vesilain 2 luvun 11 §:n 1 momentin mukaan rakentamisesta johtuvana hyötynä on pidettävä yrityksen tuottamien yleisten etujen lisäksi maa- tai vesialueen tahi muun omaisuuden tuottavuuden parantumisesta tai omaisuuden hyödyksikäyttöä vaikeuttavan esteen tai haitan poistamisesta aiheutuvaa omaisuuden käyttöarvon lisääntymistä samoin kuin muutakin etua, joka yrityksen toteuttamisesta välittömästi voidaan saada.

Samoin pykälän 2 momentin mukaan rakentamisesta johtuvana vahinkona, haittana ja muuna edunmenetyksenä otetaan huomioon sekä yleistä etua koskevat että yritykseen osallistumattoman henkilön omaisuudelle aiheutettavat sanotunlaiset seuraukset, niihin luettuna myös se, että luvan hakija saa oikeuden käyttää tiettyä rakennelmaa, aluetta tai muuta omaisuutta hyväkseen taikka lunastaa sen itselleen. Edunmenetyksinä pidetään 2 luvun 6 §:n mukaista vertailua suoritettaessa myös kustannuksia sellaisista vahingoista ja käyttöoikeuksista, joista ha-

kija on yrityksen toteuttamiseksi erikseen sopinut asianomaisen kanssa, samoin kuin vastaavassa tarkoituksessa hakijalle vapaaehtoisesti luovutettujen alueiden hankkimiskustannuksia. Huomioon ei kuitenkaan oteta 11 luvun 6 §:ssä tarkoitettua korotusta vastaavaa osuutta, jos sanottua pykälää olisi ilman sopimusta sovellettava.

Saman pykälän 3 momentin mukaan, milloin hyödyn taikka vahingon, haitan ja muun edunmenetyksen raha-arvo on vaikeasti määrittävissä taikka yrityksellä tai menetettävällä edulla on raha-arvon lisäksi muutakin merkitystä, on luvan edellytyksiä harkittaessa verrattava yrityksen ja menetettävän edun merkitystä yleiseltä kannalta katsottuna.

Saman lain 2 luvun 11 a §:n mukaan rakentamisesta aiheutuvaa hyötyä, vahinkoa ja haittaa 11 §:n mukaan arvioitaessa on otettava huomioon, mitä vesienhoidon, sittemmin vesienhoidon ja merenhoidon, järjestämisestä annetun lain mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa ja merenhoitosuunnitelmassa on esitetty hankkeen vaikutusalueen vesien tai meriympäristön tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista.

Ympäristönsuojelulain ja varovaisuusperiaatteen soveltaminen nyt kysymyksessä olevaan hankkeeseen

Vanhan vesilain 1 luvun 19 §:n 1 momentin mukaan sen lisäksi, mitä 1 luvun 12 - 15 §:ssä säädetään, tarvitaan lupa muun muassa vesilain 1 luvun 30 §:ssä tarkoitettuun vesistön ruoppaamiseen ja 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettuun ruoppausmassan sijoittamiseen vesialueelle myös silloin, kun siitä voi aiheutua ympäristönsuojelulain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua pilaantumista vesialueella. Ympäristölupaa ei tällöin tarvita. Vesilain 2 luvun 1 a §:n mukaan käsiteltäessä 1 luvun 19 §:n 1 momentissa tarkoitettua lupa-asiaa, on lisäksi soveltuvin osin noudatettava, mitä ympäristönsuojelulain 41 - 44, 46, 55, 57 ja 58 §:ssä säädetään.

Ympäristönsuojelulain 4 §:n 1 momentin mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa on periaatteena muun muassa, että menetellään toiminnan laadun edellyttämällä huolellisuudella ja varovaisuudella ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi sekä otetaan huomioon toiminnan aiheuttaman pilaantumisen vaaran todennäköisyys, onnettomuusriski sekä mahdollisuudet onnettomuuksien estämiseen ja niiden vaikutusten rajoittamiseen (*varovaisuus- ja huolellisuusperiaate*) (2 kohta). Varovaisuusperiaate merkitsee sitä, että epävarmuuteen liittyvät tekijät huomioidaan päätöksentekotilanteessa ja ympäristövaikutuksia koskevien tietojen puuttuminen otetaan lupaharkinnassa huomioon (Hallituksen esitys 84/1999 vp, s. 42).

Ympäristönsuojelulain 2 §:n 1 momentin mukaan ympäristönsuojelulakia sovelletaan toimintaan, josta aiheutuu tai saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista siten kuin ympäristönsuojelulaissa säädetään. Lisäksi ympäristönsuojelulakia sovelletaan toimintaan, jossa syntyy jätettä, sekä jätteen hyödyntämiseen tai käsitelyyn.

Ympäristönsuojelulaki on ympäristön pilaantumisen torjuntaa koskeva yleislaki. Ympäristönsuojelulain soveltamisala suhteessa vesilakiin ratkaistaan lähinnä pi-

laantumisen ja sen aiheuttamistavan mukaisesti. Vesilain sääntelyn piiriin kuuluu sellainen vesiympäristön muuttaminen, josta aiheutuu vanhan vesilain 1 luvun 15 §:ssä tarkoitettuja pilaantumiseen rinnastettavia seurauksia. Vesitaloushankkeiden sääntely on vesilaissa, vaikka eräistä hankkeista saattaa aiheutua pilaantumista ja niihin voi liittyä päästöjä. Tällaisia ovat esimerkiksi juuri ruoppausmassan otto ja läjitys, joista säädetään saman lain 1 luvun 19 §:ssä. Tällaisiin hankkeisiin sovelletaan vesilain menettely- ja harkintasäännöksiä, mutta myös ympäristönsuojelulain pilaantumista koskevat vaatimukset on kuitenkin otettava huomioon (Hallituksen esitys 84/1999 vp, s. 36 ja 37).

Ympäristönsuojelulain 3 §:n 1 momentin mukaan ympäristönsuojelulaissa tarkoitetaan ympäristön pilaantumisella sellaista ihmisen toiminnasta johtuvaa aineen, energian, melun, värinän, säteilyn, valon, lämmön tai hajun päästämistä tai jättämistä ympäristöön, jonka seurauksena aiheutuu joko yksin tai yhdessä muiden päästöjen kanssa terveyshaittaa, haittaa luonnolle ja sen toiminnoille, luonnonvarojen käyttämisen estymistä tai melkoista vaikeutumista, ympäristön yleisen viihtyisyyden tai erityisten kulttuuriarvojen vähentymistä, ympäristön yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvuuden vähentymistä, vahinkoa tai haittaa omaisuudelle taikka sen käytölle tai muu näihin rinnastettava yleisen tai yksityisen edun loukkaus.

Ympäristön pilaantumista ei kuitenkaan ole lain mukaan ympäristön tilan huonontaminen tai muu turmeleminen, jos seuraus aiheutetaan ympäristöä muuttamalla, kuten rakentamalla, kaivamalla tai vanhan vesilain 1 luvun 15 §:n vastaisesti vesistöä muuttamalla. Tällainen ympäristön rakenteellinen pilaantuminen ei kuulu ympäristönsuojelulain soveltamisalaan (Hallituksen esitys 84/1999 vp, s. 39).

Johtopäätös varovaisuusperiaatteesta

Edellä mainitun perusteella ympäristönsuojelulakia ei sovelleta nyt kysymyksessä olevaan hankkeeseen muutoin kuin siltä osin kuin kysymys on vanhan vesilain 2 luvun 1 a §:ssä säädetyllä tavalla saman lain 1 luvun 19 §:n 1 momentissa tarkoitettua lupa-asiaa käsiteltäessä sovellettavista ympäristönsuojelulain säännöksistä. Näin ollen nyt kysymyksessä olevaan vesitaloushankkeeseen ei sellaisenaan sovelleta myöskään ympäristönsuojelulain 4 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaista varovaisuusperiaatetta, ellei ruoppausten osalta vanhan vesilain 1 luvun

19 §:stä muuta johdu, eikä hankkeesta aiheutuvia, vesiluontoa rakenteellisesti muuttavia toimenpiteitä näin ollen voida arvioida ympäristönsuojelulain 4 §:n 1 momentin 2 kohdan näkökulmasta.

Näin ollen myöskään hankkeen vesiympäristöä muuttavia vaikutuksia luonnonolosuhteisiin ei arvioida ympäristönsuojelulain 42 §:n mukaisesti, lukuun ottamatta ruoppauksesta ja ruoppausmassojen läjityksestä mahdollisesti aiheutuvaa pilaantumista tai pilaantumisen vaaraa arvioitaessa.

Sen sijaan vesilain mukaisessa lupaharkinnassa tulee huomioida oikeuskäytännöstä ilmenevä yleinen ympäristöoikeudellinen varovaisuusperiaate, jonka mukaan muun muassa tiettyihin ympäristöä suojeleviin toimenpiteisiin ryhtymisen esteenä ei ole täyden tieteellisen varmuuden puuttuminen toimenpiteen seurauksista ja jonka ilmentymänä vesioikeudellisten haittojen ja muiden edunmenetyksen arvioinnissa on otettava huomioon paitsi vesiluonnolle aiheutuvat haitalliset muutokset, myös tällaisten muutosten vaara. Joka tapauksessa varovaisuusperi-

aatteen eräänä ilmentymänä asian yhteydessä esitetyssä selvityksessä olevat, mahdollisesti kutakin seikkaa koskevan perustutkimuksen puutteesta johtuvat epävarmuustekijät hankkeen erilaisista vaikutuksista vesiluontoon on huomioitava asianmukaisesti vesilain mukaisen luvan myöntämisen edellytyksiä harkittaessa.

Hankkeen vaikutukset vesiluontoon, kalastoon ja kalastukseen

Rakentamisen aikaiset vaikutukset

Suurhiekan alueella on huomattava merkitys Perämeren ammattikalastukselle. Suullisessa käsittelyssä esitetyn selvityksen mukaan Suurhiekan alueella kalasti vuosina 2008-2010 keskimäärin 15 ammattikalastajaa, joiden vuosittainen verkko- ja rysäsaalis oli noin

27 000 kg ja troolisaalis noin 280 000 kg. Troolisaalis on silakkaa, jossa sivusaaliina maivaa. Verkko- ja rysäpyynnin saalis on pääosin kari- ja vaellussiikaa sekä ahventa, lohta ja taimenta. Vuosisaaliin arvo oli noin 126 000 euroa. Hakeemukseen liitetyn selvityksen perusteella saalis vuonna 2006 oli noin 339 000 kg ja sen arvo 170 000 euroa. Kaapelireitin alueella ammattikalastuksen saalis oli vastaavasti verkko- ja rysäpyynnissä noin 2 500 kg ja troolipyynnissä 8 000 kg.

Kotitarve- ja virkistyskalastus on Suurhiekan alueella vähäistä, koska alue on kaukana rannikolta. Sen sijaan kaapelireitin alue, erityisesti Haukiputaan-lin edusta on tärkeä myös kotitarve- ja virkistyskalastukselle.

Tuulivoimaloiden perustusten rakentamisesta ja niiden välisten kaapeleiden asentamisesta sekä merisähköasemien ja suurjännitekaapelin rakentamisesta ruoppauksineen aiheutuu haittavaikutuksia alueen vesiluonnolle, kalastolle ja kalastukselle. Rakentamisen aikaisten vaikutusten voidaan asiassa saadun selvityksen perusteella katsoa olevan tuulivoimapuiston merkittävimpiä haittavaikutuksia.

Haittaa aiheutuu ruoppaus- ja läjitystoimenpiteiden aiheuttamasta sedimentin sekoittumisesta veteen, mikä saattaa aiheuttaa vesikasveille valon puutetta ja kaloille ongelmia sedimentin joutuessa kiduksiin sekä toisaalta ravinnonhankinnan suhteen samoin kuin kudun epäonnistumista, mikäli vesipatsaaseen sekoittunut sedimentti peittää mädin tai estää sen tarttumisen kiintoaineen peittämään vesikasvillisuuteen. Toisaalta näitä haittavaikutuksia vähentää se, että tuulivoimaloiden alueella pohjasedimentti on raekooltaan lähinnä hiekkaa tai hienoa hiekkaa. Tällöin sedimentti ei leviä ruoppaus- ja läjitystoimenpiteiden vuoksi yhtä kauas kuin hienojakoisempi sedimentti. Karkeampi maa-aines myös laskeutuu nopeammin. Tällöin haittavaikutukset voivat jäädä ajallisesti ja paikallisesti rajoituksi.

Läjitysalueita koskevien tutkimustulosten perusteella Suurhiekan itäpuolisella alueella läjityksestä aiheutuvat sameusvaikutukset tulevat ulottumaan pidemmälle kuin lounaispuolisella läjitysalueella, mutta toisaalta itäpuolen alueen virtaukset eivät ole herkkiä tuulille. Lounaispuolen läjityspaikka puolestaan on avoin tuulille, mutta samentuman laajuus jää suhteellisen pieneksi vähäisillä tuulennopeuksilla. Lisäksi lounaispuolen läjitysalueella on havaittu esiintyvän merkittävää luontaista sameusarvojen kasvua, mikä viittaa siihen, että alueella tapahtuu muutoinkin vesimassan sekoittumista säännöllisesti. Vesiluontoa ja kalastoa koskevassa erillisraportissa on todettu, että Suurhiekan olosuhteiden

perusteella on arvioitu kovien tuulien aikana veden kiintoainepitoisuuden nousevan matalikolla jopa 1 000 milligrammaan litrassa. Näin ollen runsaankaan sedimenttimäärän sekoittuminen veteen ei välttämättä eroa huomattavasti alueella luontaisestikin ajoittain tapahtuvasta sekoittumisesta.

Vesistötöiden ei myöskään katsota aiheuttavan ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua päästöstä johtuvaa pilaantumista alueella, kun otetaan huomioon ruoppausmassojen koostumus, jossa orgaanisen aineksen pitoisuus on vähäinen ja kuiva-ainepitoisuus korkea. Lisäksi ruoppausmassoista otettujen näytteiden haitta-ainepitoisuudet ovat olleet vähäisiä ja normalisoituina alle ympäristöministeriön ruoppaus- ja läjitysohjeen haitta-ainetason 1. Suunnittelualueella ei ole myöskään kuormituslähteitä. Toisaalta suurjännitekaapelien alueella on havaittu haitta-ainetason 1 ylittymistä nikkelin ja sinkin sekä mineraaliöljyn osalta sedimentin pintakerroksessa (0 - 5 cm). Selvityksessä on kuitenkin arvioitu, että haitta-ainetason 1 ylityksillä on vesistö- ja kalatalousvaikutusten kannalta vähäinen merkitys, kun otetaan huomioon hienojakoisen sedimentin määrä ja se, että ruopattava alue on pääosin eroosiopohjaa ja että ruoppausmäärät ovat vähäisiä eikä massoja kuljeteta muualle, vaan ne siirretään takaisin ruopattavaan kaapeliin.

Pohjan kasvillisuus ja pohjaeläimistö sekä kalojen kutualueet menetetään perustusten alta pysyvästi ja tuulivoimaloita yhdistävien kaapeleiden, läjitysalueiden ja suurjännitekaapeleiden alta väliaikaisesti. Toisaalta on huomattava, että asiassa saadun selvityksen perusteella tuulivoimaloiden perustusten alueella ei ole juurikaan vesikasvillisuutta, koska pohja on liikkuvaa hiekkaa, joka on huono kasvualusta useimmille vesikasveille. Suurhiekkana tunnettu ennen kaikkea tärkeänä silakan lisääntymisalueena ja lisäksi silakka houkuttelee paikalle muun muassa siikoja ja ahvenia, jotka syövät silakan mätää. Silakka voi kutea lähes missä tahansa Suurhiekan alueella, mutta asiassa esitetyn selvityksen mukaan tärkeimpiä ja tunnetuimpia kutualueita ovat ennen kaikkea Ulko-Pallosen ympäristö, K-matala ympäröivine kivikoineen sekä Pohjoispään kivikko ja sen länsipuoliset matalat. Lisäksi karisien ja harjuksen kutualueet ovat pääosin hankealueen ulkopuolella. Tunnetut kutualueet on rajattu hankealueen ulkopuolelle, mistä syystä voidaan katsoa, ettei hankkeen rakentaminen tule aiheuttamaan huomattavia vahingollisia muutoksia kalojen kutualueilla.

Rakentamistöistä aiheutuu melua ja liikennettä, jotka saattavat karkottaa kaloja. Melun ja muun häiriön onkin todettu olevan jopa ruoppausten aiheuttamaa samennusta merkittävämpiä kaloja karkottavia tekijöitä. Melu ja samentuminen voivat tutkimusten mukaan karkottaa kaloja jopa useiden kilometrien etäisyydelle ruoppausalueesta, etenkin kun otetaan huomioon, että Suurhiekan matalikko on avointa aluetta, jossa ei ole melua ja muita haittavaikutuksia lieventäviä, esteenä toimivia saaria. Kaloja karkottavan vaikutuksen vuoksi rakentamisen aikaisesta ruoppaamisesta aiheutuu haitallisia vaikutuksia ammattikalastukselle. Kun kuitenkin otetaan huomioon, että vaikutukset ovat melko lyhytaikaisia ja että aluehallintoviraston päätöksessä on määräys luvan saajan velvollisuudesta korvata ammattikalastukselle aiheutuneet haitat ensisijaisesti sopimusteitse tai aluehallintoviraston ratkaistavana hakemusasiana, hallinto-oikeus katsoo, etteivät rakentamisen aikaiset vaikutukset aiheuta huomattavaa vahinkoa ammattikalastukselle.

Suurjännitekaapelin reitillä harjoitetaan asiassa saadun selvityksen mukaan runsaasti virkistyskalastusta. Hallinto-oikeus kuitenkin katsoo, että virkistyskalastukselle aiheutuvat haitat rajoittuvat ennalta arvioiden kaapelien rakentamisai-

kaan ja ovat lisäksi paikallisia.

Käytön aikaiset vaikutukset

Asiassa saadun selvityksen mukaan tuulivoimaloiden perustusten kautta voi veden kantautua tuulivoimaloiden ääntä. Kalat aistivat vedenalaisia ääniä ja voivat olla herkkiä jo hyvin matalataajuuksiselle äänelle. Vedenalaiset äänet voivat joko karkottaa kaloja tai kalat voivat suuntautua ääntä kohti. Vaikutukset voivat johtaa muutoksiin kalojen vaellusreiteissä sekä syönnös- tai kutualueiden välillä. Kalojen on kuitenkin tutkimuksissa havaittu sopeutuvan voimalameluun.

Lisäksi tuulivoimapuisto voi aiheuttaa valo- ja varjovaikutuksia, ja valon ja varjon vaihtelu voi aiheuttaa kalassa samanlaisen pakoreaktion kuin sen saalistajan aiheuttama varjo. Asiassa saadun selvityksen mukaan voimalat käynnistyvät vasta tuulen puhaltaessa noin 4 metrin sekuntivauhdilla, jolloin aallokko rikkoo vedenpinnan alapuolelle näkyviä varjoja. Aallokko ei kuitenkaan välttämättä poista kaikkea valon ja varjon vaihtelusta kalastolle ja muulle vesieliöstölle aiheutuvaa haittaa.

Tuulipuistoalueelle rakennettavat perustukset voivat muuttaa virtauksia paikallisesti. Lisäksi voimaloiden perustuksista aiheutuva niin sanottu riuttaefekti voi vaikuttaa kaloihin. Varsinaisesta riuttaefektistä aiheutuvat vaikutukset arvioidaan asiassa saadun selvityksen mukaan kuitenkin myös myönteisiksi kalojen kannalta, kun alueelle muodostuu kovia pohjia, jotka voivat toimia levien kasvu-alustana ja näin myös kalojen kutualueena. Lisäksi riuttaefektin vaikutuksesta alueelle muodostuu lisää suoja-alueita.

Merikaapelit saattavat suojaamattomina aiheuttaa haittaa kalastukselle, kuten troolaukselle. Lisäksi kaapeleiden sähkömagneettisilla kentillä voi olla vaikutusta kalojen vaelluksiin. Sähkömagneettisen kentän on todettu vaikuttavan kaloihin toisaalta houkuttelevasti, toisaalta karkottavasti, lajista riippuen. Valituksenalaisen päätöksen lupamääräyksessä 3 on velvoite kaivaa kaapelit meren pohjaan hakemuksen liitteessä 10.6 olevien karttojen mukaisesti, tuulipuistoalueella 3 metrin syvyyteen ja suurjännitekaapelin osalta 1 - 2 metrin syvyyteen. Velvoite vähentää kaapeleiden sähkömagneettisesta kentästä mahdollisesti aiheutuvia haittavaikutuksia, kun eliöstön etäisyys kaapeleihin kasvaa merenpohjaan upottamisen seurauksena. Lisäksi lupamääräyksessä 3 on velvoite kaivaa kaapelit meren pohjaan tai suojata ne meren pohjassa hakemuksen täydennyksenä aluehallintovirastoon 10.4.2010 toimitetuista pyyntipaikkoja koskevista kartoista ilmenevien troolausreittien alueella troolikalastuksen mahdollistavalla tavalla. Näin ollen troolikalastukselle kaapeleista aiheutuvat haitat on aluehallintoviraston päätöksessä määrätty estettäväksi.

Oikeudellinen arvio ja johtopäätökset

Asiassa saadun selvityksen perusteella tuulivoimaloista aiheutuu haittaa alueen vesieliöstölle ja kalastukselle. Merkittävintä haittaa aiheuttavat perustusten, kaapeleiden ja sähköasemien rakennustyöt, joihin sisältyvät mittavat ruoppaukset ja läjitykset. Lisäksi voimala- ja kaapelirakenteet ja niiden käytöstä aiheutuvat vaikutukset voivat aiheuttaa haittaa erityisesti kalastolle ja kalastukselle myöhemminkin. Toisaalta, kun otetaan huomioon erityisesti hankkeen rajaaminen siten, että kalaston ja kalastuksen kannalta tärkeimmät alueet, Ulko-Pallonen, K-matala ja Pohjoiskivikko jäävät hankealueen ulkopuolelle ja se, että sinänsä mitta-

vien ruoppausten ja läjitysten vaikutukset ovat väliaikaisia eivätkä ne kohdistu koko alueeseen samanaikaisesti, samoin kuin se että alueella tapahtuu asiassa saadun selvityksen mukaan luonnonolosuhteista, kuten jään ja myrskyn vaikutuksesta muutoinkin muun muassa huomattavaa kiintoaineen sekoittumista veteen ja pohjan muokkaantumista, josta eliöstö kykenee ainakin ajan kuluessa palautumaan, hallinto-oikeus katsoo, ettei hankkeesta voi aiheutua vanhan vesilain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitettuja seurauksia. Lisäksi on huomioitava, että aluehallintoviraston päätöksessä on asetettu lupamääräykset ammattikalastukselle aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi ja velvollisuus korvata ammattikalastukselle aiheutuneet haitat.

Asiassa saadun selvityksen perusteella on selvää, että hankkeesta aiheutuu vanhan vesilain 2 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua suurempi yleisen tai yksityisen edun loukkaus, joten luvan myöntämisen edellytyksenä on, että rakentamisesta saatava hyöty on siitä johtuvaan vahinkoon, haittaan ja muuhun edunmenetykseen verrattuna huomattava. Hyöty on määrättävä siten kuin 2 luvun 11 §:ssä säädetään.

Asiassa vanhan vesilain 2 luvun 6 §:n ja 11 §:n tarkoittamina hyötyinä ja haittoina huomioon otettavat seikat ovat pääsääntöisesti raha-arvoltaan vaikeasti määrittävissä ja hankkeella ja erityisesti menetettävillä eduilla on raha-arvon lisäksi muutakin merkitystä, mistä syystä luvan edellytyksiä harkittaessa keskeiseksi muodostuu hankkeen ja menetettävien etujen merkityksen arviointi saman lain 2 luvun 11 §:n 3 momentin tarkoittamalla tavalla yleiseltä kannalta katsottuna.

Nyt kysymyksessä oleva hanke on tarpeen tuulivoimaloiden rakentamiseksi ja sähkönsiirtämiseksi mantereelle. Hakemuksessa ilmoitettua takuuhintaa käyttäen Suurhiekkan vuotuisen sähköntuotannon arvo on 125 miljoonaa euroa. Suurhiekkan tuulivoimaloiden arvioitu sähköntuotanto on 1,5 TWh vuodessa. Työ- ja elinkeinoministeriön asettaman syöttötariffityöryhmän väliraportin mukaan vuonna 2009 sähkönsiirtämisen markkinahinnan pitkän aikavälin keskiarvo on ollut noin 40 euroa/MWh. Tällä hinnalla tuotannon arvo on noin 60 miljoonaa euroa vuositaittain. Syöttötariffityöryhmän esittämän takuuhinnan 83,5 euroa/MWh mukaan hyöty olisi 125 miljoonaa euroa vuodessa. Takuuhintaan sisältyy yhteiskunnan tuotantotuki tuulivoimalla tuotetulle energialle uusiutuvan energian käytön lisäämiseen. Kun vanhan vesilain

2 luvun 11 §:n nojalla on arvioitava hyödyn merkitystä myös yleiseltä kannalta, yhteiskunnan maksamaa tukea ei voi ottaa huomioon hyötynä. Hallinto-oikeus katsoo tämän takia, että vesilain mukaisessa intressivertailussa hakijan hyötynä on otettava huomioon tuotetun sähkönsiirtämisen arvona noin 60 miljoonaa euroa vuositaittain.

Tuulivoima kuuluu uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä sekä direktiivien 2001/77/EY ja 2003/30/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/28/EY (jäljempänä "direktiivi 2009/28/EY")

2 artiklan mukaan uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian määritelmään. Saman direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaan kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että 5 - 11 artiklan mukaisesti laskettu uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian osuus energian kokonaisloppukulutuksesta on vuonna 2020 vähintään yhtä suuri kuin liitteessä I olevassa A-osassa olevan taulukon kolmannessa sarakkeessa asetettu kansallinen kokonaistavoite uusiutuvista lähteistä peräisin olevalle energialle kyseisenä vuonna. Tällaiset pakolliset kansalliset kokonaistavoitteet ovat yhdenmukaisia sen tavoitteen kanssa, jonka mukaan uusiutuvista

lähteistä peräisin olevan energian osuuden on oltava vähintään 20 prosenttia energian kokonaisloppukulutuksesta yhteisössä vuonna 2020. Jotta 3 artiklassa säädetyt tavoitteet voidaan saavuttaa helpommin, kukin jäsenvaltio edistää energiatehokkuutta ja energiansäästöä sekä kannustaa niihin. Liitteen 1 kohdan A mukaan Suomen kansallinen kokonaistavoite uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian osuudeksi kokonaisloppukulutuksesta on 38 prosenttia.

Direktiivin 2009/28/EY 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti on laadittu Suomen kansallinen toimintasuunnitelma uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian edistämisestä (Työ- ja elinkeinoministeriö, Energiaosasto). Suunnitelman mukaan ilmasto- ja energiastrategian mukaisesti tuulivoiman tuotanto nostetaan 6 terawattituntiin vuoteen 2020 mennessä. Tuulivoiman edistämiseksi otettiin vuonna 2011 käyttöön markkinaehtoinen syöttötariffijärjestelmä.

Suurhiekan tuulivoimaloista saatavan energian määrä, noin 1,5 terawattituntia, vastaisi neljäsosaa Suomen kansallisen toimintasuunnitelman mukaisesta tavoitteesta. Erilaiset suunnitelmat ja ohjeet eivät sinänsä ole lupaharkinnassa velvoittavia, ellei niiden asemasta lupaharkinnassa ole erikseen säädetty. Suunnitelmat voidaan kuitenkin ottaa huomioon suoritettaessa vanhan vesilain 2 luvun 6 §:n mukaista intressivertailua. Hallinto-oikeus katsoo, että Suurhiekan tuulivoimaloilla tuotettavan energian määrä ja sen merkittävä osuus Suomen kansallisesta tavoitteesta tuulivoimatuotannosta voidaan ottaa huomioon saman lain 2 luvun 11 §:n 1 momentissa tarkoitettuna yleisenä etuna.

Yleiseltä kannalta hankkeesta saatava hyöty on uusiutuvan energian tuotannon lisääminen, johon Suomen valtio on sitoutunut.

Valittaja on tuonut esiin sen, että tuulivoimatuotannon lopettamisesta aiheutuu haitallisia vaikutuksia. Kun kuitenkin otetaan huomioon, että aluehallintoviraston päätöksellä on annettu hakijalle toistaiseksi voimassa oleva lupa hankkeen toteuttamiseen, hallinto-oikeus katsoo, ettei toiminnan lopettamisesta mahdollisesti aiheutuvia haittavaikutuksia voida tässä yhteydessä huomioida vesilain mukaista intressivertailua toteutettaessa.

Valittaja on vedonnut siihen, että kysymyksessä oleva hanke olisi kannattamaton ilman yhteiskunnan tukea. Valittaja on myös tuonut esiin, että tuulivoiman rakentaminen merelle on kalliimpaa kuin maalle. Lisäksi valittajan mukaan hankkeen toteuttamisaikaa on valittu muulla perusteella kuin intressivertailussa huomioitavalla sijainninvalintaperusteella; nyt valitun paikan seurauksina ovat suuret ympäristövaikutukset. Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjaratkaisusta KHO:2002:64 ja KHO:2008:58 ilmenevän periaatteen mukaan hankkeen kannattavuus tai kannattamattomuus on kuitenkin etuvertailussa merkityksentä, koska hankkeen kustannukset otetaan etuvertailussa huomioon vain vanhan vesilain 2 luvun 6 §:n

2 momentissa ja 11 §:n 2 momentissa säädetyiltä osin, jolloin rakentamiskustannukset on jätettävä huomiotta. Sen sijaan ratkaisusta KHO:2008:58 ilmenee, että intressivertailussa on otettava huomioon mahdollisuus toteuttaa hanke haitattomalla tavalla, jos sellainen vaihtoehto todennäköisesti on olemassa. Esimerkiksi hankkeen toteuttaminen hakemuksen mukaisena edullisemmin kuin muilla tavoin, ei merkitse valitun vaihtoehdon etusijaa. Hallinto-oikeus katsoo, että lupaharkinnan kohteena on lähtökohtaisesti ainoastaan hakemuksessa esitetty hankevaihtoehto. Arvioinnissa on kuitenkin otettava huomioon vanhan vesilain 2 luvun 3 §, jonka mukaan rakentaminen on suoritettava mahdollisimman haitattomasti. Hallinto-oikeus katsookin, että sanotun pykälän tarkoittama haitattomuus-

edellytys ja korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjaratkaisusta 2008:58 ilmenevä vaihtoehtojen huomioiminen intressivertailussa tarkoittaa tässä hankkeessa nimenomaan hankkeen sijoituspaikan suunnittelua siten, että hankkeen tavoite toteutetaan mahdollisimman haittomasti, mutta ei kuitenkaan sitä, että hankkeen vaikutuksia tulisi arvioida suhteessa täysin eri tavoin toteutettavaan tuulivoimahankkeeseen, kuten maalle rakennettavaan tuulivoimaan, etenkin kun tällaisen maalle rakennettavan hankkeen vaikutuksia ei voida tämän hankkeen yhteydessä arvioida.

Valittajan mukaan hankkeesta aiheutuvana hättana on otettava huomioon, että tuulivoimaloiden huoltotarpeen vuoksi huoltoväyliä jouduttaisiin ruoppaamaan uudelleen, koska väylät täyttyvät merivirtausten ja aaltoenergian vuoksi. Tämä aiheuttaisi toistuvaa luonnonolojen muuttamista vastaisuudessakin. Lisäksi valittaja on todennut, ettei hakijan ilmoitus siitä, että tuulivoimaloiden huollossa käytettävä kalusto on pienempää kuin rakentamisessa käytettävä, pidä täysin paikkaansa, koska voimaloiden koneikkojen, turbiinien ja runkojen huoltoa varten varsin järeä kalusto on tarpeellista, ja tämä edellyttää ruopattujen väylien ylläpitoa.

Hallinto-oikeuden toimittamassa suullisessa käsittelyssä on kuultu todistajana Jussi Mälkiää rakennus-, huolto- ja kunnossapitotöissä käytettävästä kalustosta. Mälkiä on kertonut muun muassa, että Suurhiekkan hankkeessa ei tarvita asentamisen jälkeisiä ruoppauksia, koska huolto voidaan hoitaa 3 - 5 metrin syvyyksellä ja jopa kahden metrin syvyyksellä tarvittaessa. Tällä on suuri merkitys sekä ympäristövaikutusten että taloudellisten vaikutusten kannalta. Lisäksi voimaloiden talvihuollossa voidaan käyttää monia vaihtoehtoja, kuten hydrokopteria, helikopteria ja laivaa. Mälkiän mukaan suuretkin laitteistojen osat voidaan tarvittaessa vaihtaa ilman ruoppauksia. Hallinto-oikeus katsoo, että Jussi Mälkiän kertoman perusteella on todennäköistä, ettei alueella tarvitse tehdä tuulivoimaloiden asennusten jälkeisiä ruoppaustoimenpiteitä. Näin ollen huoltotoimenpiteistä aiheutuvia ruoppauksia ei oteta huomioon arvioitaessa hankkeesta aiheutuvia haittoja vesilain mukaisen intressivertailun tarkoituksessa.

Vanhan vesilain 2 luvun 11 a §:n mukaan rakentamisesta aiheutuvaa hyötyä, vahinkoa ja haittaa saman luvun 11 §:n mukaan arvioitaessa on otettava huomioon, mitä vesienhoidon, sittemmin vesienhoidon ja merenhoidon, järjestämisestä annetun lain mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa ja merenhoitosuunnitelmassa on esitetty hankkeen vaikutusalueen vesien tai meriympäristön tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista. Aluehallintoviraston päätöksen perusteluissa vesienhoitosuunnitelman ja siihen liittyvän toimenpideohjelman osalta esitetyin perustein ja lisäksi ruoppausalueen sedimenttien laadusta ja haittomuudesta asiassa esitetyt tiedot huomioon ottaen hallinto-oikeus katsoo, että hanke ei vaaranna vuoteen 2015 hyväksytyssä Oulujoen-Iijoen vesienhoitosuunnitelmassa esitettyjä tavoitteita.

Hallinto-oikeus katsoo, asiassa hankkeen vaikutuksista saatu, edellä selostettu ja vesilain mukaisesti suoritettua intressivertailussa arvioitu selvitys huomioon ottaen, yleisen ympäristöoikeudellisen varovaisuusperiaatteen valossa tarkasteltuna, että hankkeesta saatava hyöty on siitä johtuvaan vahinkoon, hättään ja muuhun edunmenetykseen verrattuna huomattava ja näin ollen luvan myöntämisen edellytykset ovat olemassa.

3. Kalatalousmaksua koskevat vaatimukset

Vanhan vesilain 2 luvun 22 §:n 1 momentin mukaan, jos vesistöön rakentamisesta aiheutuu kalastolle tai kalastukselle ilmeistä vahinkoa, on luvan saaja velvoitettava ryhtymään toimenpiteisiin kalastolle tai kalastukselle aiheutuvien vahinkojen ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi sekä tarvittaessa toimenpiteiden tuloksellisuuden tarkkailuun sillä vesialueella, johon toimenpiteen vahingollinen vaikutus ulottuu (*kalatalousvelvoite*). Toimenpiteenä voi rakentamisen ja sen vaikutusten laadun mukaan olla kalanistutus, kalatie tai muu toimenpide tai näiden yhdistelmä.

Samana pykälän 3 momentin mukaan, jos 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden suorittaminen rakentajan toimesta aiheuttaisi niillä saavutettavaan hyötyyn verrattuna hänelle kohtuuttomia kustannuksia taikka kalatalousvelvoitteen määräämistä ei muusta syystä ole pidettävä tarkoituksenmukaisena, rakentaja on määrättävä suorittamaan kalatalousvelvoitteen tai sen osan asemesta siten korvattavan velvoitteen kohtuullisia kustannuksia vastaava maksu kalatalousviranomaisen käytettäväksi 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamiseen (*kalatalousmaksu*) sillä vesialueella, johon toimenpiteen vahingollinen vaikutus ulottuu. Aluehallintovirasto voi tarvittaessa antaa maksunsaajalle määräyksiä maksun käytöstä.

Kalatalousmaksusta on määrätty aluehallintoviraston valituksenalaisen päätöksen lupamääräyksessä 18. Luvan saaja on velvoitettu suorittamaan suurjännitekaapeleiden rakentamisesta ja muista töidenaloittamisluvassa mukaisista töistä kalatalousmaksuna 1.000 euroa vuodessa niinä vuosina kuin kysymyksessä olevia töitä tehdään. Tuulivoimaloiden rakentamisvuosilta ja kahdelta seuraavalta vuodelta kalatalousmaksu on 25.000 euroa vuodessa ja sen jälkeen 5.000 euroa vuodessa.

Hankkeesta ammattikalastukselle aiheutuvat vahingot on määrätty erikseen korvattavaksi. Kalatalousmaksun tarkoitus on kompensoida muut kalataloudelliset menetykset yleiselle edulle ja kotitarve- ja virkistyskalastukselle. Tuulivoimapuisto on sijoitettu niin, että Suurhiekan alueen tärkeimmät pyyntipaikat ja kalan kutupaikat jäävät hankealueen ulkopuolelle. Ruoppausten ja läjitysten aiheuttamat vaikutukset ovat ennalta arvioiden lyhytaikaiset ja kiinteiden rakenteiden vaikutus ennalta arvioituna pieni. Hallinto-oikeus arvioi tämän takia aluehallintoviraston perusteluihin viitaten ja hallinto-oikeuden suullisessa käsittelyssä saadun selvityksen perusteella, että luvassa määrätty maksu on riittävä.

Valittaja on kalatalousmaksun korottamista koskevan vaatimuksensa lisäksi vaatinut, että kalatalousmaksu tulee käyttää istutustoimintaan ja että istutussuunnitelma tulee tehdä yhdessä kalatalousviranomaisen ja ammattikalastajien kanssa. Vanhan vesilain 2 luvun 22 §:n 3 momentin mukaan aluehallintovirasto voi tarvittaessa antaa maksunsaajalle määräyksiä maksun käytöstä. Aluehallintoviraston päätöksessä ei ole sanotun lainkohdan mahdollistamalla ja tarkoittamalla tavalla määrätty kalatalousmaksun käytöstä, vaan lupamääräyksen 18 mukaan kalatalousmaksu on ensisijaisesti käytettävä hankealueella kalojen lisääntymisen heikentymisestä aiheutuvan kalaston vähenemisen kompensoimiseen kalapoi- kasten istutuksin tai muilla toimenpiteillä.

Nyt kysymyksessä olevaan hankkeeseen sovellettavassa vanhassa vesilaissa (264/1961) ei ole säännöksiä kalatalousmaksun käyttöä koskevasta päätöksestä. Kalastuslain 79 §:n 1 momentin ja 82 §:n

1 momentin mukaan kalastusalueilla on velvollisuus laatia aluettaan koskeva

käyttö- ja hoitosuunnitelma, joka tulee ottaa huomioon kalatalousmaksujen käytössä. Kalastuslain 71 §:n 1 momentin ja 73 §:n

1 momentin 4) kohdan nojalla kalastusalueeseen kuuluvilla kalastusalueella toimivilla ammattikalastajien järjestöjen edustajilla on mahdollisuus osallistua kalastusalueen päätöksentekoon. Kalatalousmaksun käyttösuunnitelman lopullinen sisältö ei erimielisyyden ilmetessä kuulu kalatalousviranomaisen päätettäväksi, vaan suunnitelmaa koskevat erimielisyydet on tarvittaessa mahdollista saattaa aluehallintoviraston käsiteltäväksi vesilain mukaisessa järjestyksessä. Edellä olevan perusteella kalatalousmaksun käytöstä ei ole tämän vesitalousluvan yhteydessä tarpeen määrätä aluehallintoviraston päätöksen lupamääräyksestä 18 ilmenevästä tarkemmin.

4. Töidenaloittamislupa

Vanhan vesilain 2 luvun 26 §:n 1 momentin mukaan aluehallintovirasto voi lupapäätöksessään oikeuttaa hakijan ryhtymään jo ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulevista yrityksen toteuttamista tarkoitaviin töihin ja työn suorittamiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin (*töidenaloittamislupa*). Tällainen lupa voidaan myöntää, jos töiden kiireellistä aloittamista on pidettävä tärkeänä pitkäaikaiseen, hakemuksen perustava olevaan rakentamissuunnitelmaan sisältyvän työn aloittamiseksi tai valmistamiseksi (1 kohta) tai töiden lykkääntymisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa vahinkoa ja sen aloittaminen voi tapahtua tuottamatta muille vesien käyttömuodoille tai luonnolle ja sen toiminnalle huomattavaa pysyvää haittaa, jos lupa muutoksenhaun johdosta evätään tai sen ehtoja muutetaan (2 kohta) taikka kysymys on hankkeesta, johon aluehallintovirasto on antanut luvan 2 luvun 6 §:n 1 tai 3 momentin nojalla ja joka ei sanottavasti vaikuta vesioihin.

Saman pykälän 2 momentin mukaan töiden aloittamisluvassa voidaan myöntää oikeus vain sellaisiin töihin ja toimenpiteisiin, joiden suorittamisen jälkeen olot voidaan olennaisilta osin palauttaa entisen veroisiksi siinä tapauksessa, että lupa evätään tai sen ehtoja muutetaan. Työt ja toimenpiteet on lupapäätöksessä mahdollisuuksien mukaan yksilöitävä.

Kysymyksessä on pitkäaikainen rakennushanke, joka sisältää useita eri vaiheita. Asiassa saadun selvityksen mukaan hankkeen rakentamisessa tarvittavan asennuskaluston saatavuus on sen poikkeuksellisuuden vuoksi aikataulusidonnaista. Hallinto-oikeus katsoo, että töiden kiireellistä aloittamista on pidettävä tärkeänä pitkäaikaiseen, hakemuksen perustana olevaan rakennussuunnitelmaan sisältyvien töiden aloittamiseksi, kun otetaan huomioon, että mahdolliset viivästykset ja sitä kautta asennuskaluston saamisen vaikeutuminen saattaisivat asiassa saadun selvityksen mukaan viivästyttää koko rakennushankkeen aikataulua. Töidenaloittamislupa koskee vain osaa valituksenalaisen päätöksen mukaisesta hankkeesta. Töidenaloittamisluvan nojalla tehtävistä toimenpiteistä aiheutuvat haitat rajoittuvat melko suppealle alueelle ja ovat vaikutuksiltaan lyhytaikaisia. Lisäksi hallinto-oikeus katsoo, että töiden aloittamisluvassa määriteltyjen toimenpiteiden suorittamisen jälkeen olot voidaan olennaisilta osin palauttaa tai ne palautuvat entisen veroisiksi.

Sovelletut oikeusohjeet

Vesilaki (19.5.1961/264) 1 luku 19 § 1 momentti, 2 luku 1 a §, 3 §, 5 §, 6 § 1 ja 2 momentti, 11 §, 11 a §, 22 § 1 ja 3 momentti, 26 § 1, 2, 3, ja 6 momentti, 11 luku 8 § 1 momentti ja 16 luku 1 § 2 momentti, 1 a §

1 momentti ja 24 § 2 momentti ja 3 momentti
Vesiasetus (282/1962) 42 § 1 momentti, 43 § 1 momentti, 46 §, 53 § ja
55 §
Ympäristönsuojelulaki 2 § 1 momentti, 3 § 1 momentti, 35 § 2 momentti, 41 §,
42 §, 43 §, 44 § ja 46 §
Ympäristönsuojeluasetus 9 § 1 ja 2 momentti ja 11 § 1 momentti
Kalastuslaki 71 § 1 momentti, 73 § 1 momentti 4 kohta, 79 § 1 momentti ja 82 §
1 momentti

JULKIPANO

Päätös on annettu julkipanon jälkeen.

PÄÄTÖKSESTÄ ILMOITTAMINEN

Haukiputaan ja Iin kunnanhallitusten on viipymättä ilmoitettava tästä päätöksestä ilmoitustauluillaan.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valituskirjelmä on toimitettava Vaasan hallinto-oikeudelle 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen antopäivästä eli viimeistään 12.4.2012.

Valitusosoitus on liitteenä VeJp (07.07).

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Reijo Hellman ja Raija Uusi-Niemi, tekniikan alan hallinto-oikeustuomari Unto Huttu sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Jan Eklund.

Reijo Hellman

Jan Eklund

Unto Huttu

Raija Uusi-Niemi

Esittelijä
hallinto-oikeussihteeri

Janika Gummerus

Toimituskirjan antaja:

Anu Sara
lainkäyttösihteeri